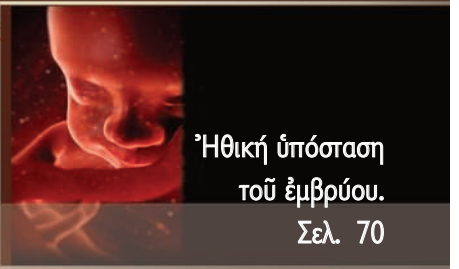

Ὁ μέγας ἔνοχος.
Σελ. 100

Ὁρθόδοξη
Ἐκκλησία,
ἐφηβεία καί σχέσεις
τῶν δύο φύλων. Σελ. 104

Ἠθική ὑπόσταση
τοῦ ἐμβρύου.
Σελ. 70

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ Ἐκκλησιαστική

ΤΟ ΝΟΗΜΑ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ
ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΗΣ
Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου
κ.κ. Χρυσοστόμου. Σελ. 51

ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ Εκκλησιαστική

ΟΡΘΟΔΟΞΟ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΕΝΤΥΠΟ

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ
ΑΠΟ ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ
ΚΑΤΗΧΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

ΙΕΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ
ΚΥΠΡΟΥ

Διεύθυνση: Τ.Κ. 21130
1502 Λευκωσία

Τηλ. 22554600
Τηλεομοιότυπο: 22432327

Λευκωσία
Ἰανουάριος - Μάρτιος 2008

Ἔτος 1ο - Τεύχος 2ο

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τό νόημα τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς	51
Κυριακή τοῦ Ζακχαίου	54
Κυριακή Τελώνου καί Φαρισαίου	56
Κυριακή τοῦ Ἀσώτου Υἱοῦ	58
Κυριακή Α' Νηστειῶν	61
Κυριακή τῆς Ὁρθοδοξίας	64
Ἡ Θεολογία τῆς εἰκόνας	66
Ἡθική ὑπόσταση τοῦ ἐμβρύου	70
Ἡ πολιτικός γάμος	72
Ἡ Θ. Λειτουργία μέ μετάφραση στήν Κυπριακή νοηματική γλῶσσα	76
Ἀρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος Α'	78
Ἐξέστη τά σύμπαντα ἐπί τῆ θεία δόξῃ σου	84
Ἀνάγκη ὁριοθέτησης τῆς ὀρθόδοξης πίστεως μας ἔναντι τῶν αἱρέσεων	87
Θεόπροβος Ἐπίσκοπος Καρπασίας	94
Ἡ γέρων Γερμανός Σταυροβουνιώτης	96
Ἡ μέγας ἔνοχος	100
Ἡ κόκα-κόλα καί οἱ «χρησιμότητές» τῆς ...	103
Ἡ ὀρθόδοξη Ἐκκλησία, ἐφηβεία καί σχέσεις τῶν δύο φύλων	104
Ποιμαντική προσέγγιση τῶν νέων	109
Ὅταν ὑπάρχει πραγματική φιλία	112
Θεολογικά Σεμινάρια Ἱ. Ἀ. Κύπρου	114
Κοίμησι Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κυροῦ Χριστοδοῦλου	118

Τό νόημα τῆς Ἀγίας καί Μ. Τεσσαρακοστῆς

Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου
κ.κ. Χρυσοστόμου Β'

Ἐκνα μου ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά.

Ἡ Μεγάλη Τεσσαρακοστή, ἡ ὁποία εἶναι μία περίοδος σαράντα ἡμερῶν - ἀπ' ὅπου ἔλαβε καί τήν ὀνομασία της - εἶναι τό κέντρο τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους. Εἶναι μία περίοδος προετοιμασίας καί μέθεξης τοῦ Σταυροῦ καί τῆς Ἀνάστασης τοῦ Χριστοῦ.

Γιά τούς Χριστιανούς ἡ Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ βίωση τῆς πραγματικῆς ζωῆς, ἀφοῦ εἶναι ἡ ἀπαρχή τῆς Νέας Ζωῆς, ἡ ὁποία «ἀνέτειλε ἐκ τοῦ τάφου». Ἡ Νέα αὐτή Ζωή εἶναι ἡ μετοχή μας στήν ζωοποιό Χάρη τοῦ Χριστοῦ, ἡ ὁποία ἔχει τήν δύναμη νά μᾶς ἀναγεννήσει πνευματικά, ἀπαλλάσσοντάς μας ἀπό τά φθοροποιά ἀποτελέσματα τῆς ἁμαρτίας καί τῶν παθῶν.

Ἡ μετοχή μας στήν ζωή τοῦ Χριστοῦ ἄρχισε μέ τό Βάπτισμά μας. Γράφει χαρακτηριστικά ὁ Ἀπ. Παῦλος: «Συνετάφημεν οὖν

αὐτῷ (τῷ Χριστῷ) διὰ τοῦ Βαπτίσματος εἰς τόν θάνατον ἴνα, ὡσπερ ἠγέρθη Χριστός ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ Πατρὸς, οὕτω καί ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν» (Ρωμ. δ', 4). Ἔτσι, ἀπό τὴν ἡμέρα τοῦ Βαπτίσματος καλούμαστε νὰ διατηρήσουμε μέσα ἀπὸ τὴν ὅλη ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ αὐτὴ τὴ νέα ζωὴ ἐν Χριστῷ, τὴν ὁποία μᾶς χάρισε ἡ ἀγάπη τοῦ Τριαδικοῦ μας Θεοῦ.

Γιὰ τὸν λόγο αὐτό, ὅλο τὸ λειτουργικὸ ἔτος, κυρίως δὲ ἡ περίοδος τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς, ἔχει σκοπὸ νὰ μᾶς βοηθήσει ἀφ' ἑνὸς νὰ σταθεροποιηθοῦμε στὴν πίστιν καὶ τὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀφ' ἑτέρου νὰ αὐξήσουμε τὴν Χάρη τοῦ Θεοῦ μέσα μας. Γι' αὐτό καὶ ἡ Μ. Τεσσαρακοστὴ δὲν εἶναι ἀπλῶς μία περίοδος, κατὰ τὴν ὁποία θὰ νηστέψουμε ἀλλάζοντας τὸν τρόπο διατροφῆς μας, ἀλλὰ μία περίοδος, κατὰ τὴν ὁποία καλούμαστε νὰ ἀγωνιστοῦμε γιὰ νὰ θέσουμε τέλος στὴν «παλαιὰ ζωὴ» τῆς

ἁμαρτίας καὶ τῆς ἐκκοσμίου κευσης, ἡ ὁποία οὐσιαστικά εἶναι θάνατος, καὶ νὰ κάνουμε «ἄλλης βιοτῆς τῆς αἰωνίου ἀπαρχῆν».

Ἡ Μ. Τεσσαρακοστὴ μᾶς καλεῖ σὲ μία ἐπίμονη καὶ ἐπίπονη προσπάθεια, ἡ ὁποία ἔχει ὡς ἀφετηρία καὶ τέλος τὴν γνήσια πνευματικὴ ζωὴ. Τὴν ζωὴ, ἡ ὁποία εἶναι συνδεδεμένη ὄχι μὲ φαρισαϊκὲς καὶ ὑποκριτικὲς ἐκδηλώσεις, ἀλλὰ τὴν ζωὴ, ἡ ὁποία εἶναι στενὰ συνδεδεμένη μὲ τὴν ἀπλότητα, τὴν ταπείνωση, τὴν μετάνοια, τὴν συνεχὴ κίνηση πρὸς τὸν Θεὸ καὶ ὄχι μόνον πρὸς τοὺς ἀνθρώπους. Μέσα ἀπὸ τὴν κατανυκτικὴ καὶ γεμάτη χαρμολύπη ἀτμόσφαιρα τῆς περιόδου αὐτῆς, βοηθοῦμαστε νὰ σταματήσουμε νὰ ζοῦμε μία διασπασμένη καὶ ἀποπροσανατολισμένη ζωὴ, νὰ συμμαζέψουμε τὸν διασκορπισμένο καὶ σκοτισμένο νοῦ μας, ὥστε νὰ «ἔλθουμε εἰς ἑαυτούς» καὶ νὰ βιώσουμε στὴν πληρότητά της τὴν Χάρη τοῦ Θεοῦ.

Στόν δύσκολο αὐτό ἀγώνα μας, ἡ Ἀγία μας Ἐκκλησία μᾶς παρέχει καί τά ἀπαραίτητα μέσα γιά τήν ἐπίτευξη τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ.

Μέ τήν νηστεία μᾶς δίνει τήν δυνατότητα, ἀφ' ἑνός νά ἀπαλλαγοῦμε ἀπό τήν καταθλιπτική πίεση τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ σώματος καί νά ἀσχληθοῦμε περισσότερο μέ τήν ψυχή μας καί ἀφ' ἑτέρου μᾶς βοηθεῖ νά ἰσχυροποιήσουμε τήν θέλησή μας γιά νά μπορούμε νά ἀρνούμαστε τίς ἐμπαθεῖς ἡδονές καί ἐπιθυμίες τοῦ κόσμου τῆς ἁμαρτίας.

Μέ τίς Ἱερές Ἀκολουθίες (Κατανυκτικό Ἑσπερινό, Μέγα Ἀπόδειπνο, Χαιρετισμούς, Προηγιασμένη Θεία Λειτουργία, Μέγα Κανόνα, Ἀκολουθίες τῆς Μ. Ἑβδομάδας), ἀλλά καί μέ τά ἱερά ἀναγνώσματα (Εὐαγγέλια, Ἀποστόλους) μᾶς στέλνει τό μήνυμα τῆς Μετανοίας καί τῆς Ἐξομολόγησης, προετοιμάζοντάς μας γιά τό Μυστήριο τῆς Θείας Εὐχαριστίας, ὅπου ἐκεῖ ὄντολογικά ὁ

ἄνθρωπος ἐνώνεται μέ τόν Θεάνθρωπο Ἰησοῦ καί γίνεται μέτοχος τῆς αἰωνίου μακαριότητάς Του. Μέσα ἀπό τήν ζωή τῆς Ἐκκλησίας ὑπερβαίνουμε τήν ἁμαρτία, τά φθοροποιά ἀποτελέσματα της καί τόν χειρότερο ἐχθρό τοῦ ἀνθρώπου, τόν θάνατο, ἀφοῦ γινόμαστε μέτοχοι τῆς ζωῆς τοῦ Νικητοῦ τοῦ θανάτου Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καί ἐπομένως τῆς Νέας Αἰωνίου Ζωῆς.

Ἄς ἐκμεταλλευτοῦμε τήν εὐκαιρία καί δυνατότητα, τήν ὁποία μᾶς παρέχει ἡ Ἐκκλησία μας καί ἄς ἀγωνισθοῦμε μέ σύνεση καί συνέπεια, εἰσερχόμενοι μέ πνεῦμα ἐλευθερίας καί πόθου «εἰς τό στάδιον τῶν ἀρετῶν».

Εὐχομαι Πατρικά σ' ὅλους ὁ Θεός νά σᾶς ἐνισχύει στόν ἀγώνα, τόν ὁποῖο ἀρχίζουμε καί νά μᾶς ἀξιώσει μέ καθαρά καρδία καί φρόνημα ἅγιο νά ἐορτάσουμε τήν ἔνδοξη Ἀνάστασι τοῦ Χριστοῦ μας. Ἀμήν.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΟΥ ΖΑΚΧΑΙΟΥ

Πρωτοπρ. Γεωργίου Ἀντωνίου

(Λουκ. ιθ', 1-10)

«1 Καὶ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν Ἱεριχώ· 2 καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι καλούμενος Ζακχαῖος, καὶ αὐτὸς ἦν ἀρχιτελώνης, καὶ οὗτος ἦν πλούσιος, 3 καὶ ἐξήτει ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν τίς ἐστί, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ὅτι τῆ ἡλικία μικρὸς ἦν. 4 καὶ προδραμῶν ἔμπροσθεν ἀνέβη ἐπὶ συκομορέαν, ἵνα ἴδῃ αὐτόν, ὅτι ἐκεῖνις ἤμελλε διέρχασθαι. 5 καὶ ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ Ἰησοῦς εἶδεν αὐτόν καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν· Ζακχαῖε, σπεύσας κατὰβηθι· σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι. 6 καὶ σπεύσας κατέβη, καὶ ὑπεδέξατο αὐτόν χαίρων. 7 καὶ ἰδόντες πάντες διεγόγγυζον λέγοντες ὅτι παρὰ ἀμαρτωλῶ ἀνδρὶ εἰσῆλθε καταλῦσαι. 8 σταθεὶς δὲ Ζακχαῖος εἶπε πρὸς τὸν Κύριον· ἰδοὺ τὰ ἡμίση τῶν ὑπαρχόντων μου, Κύριε, δίδωμι τοῖς πτωχοῖς, καὶ εἴ τίς τις ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν. 9 εἶπε δὲ πρὸς αὐτόν ὁ Ἰησοῦς ὅτι σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ αὐτὸς υἱὸς Ἀβραάμ ἐστιν. 10 ἦλθε γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός».

Δέν ἦταν ἀσήμαντο πράγμα ὁ Ζακχαῖος νά συντρίψει τὸν κλοιό τῆς πλεονεξίας. Ν' ἀποστραφεῖ τὴν πολυχρόνια ἐπικερδὴ ἀδικία. Ν' ἀναθεωρήσει μία ὀλόκληρη ζωή.

Χρειαζόταν ἀποφασιστικότητα. Τόλμη. Βία πάνω στὶς μικρότητες καὶ τίς ἐμπάθειες.

Κι αὐτὸ συνέβηκε γιατί ἄρχισε νά ὑπακούει στή ναρκωμένη ὡς τότε καρδιά του καὶ ὄχι στήν ψυχρὴ λογική.

Ἐμαθε νά συγκινεῖται ἀνθρώπινα, ἀπὸ τὴ στιγμή πού ἔνωσε τὴν ἀγάπη καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ Θεοανθρώπου.

Προσέχουμε, ὅτι ἀγάπησε, γιατί ἀγαπήθηκε πρώτα.

Ἐλέησε καὶ συμπόνεσε, γιατί ἐλεήθηκε ἀπὸ τὸν Κύριο.

Ἀπὸ τὴν ἄλλη, ὁ Θεὸς ὡς ἀπειρη Ἀγάπη θέλει τὴ σωτηρία ὅλων, ἢ ὁποῖα τελεσιουργεῖται μέ τὴν ἀβίαστη ἀποδοχὴ τοῦ ἐλέους του ἀπὸ μέρους τοῦ ἀνθρώπου.

Ὅταν συμβεῖ αὐτό, τότε ὑφίσταται τὴν πρὸς τὸ καλῦτερο ἀλλοίωση, ὅπως συνέβηκε μέ τὸν Ζακχαῖο, ὁ ὁποῖος ἀπὸ ἀδικὸς ἐγένε δίκαιος. Ἀπὸ λύκος ἐγένε πρόβατο. Ἀπὸ ἐκμεταλλευτὴς ἐγένε

ἐλεήμονας. Ἐκείνοι, ἄπο ὑπόδικος, μέτοχος τῆς σωτηρίας.

Πόσο ὁμως δυσκολεύονται νά τό νιώσουν αὐτό οἱ ὑπόλοιποι ἄνθρωποι, οἱ «ἄψογοι» στά μάτια τῆς κοινωνίας; Αὐτοί στούς ὁποίους δέν ἔχει ἀποδοθεῖ τό στίγμα τοῦ «ἁμαρτωλοῦ» του ἐκμεταλλευτή;

Αὐτοί ἐμφανίζονται ὡς ἀδικημένοι. Ἐναντιοῦν δῆθεν θεμιτά. Μέ τό μίσος, τήν κατάκριση, τό στιγματισμό, τήν περιφρόνηση.

Σύμφωνα μέ τά κριτήριά τους ὁ Ζακχαῖος ἔπρεπε νά περιφρονηθεῖ ἀπό τό Χριστό. Γογγύζουν λοιπόν κατά τοῦ Κυρίου μέ τή συνηθισμένη στόν ὄχλο προθυμία.

Ὁ Θεάνθρωπος, ὡς καρδιογνώστης, δέν συμβιβάζεται μέ τούς ἀνθρώπινους διαλογισμούς, γιά τούς ὁποίους εἶναι σκανδαλώδες τό ὅτι πῆγε στό σπίτι τοῦ ἁμαρτωλοῦ Ζακχαίου νά μείνει.

Ἐκείνη τήν προοπτική τους χάνεται κάθε δυνατότητα ἀνάνηψης τοῦ ἁμαρτωλοῦ, γιατί, ἀπλούστατα, δέν μιλοῦν τή γλώσσα τῆς συγγνώμης, ἀλλά τῆς ἐκδίκησης, τῆς ἐξουθένωσης.

Βλέπουν τήν ἁμαρτία σάν στατική καί ὄχι σάν δυναμική πραγματικότητα, πού μπορεῖ νά μεταβληθεῖ θετικά, ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἀπορρίψει τόν παλαιό ἑαυτό του μέ τή θεωρία τῆς εὐσπλαχνίας τοῦ Σωτήρα.

Οἱ ἴδιοι δέν μποροῦσαν νά ξεπεράσουν τή μετριότητά τους, τήν κατάσταση τῆς χλιαρότητας, ὅπου δυστυχῶς ἐμμένουν χωρίς ἐλπίδα σωτηρίας καί σήμερα οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι.

Ἄλλ' ἐάν ἐμεῖς καταδικάζουμε τόσο ἐπιπόλαια συνανθρώπους μας, πού γνώρισαν στή ζωή τους κάποια φανερή πνευματική πτώση, αὐτό δέν ἐμποδίζει καθόλου τό ἔργο τῆς Ἐκκλησίας, πού διατρανώνει τόσους αἰῶνες, ὅτι ἦλθε ὁ Σωτήρας.

Μόνο οἱ ἁμαρτωλοί, ἄλλωστε, οἱ περιφρονημένοι ἀπό τόν κόσμο, αὐτοί πού ἔχουν συντετριμμένη καρδιά ἀπέναντι στό Θεό, ἀποδέχονται ἀπερίφραστα τή σωτηρία ὅπως, ὁ Ζακχαῖος στή συκομορέα, ὁ ληστής πάνω στό σταυρό.

Αὐτοί μαθητεύουν ταπεινά κοντά στό Χριστό. Οἱ ἄλλοι, ἴσως ὅλοι ἐμεῖς οἱ «μεγαλόσχημοι» χριστιανοί ἰδιοποιούμεστε τήν ἀποκλειστικότητα τοῦ Κυρίου. Ἐλαζονευόμαστε.

Ὡς πότε ὁμως; Οἱ Ζακχαῖοι «κλέβουν» τίς εὐκαιρίες. Ἐμεῖς τί κάμνουμε;

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΕΛΩΝΟΥ ΚΑΙ ΦΑΡΙΣΑΙΟΥ

Δρος Φαίδωνος Παπαδόπουλου

(Λουκ. κ', 10-14)

«**10** ἄνθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερόν προσεύξασθαι, ὁ εἷς Φαρισαῖος καὶ ὁ ἕτερος τελώνης. **11** ὁ Φαρισαῖος σταθεὶς πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα προσκύχετο· ὁ Θεός, εὐχαριστῶ σοι ὅτι οὐκ εἰμί ὡσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἄρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης· **12** πιστεύω δις τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι. **13** καὶ ὁ τελώνης μακρόθεν ἐστῶς οὐκ ἠθέλην οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπάρει, ἀλλ' ἔτυπεν εἰς τὸ στῆθος αὐτοῦ λέγων· ὁ Θεός, ἰλάσθητί μοι τῶ ἁμαρτωλῷ. **14** λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἢ γὰρ ἐκεῖνος· ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται».

Ἡ σημασία τῆς προσευχῆς στὴν πνευματικὴ ζωὴ εἶναι σέ ὄλους γνωστή. Ἡ Ἐκκλησία, ἐφαρμολογώντας στὴν πράξη τὸ ἀγιογραφικὸ «ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε» καὶ τὴν προτροπὴ τοῦ Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου «μνημονευτέον Θεοῦ ἢ ἀναπνευστέον», ἔχει καθιερώσει ἕναν τεράστιο πλοῦτο προσευχῶν, γιὰ κάθε περίπτωσι τῆς προσωπικῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς. Μὲ δεδομένο λοιπὸν τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ προσευχὴ εἶναι φαινόμενο καθολικὸ καὶ διαχρονικὸ, ἀφοῦ ἀκόμη καὶ ἄνθρωποι πού ἰσχυρίζονται πὼς δὲν πιστεύουν στὸ Θεό, σέ δύσκολες στιγμὲς – καὶ ἀσυναίσθητα καταφεύγουν σ' αὐτήν, διερωτᾶται εὐλόγα κανεὶς γιὰτί ὅλες αὐτές οἱ προσευχές δὲν φέρνουν τὰ ἐπιθυμητὰ ἀποτελέσματα; Γιὰτί ὑπάρχει πόνος καὶ δυστυχία στὴ ζωὴ καὶ γιὰτί ὁ κόσμος γίνεται ὄλο καὶ πιὸ προβληματικός; Ἡ ἀπάντησι στὰ πιὸ πάνω ἐρωτήματα βρίσκειται στὴν εὐαγγελικὴ περικοπή τοῦ Τελώνη καὶ τοῦ Φαρισαίου, μέσα ἀπὸ τὴν ὁποία προκύπτει ὅτι σημαντικὸ ρόλο στὴν προσευχὴ παίζει ὁ τρόπος προσέγγισις καὶ ἡ στάσι ἀπέναντι στὸ Θεό, μίας καὶ προσευχὴ δὲν εἶναι τίποτε ἄλλο παρὰ συνομιλία μ' Αὐτόν.

Δύο ἄνθρωποι πῆγαν στὸ ναὸ μὲ τὴν ἴδια ἐπιθυμία, νὰ προσευχηθοῦν. Νοιώθουν καὶ οἱ δύο τὴν ἀνάγκη νὰ ἀναφέρουν τοὺς λογισμοὺς τους καὶ νὰ ἀναθέσουν τὰ προβλήματά τους στὸ Θεό. Καὶ οἱ δύο, προφανῶς, πιστεύουν στὴν παντοδυναμία Του καὶ ἀναγνωρίζουν τὴν ἀναγκαιότητα τῆς προσευχῆς. Ὁ ἕνας, ὁμως,

φεύγει στό τέλος δικαιωμένος ἐνῶ ὁ ἄλλος ἀποδοκιμάζεται. Καί γι' αὐτό εὐθύνεται ἀποκλειστικά ἡ ἐσωτερική διάθεση τῆς ψυχῆς τοῦ καθενός τους. Ὁ ἕνας στέκεται στό κέντρο τοῦ ναοῦ καί ἐπιχειρεῖ νά ἀπενίσσει τό Θεό κατά πρόσωπο, ἐνῶ ὁ ἄλλος δέν τολμᾷ νά σπκώσει τό κεφάλι του. Ἀπό τή στάση αὐτή καί μόνο, γίνεται φανερό πῶς ὁ Φαρισαῖος θεωρεῖ τόν ἑαυτό τοῦ ἰσότιμο πρὸς τόν Κύριο, δέν νιώθει τήν παραμικρή συστολή μπροστά Του, δέν αἰσθάνεται τήν ἀνάγκη τοῦ ἐλέους Του. Προσεύχεται μέ ἔπαρση καί ἀπό συνήθεια, εἶναι αὐθάδης καί ἀπαιτητικός.

Ἀπό τήν προσευχή τοῦ Φαρισαίου ἀπουσιάζει κάθε στοιχεῖο συντριβῆς, μετάνοιας καί ταπείνωσης. Χωρίς τά στοιχεῖα αὐτά, ὅμως, ἡ προσευχή χάνει τό πραγματικό της νόημα, πού δέν εἶναι ἄλλο ἀπό τό πλησίασμα τοῦ μικροῦ καί ἁμαρτωλοῦ ἀνθρώπου στόν Παντοδύναμο καί Πανάγιο Θεό. Ὁ Φαρισαῖος δέν δοξολογεῖ τό Θεό γιά τά μεγαλεῖα Του οὔτε προσπίπτει γιά νά ζητήσῃ τήν ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν του. Ἀρκεῖται σέ μία ἀπαρίθμηση τῶν ἀρετῶν του καί σέ μία προσπάθεια αὐτοδικαίωσης. Αὐτή ἡ στάση, πού στήν ὑμνολογία χαρακτηρίζεται ὡς «ἡ ὑψηλόφρων γνώμη τῶν κακίστων Φαρισαίων», ἰσοδυναμεῖ οὐσιαστικά μέ προσπάθεια θεοποίησης τοῦ ἀνθρώπου. Ἀντί τῆς μέ συντριβῆς καί ἐπίκληση τοῦ θείου ἐλέους προσπάθειας γιά πνευματική ἀνύψωση, ὁ Φαρισαῖος τοποθετεῖ τόν ἑαυτό του στή θέση τοῦ Θεοῦ καί ὄχι μόνο αὐτοεπαινεῖται καί αὐτοδιακαιώνεται, ἀλλά φτάνει στό σημεῖο νά κρίνει καί νά κατακρίνει τό συνάνθρωπό του, τόν τελῶνη.

Ἀπέναντι στά ὅσα ἀνόητα καί ἐπαινετικά γιά τόν ἑαυτό τοῦ ἔλεγε ὁ Φαρισαῖος, ὁ Τελῶνης δέν μποροῦσε νά ἀρθρώσει κάτι περισσότερο ἀπό τό «ὁ Θεός ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ». Τό μοναδικό αὐτό αἴτημα, ὡστόσο, κρίθηκε ἀπό τό Θεό ὡς ἄξιο ἀνταπόκρισης, ἀντίθετα ἀπ' ὅτι ἔχει συμβεῖ μέ τίς φλυαρίες τοῦ Φαρισαίου. Εἶναι ἐπομένως φανερό ὅτι βασική προϋπόθεση γιά μία σωστή προσευχή εἶναι ἡ συναίσθηση τῆς μηδαμινότητας καί ἁμαρτωλότητάς μας.

Σέ μία περίοδο πνευματικῆς περισυλλογῆς, ὅπως εἶναι τό Τριῶδιο, εἶναι σημαντικό νά κατανοεῖται ἀπό ὅλους πῶς, τό περιεχόμενο τῆς προσευχῆς πρέπει νά εἶναι ἀνάλογο πρὸς τήν ψυχική διάθεση, πού δημιουργοῦν οἱ ὕμνοι, οἱ ἀκολουθίες, οἱ ἀγιογραφικές περικοπές καί τό ἀσκητικό πνεῦμα πού κυριαρχεῖ. Τό

ζητούμενο στήν προσευχή μας πρέπει νά εἶναι τό ἔλεος τοῦ Κυρίου, γιατί σ' αὐτό περιλαμβάνονται ὅλα τά ὑπόλοιπα. «Κύριε Ἐσύ γνωρίζεις τό συμφέρον μου. Ἐλέησε μέ ὅπως Ἐσύ θέλεις», εἶναι ἡ πρόταση ἑνός Ἁγίου γιά μία περιεκτική καί εὐάρεστη στό Θεό, ἐπομένως καί ἀποτελεσματική προσευχή.

Ὁ Θεός εἶναι Θεός τῶν μετανοούντων. Ἀμέτρητα παραδείγματα ἀπό τήν Ἁγία Γραφή καί τή ζωή τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως αὐτά τοῦ Δαβίδ, τοῦ Ἀσωτου Υἱοῦ, τῆς Σαμαρείτιδας καί τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου, μαρτυροῦν γιά τό ἀποτέλεσμα τῆς προσευχῆς μιᾶς ψυχῆς πού μετανοεῖ καί συντρίβεται. Γιατί δέν πρέπει νά ξεχνοῦμε ὅτι «καρδίαν συντετριμμένην καί τεταπεινωμένην ὁ Θεός οὐκ ἐξουδενώσει».

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΟΥ ΑΣΩΤΟΥ ΥΙΟΥ

Δρος Φαίδωνος Παπαδόπουλου

(Λουκ. ιε', 11-32)

«**11** Εἶπε δέ· ἄνθρωπός τις εἶχε δύο υἱούς. **12** καί εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρί· πάτερ, δός μοι τό ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας, καί διεῖλεν αὐτοῖς τόν βίον. **13** καί μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγῶν ἅπαντα ὁ νεώτερος υἱός ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακράν, καί ἐκεῖ διεσκόρπισε τήν οὐσίαν αὐτοῦ ζῶν ἀσώτως. **14** δαπανήσαντος δέ αὐτοῦ πάντα ἐγένετο λιμός ἰσχυρός κατὰ τήν χώραν ἐκείνην, καί αὐτός ἤρξατο ὑστερεῖσθαι. **15** καί πορευθεῖς ἐκολλήθη ἐνί τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης, καί ἔπεμψεν αὐτόν εἰς τούς ἀγρούς αὐτοῦ θόσκειν χοίρους. **16** καί ἐπεθύμει γεμίσει τήν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπό τῶν κερατίων ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι, καί οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ. **17** εἰς ἑαυτόν δέ ἐλθὼν εἶπε· πόσοι μίσθιοι τοῦ πατρός μου περισσεύουσιν ἄρτων, ἐγὼ δέ λιμῶ ἀπόλλυμαι! **18** ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς τόν πατέρα μου καί ἐρῶ αὐτῷ· πάτερ, ἤμαρτον εἰς τόν οὐρανόν καί ἐνώπιόν σου. **19** οὐκέτι εἰμι ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν με ὡς ἓνα τῶν μισθίων σου. **20** καί ἀναστὰς ἦλθε πρὸς τόν πατέρα αὐτοῦ. ἔτι δέ αὐτοῦ μακράν ἀπέχοντος εἶδεν αὐτόν ὁ πατήρ αὐτοῦ καί ἐσπλαγχνίσθη καί δραμῶν ἐπέπεσεν ἐπὶ τόν τράχηλον αὐτοῦ καί κατεφίλησεν αὐτόν. **21** εἶπε δέ αὐτῷ ὁ υἱός· πάτερ, ἤμαρτον εἰς τόν οὐρανόν καί ἐνώπιόν σου, καί οὐκέτι εἰμι ἄξιος κληθῆναι υἱός σου. **22** εἶπε δέ ὁ πατήρ πρὸς τούς δούλους αὐτοῦ· ἔξενέγκατε τήν στολήν τήν πρώτην καί ἐνδύσατε αὐτόν, καί δότε δακτύλιον εἰς τήν χεῖρα αὐτοῦ

καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας, **23** καὶ ἐνέγκαντες τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν θύσατε, καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν, **24** ὅτι οὗτος ὁ υἱὸς μου νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησε, καὶ ἀπολωλὼς ἦν καὶ εὐρέθη. καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι. **25** Ἦν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγροῦ· καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισε τῆ οἰκίᾳ, ἤκουσε συμφωνίας καὶ χορῶν, **26** καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα τῶν παίδων ἐπυνθάνετο τί εἶπ ταῦτα. **27** ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἤκει καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν. **28** ὠργίσθη δὲ καὶ οὐκ ἠθέλην εἰσελθεῖν. ὁ οὖν πατήρ αὐτοῦ ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν. **29** ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ πατρί· ἰδοὺ τοσαῦτα ἔτι δουλεύω σοι καὶ οὐδέποτε ἐντολὴν σου παρῆλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ. **30** ὅτε δὲ ὁ υἱὸς σου οὗτος, ὁ καταφαγὼν σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν, ἤλθεν, ἔθυσας αὐτῷ τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν. **31** ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σὰ ἐστίν· **32** εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησε, καὶ ἀπολωλὼς ἦν καὶ εὐρέθη».

Ἐχει εἰπωθεῖ πὼς ἂν ἀπὸ τό κήρυγμα τοῦ Ἰησοῦ σωζόταν μόνο ἡ παραβολὴ τοῦ ἀσώτου υἱοῦ ἢ τοῦ σπλαχνικοῦ πατέρα, ὅπως εἶναι ἀλλιῶς γνωστή, αὐτὴ καὶ μόνο θὰ ἦταν ἀρκετὴ γιὰ νὰ διδάξει ὅσα εἶναι ἀναγκαῖα γιὰ τὴ λύτρωσή μας. Κι αὐτό, γιατί ἀναδεικνύει τίς δύο βασικὲς προϋποθέσεις τῆς σωτηρίας, πού εἶναι ἄμετρῃ ἀγάπη καὶ τό ἔλεος τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ συναίσθησις τῆς ἁμαρτωλότητος καὶ ἡ ἔμπρακτι μετάνοια τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ μικρὸς γιὸς τῆς παραβολῆς ζήτησε τό μερίδιο τῆς περιουσίας, πού τοῦ ἀναλογοῦσε, γιὰ νὰ τό διαχειριστεῖ ὁ ἴδιος ὅπως ἠθέλε. Τό ἴδιο συμβαίνει καὶ στή δική μας καθημερινή ζωή. Παρεξηγοῦμε τὴν ἀγάπη καὶ τὴ μακροθυμία τοῦ Θεοῦ καὶ φθάνουμε στό σημεῖο νὰ πιστεύουμε ὅτι τὰ ἀγαθὰ, πού τόσο ἀπλόχερα μᾶς χαρίζει ἡ ἀγάπη του, δέν εἶναι δωρεὰ ἀλλὰ ἰδιοκτησία καὶ δικαίωμα, πού μπορούμε νὰ τό διαχειριζόμαστε κατὰ βούλησι, χωρὶς κὰν νὰ εὐχαριστοῦμε τὸν εὐεργέτη. Ὁ πατέρας ἀντιλαμβάνεται ἀσφαλῶς ὅτι ἡ στάσις τοῦ παιδιοῦ εἶναι ἄδικη καὶ προσβλητικὴ. Ὡστόσο σέβεται τὴν ἐλευθερία του, ὅπως ὁ Θεὸς μακροθυμεῖ καὶ ἀνέχεται τὴν ἀρνησι, τὴν ἀπιστία, ἀκόμη καὶ τὴν ὕβρη καὶ τὴν ἀσέβεια. Καὶ περιμένει τὴ μετάνοια καὶ ἐπιστροφὴ τοῦ ἁμαρτωλοῦ.

Ἡ Ἐκκλησία διδάσκει πὼς ἡ αἰτία κάθε κακοῦ βρίσκεται στήν ἀπομάκρυνσι ἀπὸ τό Θεό. Οἱ ἄνθρωποι βεβαίως, ἀρνούμενοι νὰ δεχτοῦμε αὐτὴ τὴν ἀλήθεια, ὀνομάζουμε τὴν ἀποστασία ἐλευθερία

καί τήν ἁμαρτία τήν ἀποκαλοῦμε σύγχρονο τρόπο ζωῆς. Ὁ ἀποστάτης γιός τῆς παραβολῆς εἶναι ὁ τύπος τοῦ ἁμαρτωλοῦ κάθε ἐποχῆς, πού δέν ἐπιδιώκει, στήν πραγματικότητα, τήν προσωπική του ἐλευθερία, ἀλλά τήν ἀπαλλαγή ἀπό τήν παρουσία καί τόν ἔλεγχο τοῦ πατέρα. Ἐκεῖνος ἔφυγε σέ χώρα μακρινή. Ὁ ἄνθρωπος τῆς ἁμαρτίας προσπαθεῖ νά ἀποβάλλει τό Θεό ἀκόμη καί ἀπό τό ὑποσυνείδητό του. Περιφρονεῖ τίς ἀκολουθίες, ἐνοχλεῖται ἀπό τόν ἦχο τῆς καμπάνας, δέν ἀναπαύεται σέ χώρους πού ὑπάρχουν θρησκευτικά σύμβολα, δυσανασχετεῖ ὅταν συζητοῦνται πνευματικά ζητήματα, ἀγωνίζεται νά ξεχάσει καθετί πού ἔχει σχέση μέ τό σκοπό τῆς ζωῆς καί τόν προορισμό τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ ζωή κοντά στό Χριστό ἦ ἡ ἀπομάκρυνση ἀπ' Αὐτόν εἶναι ὑπόθεση ἐλεύθερης ἐπιλογῆς. Οἱ συνέπειες ὅμως αὐτῆς τῆς ἐπιλογῆς, ὅπως φαίνονται μέσα ἀπό τήν περιπέτεια τοῦ ἀσώτου υἱοῦ, εἶναι τόσο σημαντικές, ὥστε κανένα δέν πρέπει νά ἀφήνουν ἀδιάφορο. Εἶναι ἐκπληκτικό κάτ' ἀρχή, πώς ἕνας πλούσιος ἄνθρωπος, κατάντησε σέ λίγο καιρό νά στερεῖται ἀκόμη καί ἀπό τά ἀναγκαῖα. Τόσο γρήγορα καί ἄδοξα σκορπίζεται καί ὁ πνευματικός πλοῦτος, πού μέ πολλούς κόπους καί θυσίες ἀποκτᾷ ὁ ἄνθρωπος, ἄν ἀπό ἐπιπολαιότητα ἀπομακρυνθεῖ, ἔστω καί γιά λίγο, ἀπό τό Θεό κι ἀπό ραθυμία, οἱ δυνάμεις μέ τίς ὁποῖες εἶναι προικισμένοι, δαπανηθοῦν στήν ἐργασία τῆς ἁμαρτίας. Ὁ ἄνθρωπος λιμοκτονεῖ μακριά ἀπό τή θαλπωρή τῆς ἀγάπης τοῦ οὐράνιου Πατέρα κι ἄν πρὸς στιγμή τόν δελεάζει ἡ ἁμαρτία μέ κάποιες ἐντυπωσιακές ὑποσχέσεις ἢ ἀπολαύσεις, γρήγορα θά διαπιστώσει πώς αὐτές εἶναι μόνο ξυλοκέρατα, πού ὄχι μόνο δέν ἱκανοποιοῦν τήν ψυχή, ἀλλά ἀντίθετα τήν πληγώνουν καί τήν μολύνουν.

Ἡ διαπίστωση ἀπό τόν ἁμαρτωλό της κακῆς πνευματικῆς του κατάστασης εἶναι βῆμα σωτηρίας. Δέν ἔχει ὅμως ἀξία ἄν δέν μεταφραστεῖ σέ εἰλικρινῆ μετάνοια καί ἀπόφαση ἐπιστροφῆς. Ὁ ἄσωτος υἱός ἀντιλήφθηκε νωρίς τό λάθος του. Ὡστόσο προτίμησε νά μὴν ἐπιστρέψει, ἀλλά νά ἐργοδοτηθεῖ ἀπό τόν χοιροβοσκό, πού σύμφωνα μέ τούς Πατέρες μᾶς εἶναι ὁ διάβολος. Τό ἔλεος τοῦ Κυρίου ὅμως, πού κατὰ τόν ψαλμωδὸ μᾶς καταδιώκει σέ ὅλη τή ζωή μας, δέν τόν ἐγκατέλειψε. Οἱ προσευχές τῶν γονιῶν καί ἡ ἐνθύμησις τῆς ζωῆς τῶν ἀρετῶν, πού εἶχε γνωρίσει στά παιδικά του χρόνια, τόν βοήθησαν νά βρεῖ τόν ἑαυτό του. Ἀποφασίζει νά ἐπιστρέψει καί

πραγματοποιεῖ τὴν ἀπόφασιν. Φεύγει ἀπὸ τὸ θάνατον καὶ ἐπιστρέφει στὴ ζωὴ. Ὁ ἦταν πράγματι ἕνας χαμένος πού βρέθηκε, ἕνας νεκρός πού ἀναστήθηκε. Ὁ Πατέρας τὸν ὑποδέχθηκε μὲ χαρὰ, ὅπως μεγάλη χαρὰ προκαλεῖ στὸν οὐρανὸ ἢ μετάνοια τοῦ κάθε ἀμαρτωλοῦ.

Σὲ μία περίοδο κατάνυξης, μετάνοιας καὶ πνευματικῆς περισυλλογῆς, ὅπως εἶναι αὐτὴ τοῦ Τριωδίου, ὅλοι ἀντιλαμβάνομαστε πὼς, στὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλο βαθμὸ, εἴμαστε κι ἐμεῖς ἄσωτοι. Ὁ ἄς εἴμαστε σίγουροι πὼς ὁ σπλαχνικὸς πατέρας περιμένει τὴν ἐπιστροφή μας, ὄχι γιὰ νὰ μᾶς ἀποδοκιμάσει, ἀλλὰ γιὰ νὰ μᾶς δεχτεῖ στὸ δεῖπνον τῆς σωτηρίας, ὅπου προσφερόμενος μὸσχος εἶναι ὁ ἴδιος ὁ Χριστός.

ΚΥΡΙΑΚΗ Α΄ ΝΗΣΤΕΙΩΝ

Δρος Φαίδωνος Παπαδόπουλου

(Ἑβρ. ια΄, 24-26, 32-40)

«**24** Πίστει Μωϋσῆς μέγας γενόμενος ἠρνήσατο λέγεσθαι υἱὸς θυγατρὸς Φαραὼ, **25** μᾶλλον ἐλόμενος συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ ἢ πρόσκαιρον ἔχειν ἀμαρτίας ἀπόλαυσιν, **26** μείζονα πλοῦτον ἠγισάμενος τῶν Αἰγύπτου θησαυρῶν τὸν ὀνειδισμόν τοῦ Χριστοῦ· ἀπέβλεπε γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν. **32** Καὶ τί ἔτι λέγω; ἐπιλείψει γὰρ με διηγούμενον ὁ χρόνος περὶ Γεδεών, Βαράκ τε καὶ Σαμφὼν καὶ Ἰεφθάε, Δαυῖδ τε καὶ Σαμουὴλ καὶ τῶν προφητῶν, **33** οἱ διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο βασιλείας, εἰργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων, **34** ἔσβεσαν δύναμιν πυρός, ἔφυγον στόματα μαχαίρας, ἐνεδυναμώθησαν ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἔκλιναν ἀλλοτρίων· **35** ἔλαβον γυναῖκες ἐξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι δὲ ἐτυμpanίσθησαν, οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν, ἵνα κρεῖττονος ἀναστάσεως τύχωσιν· **36** ἕτεροι δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ μαστιγῶν πείραν ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς· **37** ἐλιθάσθησαν, ἐπρίσθησαν, ἐπειράσθησαν, ἐν φόνῳ μαχαίρας ἀπέθανον, περιῆλθον ἐν μιλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι, **38** ὧν οὐκ ἦν ἄξιός ὁ κόσμος, ἐν ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὄρεσι καὶ σπιλαίοις καὶ ταῖς ὄπαῖς τῆς γῆς. **39** Καὶ οὗτοι πάντες μαρτυρηθέντες διὰ τῆς πίστεως οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν, **40** τοῦ Θεοῦ περὶ ἡμῶν κρεῖττόν τι προβλεψάμενοι, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσι».

Τὴν πρώτη Κυριακὴ τῶν Νηστειῶν γιορτάζουμε τὸ θρίαμβο τῆς Ὁρθόδοξης πίστεως κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῶν ἱερῶν εἰκόνων. Ἡ ἡμέρα αὐτὴ ὀνομάζεται Κυριακὴ τῆς Ὁρθοδοξίας, γιατί ἡ ὀριστικὴ ἀναστήλωση τῶν εἰκόνων δὲν εἶναι ἀπλὰ ὑπερίσχυση τῆς ἀλήθειας ἀπέναντι στὴν πλάνη τῆς εἰκονομαχίας, ἀλλὰ νίκη ἐναντίον ὄλων τῶν αἱρέσεων, ἀφοῦ, τὸ νὰ μὴ προσκυνᾷ κάποιος τίς εἰκόνες τοῦ Χριστοῦ, τῆς Παναγίας καὶ τῶν Ἁγίων, ἰσοδυναμεῖ μὲ ἄρνηση τῆς ἀνθρώπινης φύσεως τοῦ Ἰησοῦ καὶ τοῦ ἱστορικοῦ γεγονότος τῆς ἐνανθρώπησός Του, μὲ ὑποτίμηση τοῦ προσώπου τῆς Θεοτόκου καὶ μὴ ἀποδοχὴ τῆς δυνατότητας θέωσης τοῦ ἀνθρώπου. Ἰσοδυναμεῖ, μὲ ἄλλα λόγια, μὲ ἀπόρριψη τοῦ συνόλου τῆς Ὁρθόδοξης θεολογίας.

Ἡ θέσπιση τῆς παράδοσης νὰ τονίζεται στὴν ἀρχὴ τοῦ σταδίου τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς ἡ σημασία τῆς Ὁρθόδοξης πίστεως κρίνεται ὡς ἀπόλυτα δικαιολογημένη, ἀφοῦ ἡ πίστις ὄχι μόνον προηγεῖται κάθε πνευματικῆς δραστηριότητος, ἀλλὰ καὶ τὴ νοηματοδοτεῖ. Ἀναμφισβήτητα θὰ ἦταν χωρὶς περιεχόμενο ἡ νηστεία· ἡ παρουσία στίς κατανυκτικὰ ἀκολουθίες τῆς περιόδου, ἀκόμη καὶ αὐτὴ ἡ μετοχὴ στὰ μυστήρια, ἂν δὲν ὑπῆρχε ὡς προϋπόθεση ἡ πίστις σ' Αὐτόν ποὺ ἴδρυσε καὶ νοηματοδοτεῖ τὰ μυστήρια καὶ τίς ἀκολουθίες καὶ εἶναι τὸ κέντρο καὶ τὸ βασικὸ σημεῖο ἀναφορᾶς τους.

Ὅταν μιλοῦμε γιὰ τὴν Ὁρθόδοξη πίστιν, δὲν ἀναφερόμαστε σὲ κάτι νεφελῶδες καὶ ἀκαθόριστο ὅπως εἶναι, γιὰ παράδειγμα, ἡ ἀποδοχὴ τῆς ὑπαρξης τοῦ Θεοῦ ἡ πεποίθησις πὼς κάποτε θὰ γίνῃ ἡ Δευτέρα Παρουσία. Ἀντίθετα, ἐννοοῦμε κάτι τὸ ἀπόλυτα συγκεκριμένο ποῦ, ὅπως σημειώνεται στὸ κείμενο τῆς ἀπόφασις τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, εἶναι ἡ πίστις τῶν Προφητῶν, τῶν Ἀποστόλων, τῶν Πατέρων καὶ γενικὰ τῶν Ὁρθοδόξων. Αὐτὴ ἡ πίστις παρουσιάζεται ἀνάγλυφα καὶ στὸ ἀποστολικὸ ἀνάγνωσμα τῆς ἡμέρας, ἀπὸ τὴν πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολὴ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Ἐμφανέστατα τὸ κείμενο αὐτὸ γράφηκε γιὰ νὰ πεισθοῦν οἱ συμπατριῶτες τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Παύλου ὅτι ὁ Θεὸς καὶ Σωτὴρ τοῦ κόσμου, Αὐτὸς γιὰ τὸν ὁποῖο μίλησαν ὁ Μωυσῆς καὶ οἱ Προφῆτες, δὲν εἶναι ἄλλος ἀπὸ τὸν Ἰησοῦ ἀπὸ τῆ Ναζαρέτ.

Ὁ Παῦλος προβάλλει ὡς παράδειγμα πίστεως ἱερά πρόσωπα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης. Ἀνθρώπους δηλαδή, πού εἶχαν ζήσει ἑκατοντάδες χρόνια πρὶν ἀπὸ τὴ Γέννηση τοῦ Θεανθρώπου, μὰ πού ὡστόσο πίστευαν σ' Αὐτόν καὶ μιλοῦσαν καὶ ἔγραφαν γι' Αὐτόν σάν νά τόν εἶχαν ἤδη γνωρίσει. Ἐνας ἀπὸ αὐτούς, ὁ Μωυσῆς, ἀνατράφηκε σέ βασιλικό περιβάλλον καὶ εἶχε τὴν εὐκαιρία νά ἀποκτήσει πλοῦτο, δόξα καὶ ἀξιώματα. Προτίμησε ὅμως νά ὑποφέρει μαζί μέ τό λαό του, γιατί θεώρησε ὡς ἀπιστία καὶ ἁμαρτία νά ἀπολαμβάνει τὴ ζωή καὶ τὰ ἀγαθὰ της μαζί μέ τούς εἰδωλολάτρεις Αἰγυπτίους. Ἐπειδὴ εἶχε ἀκλόνητη πίστη, καὶ χάρι σ' αὐτὴν ἀξιώθηκε νά συνομιλεῖ μέ τό Θεό, περιφρόνησε ὅλους τούς θησαυρούς τῆς Αἰγύπτου καὶ ἐπέλεξε τὴν ταλαιπωρία καὶ τὴν περιφρόνηση, ἀκόμη καὶ αὐτῶν πού εἶχε ἀπελευθερώσει ἀπὸ τὴ σκλαβιά. Ἡ ὑποδειγματική πίστη τοῦ Μωυσῆ, πού ὅλοι καλούμαστε νά μιμηθοῦμε, ἀναδείχθηκε πραγματικά ὡς «ἐλπίζομένων ὑπόστασις». Ὡς ἀκλόνητη πεποίθησι δηλαδή, ὅτι ὅσα ὑποσχέθηκε ὁ Θεός ὅπωςδήποτε θά πραγματοποιηθοῦν ἢ καλύτερα ἔχουν ἤδη ἐκπληρωθεῖ. Κι ἂν αὐτό, στὴν ἐποχὴ τοῦ Μωυσῆ, ἀφοροῦσε τὴν ἔλευση τοῦ Μεσσία, στὴν δική μας ἐποχὴ ἀφορᾷ τὴ δευτέρη ἔλευση καὶ τὴν ἔναρξη τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ζωή τῶν Δικαίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, Πατριαρχῶν, Κριτῶν, Βασιλέων καὶ Προφητῶν, δέν ἦταν ἀπλὰ πέρασμα ἀπὸ τὴ γῆ κάποιων ἐναρέτων ἀνθρώπων. Ἀντίθετα ἦταν ἔμπρακτὴ ἐπιβεβαίωση τοῦ λόγου τοῦ Ἰησοῦ ὅτι γιὰ τόν πιστό εἶναι ὅλα δυνατά. Ἀνώνυμοι καὶ ἀπλοί ἄνθρωποι ἔγιναν μέ τὴ θεία κλήση ἡγέτες καὶ κατανίκησαν πολυπληθῆ στρατεύματα τῶν εἰδωλολατρῶν καὶ ἄλλοι, μέ τὴν προσευχή, ἔσβησαν τὴ δύναμη τῆς φωτιᾶς ἢ ἔφραξαν τὰ στόματα τῶν λιονταριῶν. Αὐτὰ τὰ κατορθώματα βέβαια δέν θά πραγματοποιοῦνταν ἂν δέν ὑπῆρχε ἡ πίστη. Οὔτε βέβαια θά ἐπέλεγαν κάποιοι νά ζοῦν ἀσκητικά σέ σπηλιές καὶ ἐρημιές, μέ κακουχίες καὶ στερήσεις, ἂν δέν εἶχαν τὴν ἐλπίδα τους προσανατολισμένη στά μέλλοντα ἀγαθὰ. Ὅλους αὐτούς πρέπει νά ἔχουμε ὁδηγούς μας καὶ αὐτῶν τὴν πίστη πρέπει νά μιμούμαστε. Ἄς κάνουμε ἀρχὴ μέ τὴν εὐκαιρία τῆς γιορτῆς τῆς Ὁρθοδοξίας μας.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ

Ἄνδρέα Ζαχαρίου

«Ἱεροτύποις Εἰκόσι, νῦν ὠραίξεται, ὡς νύμφη κοσμηθεῖσα, ἡ Χριστοῦ Ἐκκλησία, καί πάντα συγκαλείται πνευματικῶς· ἑορτᾶσαι συνέλθωμεν, ἐν ὁμονοίᾳ καί πίστει χαρμονικῶς, μεγαλύνοντες τόν Κύριον» (Στιχηρό Προσόμοιο τοῦ ἑσπερινοῦ τῆς Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας).

Στίς 11 Μαρτίου τοῦ 843 μ.Χ. ἐπί Πατριάρχου Μεθοδίου καί Θεοδώρας αὐτοκράτειρας, συγκλήθηκε στήν Κωνσταντινούπολη Σύνοδος, ἡ ὁποία ἔθεσε τέρμα στίς εἰκονομαχικές ἔριδες. Συγκεκριμένα, ἡ Σύνοδος αὐτή,

ἐκφράζοντας τήν ἐν γένει ἐκκλησιαστική συνειδηση, καταδίκασε τούς εἰκονομάχους, ἐπικύρωσε τίς ἀποφάσεις τῶν ἑπτά Οἰκουμενικῶν Συνόδων καί ἀναστήλωσε τίς εἰκόνες. Ἐπιπλέον, ἐξέδωσε τό «Συνοδικόν τῆς Ὁρθοδοξίας», ἕνα κείμενο πού περιέχει τούς τελικούς ὅρους τῆς

Συνόδου σέ σχέση μέ τίς εἰκόνες. Ἡ ἡμέρα αὐτή, «ἡμέρα χαρμόσυνος, καί εὐφροσύνης ἀνάπλεως», ὅπου «ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, κεκοσμημένη ἀναστηλώσει, Εἰκόνων τῶν ἁγίων» (Αἶνοι Τριωδίου) πανηγυρίζει, περιφέροντας θριαμβευτικά τά τρόπαια τῆς νίκης τῆς,

ἑορτάζεται μέ κάθε λαμπρότητα τήν πρώτη Κυριακή τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς καί ὀνομάζεται Κυριακή τῆς Ὁρθοδοξίας.

Τό γεγονός αὐτό, σηματοδοτώντας τή μετάβαση ἀπό τό χειμῶνα τῆς αἰρετικῆς κακοδοξίας στήν εὐδία τῆς ὀρθῆς δόξας, ἀντανακλᾷ τόν κατ' οὐσία θρίαμβο τῆς Ἐκκλησίας κατά τῆς παραχάραξης τῆς ἀλήθειας. Τῷ ὄντι, «Οὐδέν ἀναπόδεικτον· ἔκφυλον ἔχει ὁ Χριστιανισμός. Καί αὐτή γάρ ἡ τῶν ἁγίων εἰκόνων χρῆσις ἐκ παραδόσεώς ἐστι παλαιᾶς...» (Ἄνδρέου Κρήτης, Περί τῆς τῶν Ἁγίων εἰκόνων προσκυνήσεως, P.G. 97, 1301). Οἱ εἰκόνες ἀνέκαθεν ἀποτελοῦσαν βασικό στοιχεῖο κατανόησης τῆς χριστιανικῆς πραγματικότητας. Λειτουργώντας ὡς ἕνα εἶδος συμβολικοῦ βιβλίου, προσφέρονται πρὸς ἀνάγνωση τῆς ἐν Χριστῷ καινῆς κτίσεως. Ἐτσι ἐμεῖς «αἰσθηταῖς εἰκόσιν ἐπί τήν θείαν καί ἄυλον ἀναγόμεθα θεωρίαν» (Ἰωάννου Δαμασκνοῦ, Πρὸς τούς διαβάλλοντας τάς ἁγίας εἰκόνας Α', P.G. 94, 1261A). Μάλιστα ἡ ἀποκάλυψη τοῦ Θεοῦ καί ἡ ἀντίστοιχη διδασκαλία

τῆς Ἐκκλησίας, αἰσθητοποιοῦνται καί προσφέρονται ὡς ὑπόμνηση καί διδαχή καί γιά ὅσους ἀδυνατοῦν νά τίς προσεγγίσουν ἀλλιῶς. Ὁ ἅγιος Ἰωάννης Δαμασκηνός λέει χαρακτηριστικά ὅτι «ἐπεὶ δέ οὐ πάντες ἴσασιν γράμματα οὐδέ τῇ ἀναγνώσει σχολάζουσιν, οἱ πατέρες συνείδον ὥσπερ τινάς ἀριστείας ἐν εἰκόσι ταῦτα γράφεσθαι εἰς ὑπόμνησιν σύντομον» (Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, Ἔκδοσις ἀκριβῆς τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως Δ', Περί εἰκόνων, P.G. 94, 1172 AB).

Ἡ κατά τό δυνατό κατανόηση τοῦ ὑπερλόγου τῆς ἀλήθειας τοῦ Θεοῦ, σημαίνει τήν ἀνάγκη χρήσης συγκεκριμένων γεγονότων καί ἐμπειρικῶν καταστάσεων τῆς ζωῆς, αὐτῶν, δηλαδή, πού προβάλλονται ὡς ἀντικειμενική πραγματικότητα. Οἱ ἀλήθειες τῆς πίστεως φαύονται μέ τήν κατά ἐποπτικό τρόπο προβολή τῆς θεωμένης ζωῆς τῶν ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας. Μέ ἄλλα λόγια, οἱ εἰκόνες μέ τόν πνευματικό καί αἰσθητό ταυτόχρονα χαρακτήρα τους αἰσθητοποιοῦν τίς βιβλικές ἀλήθειες, ὅπως μάλιστα αὐτές βιώθηκαν ἀπό τοὺς ἀγωνιστές τῆς πίστεως, διεγείροντας πρὸς μίμηση τοὺς πιστούς. Ἀκριβῶς γι' αὐτό καί ἡ μορφωτική τους δύναμη εἶναι ἰσχυρότερη καί βαθύτερη ἀπό τίς ὅποιες λεκτικές ἐξηγήσεις.

Πρέπει πάντως νά σημειωθεῖ ὅτι ἡ προσκύνηση τῶν εἰκόνων κέκτηται μία εἰδική σημαντική. Κατ' ἀρχάς δέν τίς λατρεύουμε, ἀλλά τίς ἀσπαζόμαστε καί τίς προσκυνοῦμε τιμητικά. Ἡ λατρεία ἀνίκει καί ἀπονέμεται ἀποκλειστικά καί μόνο «τῇ θεία

φύσει» (Ἔθος Πίστεως τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου). Σύμφωνα μέ τό «Συνοδικόν τῆς Ὁρθοδοξίας» «Χριστόν τόν ἀληθινόν Θεόν ἡμῶν καί τοὺς αὐτοῦ ἁγίους ἐν λόγοις τιμῶντες, ἐν συγγραφαῖς, ἐν νοήμασιν, ἐν θυσίαις, ἐν ναοῖς, ἐν εἰκονίσμασι· τόν μὲν ὡς Θεόν καί Δεσπότην προσκυνοῦντες καί σέβοντες, τοὺς δέ διά τόν κοινόν Δεσπότην καί ὡς αὐτοῦ γνησίους θεράποντας τιμῶντες καί τήν κατά σχέσιν προσκύνησιν ἀπονέμοντες...». Πέραν τούτου, ἡ τιμὴ πού ἀπονέμεται στίς εἰκόνες δέν ἀφορᾷ στά ὑλικά κατασκευῆς τους, ἀλλά «ἐπὶ τό πρωτότυπον διαβαίνει», δηλαδή στό εἰκονιζόμενο πρόσωπο (Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, Ἔκδοσις ἀκριβῆς τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως Δ', Περί εἰκόνων, P.G. 94, 1169A). Οὕτως ἢ ἄλλως ὅμως, ἀκόμα καί ἡ ὑλη, ὡς ἄμεσα σχετιζόμενη μέ τό εἰκονιζόμενο πρόσωπο ἐπισκιάζεται ἀπό τό Ἅγιο Πνεῦμα, γι' αὐτό καί εἶναι «θείας ἐνεργείας καί χάριτος ἔμπλεως» (Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, Πρὸς τοὺς διαβάλλοντας τὰς ἁγίας εἰκόνας Β', P.G. 94, 1300B). Τοιοῦτοτρόπως, ἀποδεχόμεστε, ἀσπαζόμεστε καί τιμητικῶς προσκυνοῦμε τίς εἰκόνες, ὥστε «καί ἐν μεθέξει γίνεσθαι τινός ἁγιασμοῦ» (Πρακτικά Δ' συνεδρίας τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου).

«Γέρας καί τιμὴν κεκτημένη, ἡ Ἐκκλησία τόν Σταυρόν σου, καί τὰς σεβασμίους Εἰκόνας, καί τῶν Ἁγίων τὰ ἐκτυπώματα, μέτ' εὐφροσύνης Δέσποτα, καί θυμηδίας μεγαλύνει σέ» (ᾠδή Θ' Κανόνα τοῦ Τριωδίου τῆς Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας).

Οἱ ἱερέες εἰκόνες ἀποτελοῦν, κατὰ τὴν παράδοσιν τῆς ἁγίας ἡμῶν Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τρόπο διδασκαλίας τῆς ἀνωμίτου ἡμῶν πίστεως. «Ἐπεὶ δὲ οὐ πάντες ἴσασι γράμματα, οὐδὲ τῇ ἀναγνώσει σχολάζουσιν, οἱ πατέρες συνειδὼν ὥσπερ τινὰς ἀριστείας ἐν εἰκόσι ταῦτα γράφεσθαι εἰς ὑπόμνησιν σύντομον», γράφει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός. Ὡς ἐκ τούτου γίνεται φανερό ὅτι ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μὲ τὴν χρῆσιν τῆς εἰκόνας ἔχει προηγηθεῖ κατὰ αἰῶνες τῆς σύγχρονης ἐποχῆς, στὴν ὁποία γενικεύθηκε ἡ χρῆσις τῆς εἰκόνας στὴν διάδοσιν μνημάτων. Τὰ μνημάτια τῶν ἱερῶν εἰκόνων εἰσέρχονται στὰ ἔγκατα τῆς ψυχῆς τοῦ θεατῆ, ὑπερπηδώντας τὶς γλωσσικὲς διαφορὰς καὶ δυσχερεῖες, κάνοντας ἔτσι τὴν ἐπικοινωνία εὐκολότερη, ἀκριβέστερη καὶ ἀποτελεσματικότερη. «Ἁγιάζεται μὲν ὁμοίως διὰ τῶν σεπτῶν εἰκόνων τὰ ὄμματα τῶν ὁρόντων, ἀνάγεται δὲ ὁ νοῦς πρὸς θεογνωσίαν» διακηρύσσεται εἰς τὸ Συνοδικὸν τῆς Ζ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου.

Οἱ ἅγιες εἰκόνες, ποὺ ἀτενίζουμε μόλις εἰσέλθουμε σὲ ἕνα

ὁρθόδοξο ναό, ἀνήκουν, βέβαια, στὴ βυζαντινὴ ζωγραφικὴ, ἀλλὰ δὲν εἶναι μίᾳ ἀπλῆ θρησκευτικὴ ζωγραφία, μίᾳ νατουραλιστικὴ παράστασις δηλαδὴ, ποὺ τὸ θέμα τῆς εἶναι ἕνα πρόσωπο τῆς θρησκείας ἢ μίᾳ θρησκευτικὴ ἱστορία.

Ἡ λέξις «εἰκόνα» προέρχεται ἀπὸ τὸ ρῆμα «εἴκω», ποὺ σημαίνει ὁμοιάζω, ἔξ ὧ καὶ ὁ σύγχρονος ὄρος «εἰκαστικὲς τέχνες». «Αὕτη γὰρ εἰκόνας φύσις, μίμημα εἶναι τοῦ Ἀρχετύπου» θὰ μᾶς πεῖ ὁ Μ. Βασίλειος. Δηλαδὴ ἡ οὐσία τῆς λέξεως εἰκόνα εἶναι τὸ μίμημα, ἡ ὁμοίωσις μὲ τὸ Πρωτότυπο, τὸ Ἀρχέτυπο.

Ἀλλὰ ἡ εἰκόνα γιὰ τοὺς πιστοὺς δὲν εἶναι ἕνα ἀπλό ἔργο τέχνης ἢ ἕνας θρησκευτικὸς πίνακας. Θεωρεῖται καὶ εἶναι ἕνα ἀναφαίρετο λειτουργικὸ σκεῦος, ποὺ ἁγιάζει τὸν ἄνθρωπο καὶ τὸν φέρνει σὲ ἄμεση σχέση μὲ τὴν χάριν καὶ τὴν ὑπόστασις τοῦ εἰκονιζομένου προσώπου. Ὅταν, λοιπόν, βρισκόμαστε μπροστὰ στὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν ἀσπαζόμαστε, προσκυνώντας τὴν εἰκόνα, προσκυνοῦμε τὸ Θεάνθρωπο, τὴ «σάρκα» (τὴν ἀνθρώπινη φύσιν) τοῦ Κυρίου, ποὺ ἔχει γίνει

ὁμόθεος. Διότι στήν εἰκόνα εἰκονίζεται ἡ μία ὑπόσταση τοῦ Θεοῦ Λόγου «σεσαρκωμένου», τοῦ Θεοῦ Λόγου, πού ἔχει λάβει σάρκα. Αὐτό ἀκριβῶς μᾶς ἀποκαλύπτει καί ὁ Ἅγιος Θεόδωρος ὁ Στουδίτης, λέγοντας: «Παντός εἰκονιζομένου οὐχ ἡ φύσις, ἀλλ' ἡ ὑπόστασις εἰκονίζεται». Δηλαδή κάθε εἰκονιζομένου προσώπου εἰκονίζεται ὄχι ἡ φύση (οὐσία), ἀλλά ἡ ὑπόσταση (πρόσωπο).

Γι' αὐτό τό λόγο ἡ εἰκόνα ἀγιάζει τά μάτια αὐτῶν, πού τήν ἀτενίζουν, καί ὑψώνει τή διάνοια στή μυστική θεογνωσία. Μᾶς ἀποκαλύπτει ἐκείνη τήν πραγματικότητα, πού εἶναι ἀπρόσιτη στους αἰσθητούς ὀφθαλμούς, τό ἄδυτο κάλλος «τοῦ Ὁραίου κάλλει παρά πάντας βροτούς». Μέσω τῆς εἰκόνας διαβαίνουμε «ἐν μυστηρίῳ πρὸς τήν καινήν γῆν», διότι, ὅπως μᾶς ὀριοθετεῖ ὁ Μέγας Βασίλειος, «Ἡ τιμή τῆς εἰκόνας ἐπί τό πρωτότυπον διαβαίνει».

Ἡ εἰκόνα εἶναι κατεξοχὴν ἀναγωγική καί παιδαγωγική. Ἡ Ὁρθοδοξία δηλαδή μέ τήν εἰκόνα μᾶς ὑποδεικνύει καί μᾶς διδάσκει «ὄχι πῶς θά κρατήσουμε τόν Κύριο καί Θεό στή δική μας φτώχεια, ἀλλά πῶς θά ἀνεβοῦμε στό δικό Του πλοῦτο». Καί αὐτό, διότι ἡ εἰκόνα εἶναι «διαβατική», «πασχάλια» καί μέσω αὐτῆς διαβαί-

νουμε, γινόμαστε προσκυνητές καί μέτοχοι τῆς δόξας τοῦ Θεοῦ. Ἡ εἰκόνα εἶναι πράγματι μία «καινή γλῶσσα», εἶναι ἓνα πέρασμα, πού πρέπει νά τό περάσουμε καί νά τό ὑπερβοῦμε, γιά νά φτάσουμε στήν «ὑπέρ-εικόνα, στήν Ἀπόλυτη Ὁραιότητα, στήν ὑπερλάμπουσα Δόξα» Μέσα στόν ὀρθόδοξο ναό, ἀκόμα καί ὅταν δέν τελοῦνται τά Ἅγια Μυστήρια, ὁ πιστός αἰσθάνεται ἔντονη τήν παρουσία τοῦ Θεοῦ καί τῶν Ἁγίων καί σ' αὐτό κατά πολύ συμβάλλει ἡ ὑπαρξη τῶν ἁγίων εἰκόνων.

Ἄρα ἡ εἰκόνα γίνεται τό «σημεῖο», μέσω τοῦ ὁποίου συναντᾶται καί ἐνώνεται ἡ ψυχὴ μας μέ τό εἰκονιζόμενο πρόσωπο. «Ἡ εἰκόνα» θά μᾶς πεῖ ὁ Π. Εὐδοκίμωφ, «ζητεῖ τό θεῖο Πρωτότυπό της, ἐπιδιώκει τό Ἀρχέτυπό της, προσανατολίζει τόν ἄνθρωπο... Δέν εἶναι ἓνα περιεχόμενο μόνο θεωρητικό ἢ περιγραφικό, ἀλλά μία συνάντηση ἄμεση παρουσία, γεννητική ἐνότητος».

Ὅλα αὐτά θέλουν νά ποῦν ὅτι ἡ εἰκόνα δέν εἶναι μία ἀπλή θρησκευτική ζωγραφία ἢ ἀπλῶς ἓνα ἔργο τέχνης, ὅπως θέλησε νά τή δεῖ ἡ παγκόσμια οὐμανιστική κουλτούρα, ἀλλά μία παράσταση «συμβολικό-ὑποστατική», πού μᾶς καλεῖ νά ἐπικοινωνήσουμε μέ τό ἀρχέτυπό της, τό εἰκονιζόμενο

πρόσωπο. Στην εκκλησιαστική γλώσσα τό σύμβολο χρησιμοποιήθηκε, γιά νά ἐκφράσει συνοπτικά τό περιεχόμενο τῆς πίστεως μέ τό λόγο (σύμβολο τῆς πίστεως) καί μέ τήν εἰκόνα. Οἱ εἰκόνες εἶναι σύμβολα τῆς Ἐκκλησίας μέ τήν ἔννοια ὅτι συμβάλλουν στήν κατανόηση τῆς πραγματικότητας, πού ἐπιχειροῦν νά ἐκφράσουν. Καί ὅταν λέμε «συμβολικό - ὑποστατική), ἐννοοῦμε ὅτι κύριο χαρακτηριστικό τῆς εἶναι πρῶτα - πρῶτα τό σύμβολο, ὁμιλοῦν μέ σύμβολα, μέ τή συμβολική γλώσσα. Π.χ. τά μάτια ζωγραφίζονται μεγάλα, ἀλλά αὐτό γίνεται συμβολικά, γιά νά μᾶς ὑπενθυμίσει ὅτι ἔχουν δεῖ τά μεγάλα καί τά ὑψηλά. Τό κεφάλι, πολλές φορές, εἶναι ἀφύσικα διογκωμένο, καί αὐτό στή συμβολική γλώσσα μεταφράζεται ὅτι περιέχει τήν ἄνωθεν σοφία κλπ. Εἶναι δέ καί «ὑποστατική», διότι εἰκονίζει τήν ὑπόστασι, τό πρόσωπο.

Ἡ εἰκόνα, ὅμως, δέν εἶναι μόνο σύμβολο καί θεολογικό σημεῖο. Ἡ εἰκόνα κυρίως γίνεται συντροφισσα καί παρηγοριά στό θλιμμένο, συντρίβει τή μοναξιά του, διότι ἀνοίγει τήν πύλη τοῦ οἴκου τοῦ Πατρὸς, μέ τήν ἐνέργεια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἡ εἰκόνα ἐμπνέει τό μελωδὸ νά συνθέσει τά μελουρηγμάτα του, φωτίζει τό θεολόγο νά θεολογήσει, ἀγιάζει τήν ψυχὴ καί τό σῶμα, γεμίζει

εἰρηνική χαρὰ τήν καρδιά, κάνει θαύματα (ὑπάρχουν τόσες θαυματουργές εἰκόνες) γίνεται παιδαγωγός καί νυμφαγωγός γιά τή σωτηρία μας, πάντοτε, βέβαια, μέ τήν ἐπενέργεια τοῦ Παναγίου Πνεύματος. Διότι «ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἀνεκφοιτήτως ἐνεστι καί ταῖς ψυχαῖς καί τοῖς σώμασιν καί τοῖς χαρακτηρησι καί ταῖς ἀγίαις εἰκόσιν αὐτῶν, οὐ κατ' οὐσίαν, ἀλλά χάριτι καί ἐνεργείᾳ», ὑπογραμμίζει ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός. Δηλαδή ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος δέν παραμένει ποτέ ἀδρανὴς καί ἐνυπάρχει ἀενάως στίς ψυχές καί τά σώματα τῶν Ἁγίων καί στά ἐκτυπώματα καί στίς ἅγιες εἰκόνες αὐτῶν, ὄχι κατά τήν οὐσία, ἀλλά μέ τίς ἄκτιστες ἐνέργειές τῆς.

Γιά τήν Ἐκκλησία οἱ εἰκόνες ἀποτελοῦν τό μέσο, πού ἀνάγει τοὺς πιστοὺς κατὰ τρόπο οἰκεῖο στόν τρόπο ζωῆς τῶν εἰκονιζομένων προσώπων. Ὑπηρετοῦν τοὺς πιστοὺς ὡς μέσο παιδαγωγικό στήν κατεύθυνση τοῦ ἔργου τῆς σωτηρίας μέ τήν ἐρμηνεία, πού ἀσκοῦν στό περιεχόμενο τῆς πίστεως καί τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας. Βλέποντας οἱ πιστοὶ τίς εἰκόνες, διατηροῦν συνεχῆ τή μνήμη τῶν εἰκονιζομένων πρωτοτύπων, ἐκφράζοντας τήν ἐνότητα τῆς οὐράνιας μέ τήν ἐπίγεια Ἐκκλησία. Ἡ εἰκονογραφία ἔχει ὡς αἰτία τήν ἔντονη ἀγάπη τῶν

πιστῶν πρὸς τὰ εἰκονιζόμενα πρόσωπα. Ἡ ἀγάπη αὐτὴ ὠθεῖ τοὺς πιστοὺς σὲ ζῆλο τῆς πίστεως καὶ σὲ μίμνηση τῶν πράξεων τῶν εἰκονιζομένων προσώπων.

Οἱ εἰκόνες ἀποτελοῦν ἁγιαστικά μέσα τῆς Ἐκκλησίας, ἀφοῦ ἡ χάρις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος δέν περιορίζεται στὰ εἰκονιζόμενα πρωτότυπα, ἀλλὰ ἐπεκτείνεται καὶ στίς εἰκόνες τους. Ἡ χάρις αὐτὴ μετέχεται ἀπὸ τοὺς πιστοὺς κατὰ τὴν θέα καὶ τὴν προσκύνηση τῶν εἰκόνων. Ἔτσι, τὰ θαύματα, πού γίνονται μέσω τῶν εἰκόνων, δέν ἐπιβεβαιώνουν μόνο τὴ σχέση τῶν εἰκόνων μέ τὰ πρωτότυπά τους καὶ τὴν προσωπικὴ κοινωνία τῶν πιστῶν μέ τὰ εἰκονιζόμενα πρόσωπα, ἀλλὰ φανερώνουν καὶ τὴ χάρις τοῦ Θεοῦ, πού βρίσκεται στίς εἰκόνες καὶ ἐνεργεῖ μέσω αὐτῶν.

Ἡ εἰκόνα εἶναι ἓνα παραθύρι, μέσα ἀπὸ τὸ ὁποῖο ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ θεωρεῖ τὴ Βασιλεία. Μέσα στὴ ζωὴ τῆς Ἐκ-

κλησίας, μέ τὴ συμμετοχὴ στὰ Μυστήρια καὶ ἰδίως στὸ μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας, μποροῦμε νὰ γνωρίσουμε τὴ γλώσσα τῶν εἰκόνων καὶ νὰ τίς ἀναγνώσουμε. Ἔτσι, ἡ εἰκόνα γίνεται γιὰ μᾶς «παιδαγωγὸς εἰς Χριστόν», ἐφόσον, βέβαια, καὶ ἡ ὅλη ζωὴ μας ἑναρμονίζεται μέ τὰ μηνύματα, πού μᾶς ἐκπέμπει.

«...Ὁ Κύριος μέ κάλεσε ἀπὸ τὴν κοιλιά τῆς μάνας μου, πρὶν γεννηθῶ πρόφερε τὸ ὄνομά μου... μ' ἔπλασε ἀπὸ τὴν κοιλιά τῆς μάνας μου γιὰ νά γίνω δοῦλος του, νά ξαναφέρω σ' αὐτόν τούς ἀπογόνους τοῦ Ἰακώβ, νά συνάξω μπροστά του τὸ λαὸ τοῦ Ἰσραήλ...» (βλέπε Ἡσαΐας 49, 1-5).

«...Ὁ Κύριός μου εἶπε: Πρὶν ἀκόμη σέ πλάσω μέσ τὴν κοιλιά τῆς μάνας σου, σέ διάλεξα καί πρὶν ἀκόμα γεννηθεῖς σέ εἶχα ξεχωρίσει, γιὰ νά εἶσαι προφήτης στά ἔθνη» (βλέπε Ἱερεμίας 1, 5).

«Ὁ Θεός ὁμως μέ ἔχει ξεχωρίσει ἀπὸ τὴν κοιλιά τῆς μάνας μου καί ἡ χάρις του μέ ἔχει καλέσει νά τόν ὑπηρετήσω» (βλέπε πρὸς Γαλάτας 1, 15).

Τὸ ἐρώτημα «τί εἶναι τὸ ἔμβριο καί τί σχέση ἔχει μέ τὸν τέλειο ἄνθρωπο» ἀπασχόλησε τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ Ἱπποκράτη. Μέχρι τώρα ἔχουν διατυπωθεῖ πάρα πολλές ἀπόψεις. Σήμερα στὴν ἐπιστημονικὴ κοινότητα κυριαρχεῖ ἡ ἀποψη ὅτι τὸ ἔμβριο οὔτε ἄψυχο εἶναι, οὔτε ὁμως καί τέλειος ἄνθρωπος, ἀλλὰ κάτι ἐνδιάμεσο. Μάλιστα ὁ ὅρος embryo χρησιμοποιεῖται μέχρι τὴν 8η ἑβδομάδα καί μετὰ χρησιμοποιεῖται ὁ ὅρος fetus. Καλούμαστε λοιπὸν νά ἀντιμετωπίσουμε δύο καίρια ἐρωτήματα: Ποιὰ εἶναι ἡ ἀκριβὴς φύση καί τὸ status τοῦ ἔμβριου καθὼς καί τὸν τρόπο χρησιμο-

ποιήσεώς τους σέ σχέση μέ τὴν ἐμβρυϊκὴ ἔρευνα, ἡ ὁποία ἀσκεῖ μία ἰδιαίτερη γοητεία τόσο στοὺς ἐν δυνάμει ἐρευνητές, ὅσο καί στοὺς ἀσχολούμενους μέ ζητήματα βιοηθικῆς.

Ὁ σεβασμὸς στὴν ἱερότητα τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς εἶναι θεμελιώδης ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου. Ἀλλὰ πότε ἀρχίζει ἡ ἀνθρώπινη ζωή;

Ἡ Ἐκκλησία κατὰ παράδοση θεωρεῖ ὅτι ἡ ἀνθρώπινη ζωὴ ξεκινᾷ μέ τὴ σύλληψη. Τὸ νέο ὄν (ἔμβριο) ἔχει δημιουργηθεῖ ἀπὸ τὸ Θεὸ μέσω συνεργίας ἀνθρώπων (τῶν γονιῶν), ἀντανακλᾷ τὴ Θεῖα εἰκόνα καί ἐμπεριέχει τὸ ἠθικὸ καί πνευματικὸ νόημα τῆς προσωπικότητας. Ἀπὸ τὴ σύλληψη καί ἔπειτα, ἡ ζωὴ στὴ μήτρα ἀντιπροσωπεύει ἀνθρώπινη ὕπαρξη. Τὸ ἔμβριο εἶναι πιὸ πολὺ αὐτὸ πού θά γίνει, ἀπὸ αὐτὸ πού εἶναι τώρα, γιὰ τὴν ἔξοχότητά του νά ἀναπτυχθεῖ σέ τέλειο ἄνθρωπο. Ποίος μπορεῖ νά ἀντιπαρατεθεῖ σέ ἓνα ἔμβριο, πού ἡ γέννηση τῆς ζωῆς τοῦ σημαδεύει καί τὴν ἀρχὴ ἢ τουλάχιστον τὴν προοπτικὴ τῆς αἰώνιας ψυχῆς του;

Κάτω ἀπὸ φυσιολογικὲς συνθήκες ὑπάρχει μία ἀδιάκοπη συνέχεια στὴν ἀνάπτυξη τοῦ ἔμβριου, ἀπὸ τὸ σχηματισμὸ τοῦ ζυγωτοῦ καί τὴν ἐμφύτευση μέχρι τὴν ὀλοκλήρωση τοῦ νευρικοῦ συστήματος καί τὴ γέννηση. Σέ κανένα σημεῖο αὐτῆς

Πρωτοπρ.
Ἀναστασίου Ἰσαάκ

της ανάπτυξης δέν μπορεί νά πει κανείς «ἐδῶ ἀρχίζει ἡ ζωή» παρά μόνο στή ἀρχή της. Ἀπό τή στιγμή πού ἀπομακρύνουμε τήν ἀρχή τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς ἀπό τή σύλληψη, τόσο μεγαλύτερο γίνεται τό παράθυρο γιά τήν ἔκτρωση, τήν παιδοκτονία καί τά πειράματα πάνω σέ ἔμβρυα. Μολονότι ἡ σύγχρονη ἐμβρυολογία ἐπισημαίνει ἀσάφεια γιά τό πότε γίνεται ἡ σύλληψη, ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ὑποστηρίζει τήν ἄμεση ἀρχή τῆς ἀνθρώπινης ὄντοτητας, ἀφοῦ ὁ Μέγας Βασίλειος ἀπορρίπτει τήν ἔκτρωση «εἴτε τό ἔμβρυο εἶναι σχηματισμένο, εἴτε ἀσχημάτιστο».

Σέ κάθε ἔμβρυο μαζί μέ τά διάφορα σωματικά χαρακτηριστικά ἐνυπάρχει καί ἡ ψυχή του, μέ τήν ὁποία θά περάσει ἀπό τή φθορά στήν ἀφθαρσία. Μέσα στό ἔμβρυο ζεῖ ὁ Θεός. Ἀρχή ζωῆς σημαίνει καί ἀρχή ψυχῆς. Σύμφωνα μέ τόν Ἅγιο Γρηγόριο Νύσσης, ἡ ψυχή δέν ἐγκαθίσταται στό σῶμα, ἀλλά συγγενᾶται μέ αὐτό. Ἡ ἀρχή τῆς ζωῆς εἶναι ἡ ἀρχή τῆς αἰωνιότητας γιά τό συγκεκριμένο πρόσωπο, ἐνῶ ὁ θάνατος τό τέλος τῆς προσωρινότητας.

Τό ἔμβρυο ἔχει βασικά δικαιώματα τῆς ταυτότητας: εἶναι τέλειος ἄνθρωπος, τῆς ζωῆς: σκοπός τῆς ὑπαρξῆς του εἶναι ἡ ζωή καί ὄχι τά πειράματα, καί τῆς αἰωνιότητας: ἔχει ψυχή καί μπορεῖ νά ζεῖ σέ κοινωνία μέ ἄλλους ἀνθρώπους καθῶς καί μέ τό Θεό.

Τά βρέφη καί τά μικρά παιδιά τυγχάνουν ἰδιαίτερης προστασίας καί σεβασμοῦ ἀπό τίς σύγχρονες κοινωνίες λόγω τῆς ἀδυναμίας νά

αὐτοπροστατευθοῦν. Αὐτό μπορούμε νά τό δοῦμε καί στά ἔμβρυα, τά ὁποία εἶναι πιό ἐξαρτημένα στή μητέρα ἀπό ὅτι τά βρέφη, ἐπειδή ἡ ζωή τους ἐξαρτᾶται ἐξολοκλήρου ἀπό αὐτήν.

Ἡ καταστροφή πλεοναζόντων ἐμβρύων (πού παράγονται κατά τήν IVF) ἢ ἡ χρήση ἐμβρύων, ἢ μέρους αὐτῶν (π.χ. βλαστικά κύτταρα) γιά πειραματικούς λόγους (εἴτε τά ἔμβρυα εἶναι πλεονάζοντα, εἴτε δημιουργήθηκαν καθαρά γιά πειραματικούς λόγους) ἀκόμη καί ὑπό τήν αἴρεση τῆς μελλοντικῆς σωτηρίας κάποιων ἀσθενῶν, δέν μποροῦν νά γίνουν ἀποδεκτά, γιατί ὁ Θεός δέν καταργεῖ καμιά κτιστή πραγματικότητα προκειμένου νά ζήσει κάποια ἄλλη. Ἀπό ὅποια σκοπιά καί νά τό δοῦμε ἡ ἀκούσια χρησιμοποίηση τοῦ ἀνθρώπου, ἔστω καί στήν ἐμβρυϊκή του κατάσταση γιά ἐρευνητικούς λόγους, εἶναι ἠθικά ἀπαράδεκτη.

Ἐπάρχει καί μία ἄλλη θεώρηση σχετικά μέ τά πλεονάζοντα ἔμβρυα, πού δέν ἔχει σχέση οὔτε μέ καταστροφή τους, ἀλλά οὔτε καί μέ πειραματική χρήση. Ἐφόσον ἔγινε ἕνα «κακό» (ἡ δημιουργία πλεοναζόντων) γιατί νά μὴν κάνουμε καί ἕνα καλό, δωρίζοντάς τα σέ ἀνάδοχες μητέρες; Αὐτό θά μπορούσε νά γίνει δεκτό, ἴσως καί νά ἔλυνε πολλά προβλήματα, ὅπως αὐτό τῆς μακροχρόνιας κατάψυξης τῶν ἐμβρύων, ὑπό τήν προϋπόθεση, ὅτι θά ἔχει ἀκριβῶς τήν ἴδια νομική, κοινωνική, πνευματική καί ἠθική βαρύτητα πού ἔχει καί μία κλασσική υἱοθεσία.

Ο ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΓΑΜΟΣ

ΩΣ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΟ
ΠΡΟΒΛΗΜΑ

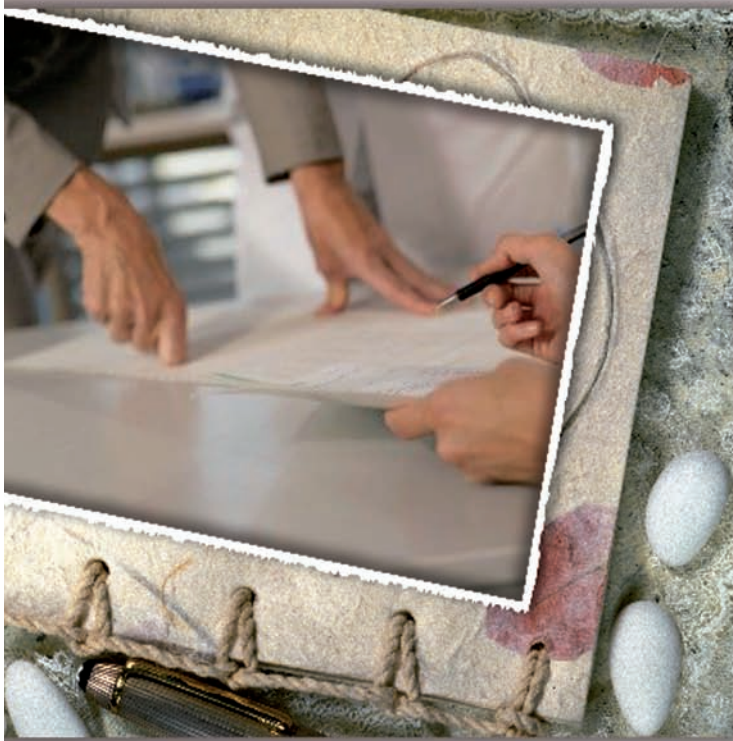
Πρωτοπρ.
Τέλλου Παπαδόπουλου

(Μέρος Β)

**Α. Σαρκική μείξη
άνδρός και γυναικός
χωρίς ιερολογία είναι
πορνεία.**

Στό πρώτο μέρος του άρθρου μας τονίσαμε τό χρέος τών ποιμένων νά καταβάλουν κάθε δυνατή προσπάθεια, ώστε νά γίνει κατανοητό από τούς πιστούς ότι ό λεγόμενος «πολιτικός γάμος», στερείται παντελώς όποιουδήποτε θρησκευτικού και μεταφυσικού στοιχείου και ότι ή τέλεσή του δέν

τούς καθιστά ένώπιον του Θεού «συζύγους». Κατ' έπέκταση, ή μεταξύ τελεσάντων «πολιτικό» (καί όχι έκκλησιαστικό) «γάμο» σαρκική συνάφεια, έστω και μέ κύριο σκοπό τήν άπόκτηση τέκνων και τή δημιουργία οικογένειας, είναι σοβαρότατο άμάρτημα, πού τούς στερεί τή δυνατότητα νά μετέχουν τών Άχράντων Μυστηρίων τής Έκκλησίας και θέτει «έν κινδύνω» (έφόσον δέν ύπάρχει έμπρακτη

μετάνοια) αυτή τούτη τή σωτηρία της ψυχής τους. Ὁ λόγος τοῦ Ἀποστόλου Παύλου εἶναι σαφέστατος καί κατηγορηματικός: «Μὴ πλανᾶσθε· οὔτε πόρνοι οὔτε εἰδωλολάτραι οὔτε μοιχοί... βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσι» (Α΄ Κορ. 6, 9-10). Πιο ἀπλά: «Οἱ πόρνοι δὲν θὰ κληρονομήσουν τὴ βασιλεία τῶν οὐρανῶν». Πορνεία δὲ εἶναι καί κάθε σαρκική συνάφεια ἀνδρὸς καί γυναικὸς πού γίνεται χωρὶς νὰ προηγηθεῖ ἱερολογία γάμου (ὡς συμβαίνει μὲ τούς τελέσαντες μόνο πολιτικό γάμο).

Βέβαια πάντοτε παραμένει ἀνοικτή, ἐνόσω ὁ ἁμαρτωλὸς εὐρίσκειται ἐν ζωῇ ἢ θύρα τῆς μετανοίας. Ἀλλὰ πῶς θὰ μετανοήσουν γιὰ τὴν πορνεία τούς οἱ πιο πάνω, ὅταν πολλές φορές δὲν ἔχουν κἂν ἐπίγνωση ὅτι εὐρίσκονται σὲ κατάσταση ἁμαρτίας;

Β. Ἡ ἔμπρακτι μετάνοια εἶναι σὲ πολλές περιπτώσεις δύσκολη. Ἀνάγκη ἔγκαιρης διαφώτισης.

Ἀντιλαμβανόμαστε ὅτι ὁ χαρακτηρισμὸς τῆς χωρὶς ἱερολογία μείξεως ὡς θανασίμου ἁμαρτήματος, τό ὅποιο στερεῖ ἀπό τόν ὑποπίπτοντα τὴν Βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἡχεῖ ὡς λόγος σκληρὸς, ὁ ὅποιος μπορεῖ μὲν σὲ ὀρισμένους νὰ προκαλέσει συγκλονισμό

πρὸς μετάνοια, σὲ κάποιους ἄλλους ὅμως, ἐνδεχομένως αἰφνιδιασμό καί ἐντονότατη ψυχική σύγκρουση. Τί αἰσθήματα, λ.χ., θὰ προκαλέσει ὁ λόγος περὶ ἐπικειμένης κολάσεως, στήν ὁποία θὰ καταλήξουν οἱ ἀμετανόητοι πόρνοι, στήν ψυχὴ τοῦ ὀγδοντάχρονου, ὁ ὅποιος, μετὰ τὴν πρό δεκαετίας χηρεία του, ἀποφάσισε νὰ «νυμφευθεῖ» μὲ πολιτικό γάμο τὴν κατὰ 30 χρόνια νεώτερή του, ἐκ Σριλάνκας ὀρμωμένη, οἰκιακή βοηθὸ του; Τοῦ εἶναι εὐκόλο σ' αὐτὴ τὴν ἡλικία, πού ἔχει τόση ἀνάγκη ἀπὸ συντροφιά καί φροντίδα νὰ τὴν διώξει, προκειμένου νὰ παύσει νὰ ζεῖ «ἐν πορνείᾳ» καί νὰ «σώσει τὴν ψυχὴ» του, τῆς ὁποίας ἡ ἐνώπιόν του Θεοῦ κρίση ἐπίκειται; Θὰ τὸν «ἀφήσει», ἄραγε, νὰ λάβει διαζύγιο (ἀπὸ πολιτικό ἐννοεῖται, οἰκογενειακό δικαστήριο), ἢ διακαῶς ἀναμένουσα νὰ κάμει χρῆση τῶν κληρονομικῶν της δικαιωμάτων ἐπὶ τῆς ὄχι εὐκαταφρόνητης παρουσίας του, ὑγιῆς καί σφριγηλὴ εἰσέτι πενήντάχρονη Σριλανκέζα «σύζυγός» του; Ἡ ἀπὸ τὴν ἄλλη, θὰ ἔχει τὴ δύναμη καί τό κουράγιο ὁ ὀγδοντάχρονος αὐτὸς παππούς νὰ λάβει ὁ ἴδιος ἀπόφαση καί στήν συνέχεια νὰ πείσει τὴ «σύζυγό» του νὰ τελέσουν ἐκκλησιαστικό γάμο; (Μεικτὸ ἐννοεῖται, ἐὰν ἡ τελευταία εἶναι «παπική»

κατά τό δόγμα). Ἐάν ὁμως τυγχάνει ἑτερόθρησκῃ, λ.χ. Ἰνδουίστρια; Θά πεισθεῖ, ἄραγε νά βαπτισθεῖ ἀφοῦ δεχθεῖ ταχύρρυθμα, (μήπως καί ὁ θάνατος τοῦ «συζύγου» της προλάβει τελικῶς τό γάμο) μαθήματα κατήχησης;

Τό παράδειγμα πού ἀναφέραμε (τό ὅποιο μέ διάφορες μή οὐσιώδεις παραλλαγές συναντᾶται ἀρκετά συχνά στήν Κύπρο σήμερα) εἶναι ἐνδεικτικό τοῦ πόσο δύσκολη εἶναι ἡ ἔμπρακτι μετάνοια καί ἡ «διόρθωση τῶν ἡμαρτημένων», ὅταν ἡ διαφώτιση καί ἡ κρούση τοῦ κώδωνα τοῦ κινδύνου δέν γίνει ἐγκαίρως. Προτιμητέα λοιπόν πάντοτε ἡ πρόληψη, σέ σχέση μέ τήν ἐκ τῶν ὑστέρων προσπάθεια γιά θεραπεία. Διαχρονική εἶναι ἐν προκειμένῳ ἡ ἰσχὺς τοῦ σοφοῦ ἀποφθέγματος τῶν ἀρχαίων προγόνων μας: «Συνετῶν ἐστὶν ἀνδρῶν (καί βέβαια ποιμένων) προνοῆσαι πρὶν τὰ δυσχερῆ γένηται».

Γ. Ἡ σιωπή, ἡ νόθευση τοῦ εὐαγγελικοῦ λόγου: μία παραπλανητική καί ὀλέθρια ἐπιλογή.

Βέβαια ὑπάρχει, ἐν σχέσει μέ τόν ἡλικιωμένο τοῦ παραδείγματος, ἡ εὐκολη γιά τούς ποιμένες «λύση»: νά τηρήσουν στάση ἀδρανείας καί σιωπῆς. Καί νά ἀφήσουν τόν ὀγδοντάχρονο παπ-

πού, ὅπως καί κάθε ἄλλο, ἡλικιωμένο ἢ μή, πνευματικό τέκνο τους νά ζεῖ στή «μακαρία» πλάνη ὅτι, ἐφόσον ἔχει τελέσει πολιτικό καί μόνο γάμο, εἶναι «τακτοποιημένος» ἐνώπιον Θεοῦ καί ἀνθρώπων.

Ἄκόμη ὑπάρχει καί μία ἄλλη, ἔτι χειρότερη καί ὀλέθρια «λύση»: ἡ νόθευση τοῦ εὐαγγελικοῦ μηνύματος. Ὁ σαφής δήλ. λόγος τοῦ Εὐαγγελίου περὶ τοῦ θανασίμου ἁμαρτήματος τῆς πορνείας καί τῆς αἰωνίου κολάσεως τῶν ἀμετανοήτων πόρνων νά ἀλλοιωθεῖ· νά ἐρμηνευθεῖ, λ.χ. μέ ἐσφαλμένο τρόπο, ἔτσι ὥστε ὑπὸ τόν ὄρο πορνεία νά νοεῖται, γιά παράδειγμα, μόνο ἡ «ἐπί χρήμασι» σαρκική μείξη καί ὄχι κάθε, ἐκτός νομίμου γάμου, σαρκική συνάφεια (ὡς συμβαίνει μέ τὰ ἀνδρόγυνα πού συζοῦν, ἔχοντας τελέσει μόνο πολιτικό γάμο). Καί τοῦτο ἀπό φόβο, μήπως ἡ ἀνευ ἐπικαλύψεων καί ἀλλοιώσεων ἐκφορά τοῦ εὐαγγελικοῦ λόγου πρὸς τόν ἤδη «καθιλωμένο» σέ μία πτωτική κατάσταση πορνείας ὀρθόδοξο Χριστιανό, προκαλέσει αἰφνιδιασμό, ἄρνηση, ἀντίδραση ἢ καί ἀπελπισία. Ἡ ἐπιλογή αὐτή εἶναι χειρότερη τῆς σιωπῆς. Διότι ἐδραιώνει τήν πλάνη καί κλείνει τή θύρα τῆς μετανοίας. Ὁ κίνδυνος νά προκληθεῖ ἀντίδραση πρέπει νά προληφθεῖ μέ ἄλλους

τρόπους, στους οποίους θά αναφερθοῦμε σέ ἐπόμενες παραγράφους καί ὄχι, βέβαια, μέ τήν παραχάραξη τοῦ εὐαγγελικοῦ μηνύματος.

Δ. Τό μήνυμα τοῦ Εὐαγγελίου νά παρουσιασθεῖ ἀνόθευτο. Ἡ ποιμαντική προσέγγιση νά εἶναι ἑξατομικευμένη.

Οἱ ποιμένες λοιπόν οὔτε νά σιωπήσουν μποροῦν, ἀλλ οὔτε νά νοθεύσουν τό «λόγο τῆς Ἀληθείας» ἀπό φόβο τάχα μήπως καί προκαλέσουν ἀντίδραση ἢ ἀπελπισία. Τό ζητούμενο εἶναι ἡ σωτηρία τήν ψυχῆς τῶν ἀδελφῶν μας πού περιῆλθαν σ' αὐτή τή δύσκολη καί ἐνίοτε δεινή κατάσταση, τελώντας πολιτικό γάμο καί ἔχοντας, πολλές φορές, τήν ψευδαίσθηση ὅτι εἶναι ἐνώπιον Θεοῦ καί ἀνθρώπων συνεπεῖς καί «τακτοποιημένοι». Τό εὐκταῖο, ὅπως ἀναφέραμε, θά ἦταν τό κακό νά εἶχε ἦδη προληφθεῖ, διά τῆς ἐγκαίρου διαφωτίσεως. Μέτρα, βέβαια προληπτικά μπορεῖ νά ληφθοῦν ἐν σχέσει μέ τό μέλλον. Σέ περιπτώσεις, ὅμως, πού τό «κακό ἔχει γίνει» ἐπιβάλλεται ἡ ἀσκηση θεραπευτικῆς ἀγωγῆς, ἡ ὁποία ἐνίοτε εἶναι ἐπώδυνη. Ἀνάλογα, βέβαια, μέ τήν περίπτωση ὁ ἱερέας θά ἀσκήσει ἑξατομικευμένη ποιμαντική προ-

σέγγιση, προσιδιάζουσα στίς ἰδιαιτερότητες καί τή δεκτικότητα τοῦ κάθε πιστοῦ, καί κάνοντας χρήση τῶν καταλλήλων θεραπευτικῶν φαρμάκων καί «ἐργαλείων». Ἀλλιῶς, γιά παράδειγμα, θά ἀντιμετωπίσει ὁ ποιμένας τήν περίπτωση τῆς ὀρθόδοξης χριστιανῆς νέας πού προτίθεται νά τελέσει πολιτικό γάμο μέ τόν Πακιστανό μουσουλμάνο συμφοιτητή της καί ἀλλιῶς τήν περίπτωση τοῦ ὀρθόδοξου χριστιανοῦ νέου, ὁ ὁποῖος τέλεσε πολιτικό γάμου γιά νά ἑξασφαλίσει κατ' ἀρχήν ἄδεια παραμονῆς στήν Κύπρο τῆς Οὐκρανῆς καί βαπτισμένης ὀρθόδοξης μνηστής του, προτίθεται δέ νά ἀρκεσθεῖ σ' αὐτόν μέχρι νά εἶναι σίγουρος γιά τή σταθερότητα καί τιμιότητά της σ' ἕνα ἐνδεχόμενο μελλοντικό ἐκκλησιαστικό γάμο.

Σέ ἐπόμενα ἄρθρα θά ἐπιχειρήσουμε, σὺν Θεῷ, (α) νά ταξινομήσουμε τίς διάφορες περιπτώσεις τελεσάντων ἢ προτιθεμένων νά τελέσουν πολιτικό γάμο, μέ κριτήριο κυρίως τό κίνητρα καί τή στάση πού τηροῦν ἀπέναντι στήν Ἐκκλησία καί τήν περί γάμου διδασκαλία Της καί (β) νά διατυπώσουμε ἀπόψεις ἐν σχέσει μέ τόν τρόπο, πού θά προσεγγίσει τήν κάθε περίπτωση ὁ ποιμένας.

Ἡ Θεία Λειτουργία μέ μετάφραση στήν Κυπριακή Νοηματική Γλώσσα

Κίκας Χατζηκακοῦ

Σύμφωνα μέ τά ἐπιδημιολογικά δεδομένα, στήν Κύπρο ὑπάρχουν περίπου 700 - 1500 ἄτομα μέ πρόβλημα ἀκοῆς. Τουλάχιστον 200 μέ 300 ἀπό αὐτά τά ἄτομα εἶναι ἐνεργά μέλη τῆς Κοινότητας τῶν Κωφῶν καί χρησιμοποιοῦν ὡς πρώτη γλώσσα τήν Κυπριακή Νοηματική Γλώσσα (ΚΝΓ). Τά τελευταία χρόνια, ἐξαιτίας τῶν συνεχῶν προσπαθειῶν τῆς Κυπριακῆς Ὅμοσπονδίας Κωφῶν καί τῶν συνεργαζόμενων σωματείων, ἔχουν γίνει σημαντικά βήματα πρὸς τήν ἰσότιμη συμμετοχή τῶν Κωφῶν στήν κυπριακή κοινωνία. Γιά παράδειγμα, μέσω νομοθετικῶν ρυθμίσεων ἔχει γίνει δυνατή ἡ προβολή δελτίων στήν ΚΝΓ ἀπό ὅλα τά κανάλια. Ὡστόσο, τό σημαντικότερο ἴσως βήμα πρὸς τήν πρόοδο αὐτή, ἀποτελεῖ ἡ ἐπίσημη ἀναγνώριση τῆς ΚΝΓ ἀπό τήν

Κυριακή Βουλή ως ισότιμης γλώσσας με τὰ Ἑλληνικά τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 2006 με σχετική Νομοθεσία (Ν66 (Ι) 2006).

Ἐνῶ εἶχε σημειωθεῖ ἀρκετή πρόοδος στή ζωή τῶν Κωφῶν, οἱ Κωφοί στεροῦνταν μέχρι πρόσφατα ἓνα βασικό τους δικαίωμα, τήν ισότιμη συμμετοχή στή Θεία Λειτουργία. Τόν Ἀπρίλιο τοῦ 2005 ἀρχισε, μετά ἀπό πρωτοβουλία τῆς Παγκύπριας Ὁργάνωσης Κωφῶν στή Λευκωσία, ἡ μετάφραση τῆς Θείας Λειτουργίας στήν ΚΝΓ με τήν παρουσία διερμηνέα. Ἡ Θεία Λειτουργία στήν ΚΝΓ πραγματοποιεῖται στήν ἐκκλησία τῶν Ἀγίων Πάντων στή Μακεδονίτισσα, μία φορά τό μήνα (τήν πρώτη Κυριακή τοῦ μήνα). Οἱ Κωφοί ἀγκάλιασαν με ἐνθουσιασμό τήν προσπάθεια αὐτή καί δίνουν δυναμικά τό παρόν τους τίς Κυριακές. Τούς Κωφούς ὁμως δέχτηκαν με ἀγάπη καί στοργή καί οἱ ἀκούοντες πιστοί, καθώς καί ὅλοι ὅσοι ἐργάζονται στό ναό π.χ. ψάλτες καί ἐπίτροποι.

Στόχος τῆς προσπάθειας αὐτῆς δέν ἀποτελεῖ μόνο ἡ συμμετοχή τῶν Κωφῶν στή Θεία Λειτουργία, ἀλλά καί ἡ ἐνημέρωσή τους γιά βασικές ἀρχές Ὁρθοδόξου ζωῆς, καθώς καί ἡ κατήχησή τους. Στόν τομέα αὐτό εἶναι σημαντική ἡ συμβολή τοῦ πατρὸς Κωνσταντίνου, πού στηρίζει τήν Κοινότητα τῶν Κωφῶν ποικιλοτρόπως. Γιά παράδειγμα, οἱ Κωφοί μετά τή Θεία Λειτουργία, ἔχουν τή δυνατότητα νά συζητοῦν με τόν π. Κωνσταντῖνο διάφορα θέματα πού τούς ἀπασχολοῦν. Μέσα ἀπό αὐτές τίς συζητήσεις συνειδητοποίησαν οἱ Κωφοί τήν ἀνάγκη γιά Θεία Ἐξομολόγηση καί ἤδη ἀρκετοί Κωφοί ἀρχισαν νά ἐξομολογοῦνται. Ἐκτός τῶν πιό πάνω, πραγματοποιοῦνται στό σωματεῖο τῶν Κωφῶν στή Μακεδονίτισσα ὁμιλίες με θεολογικό περιεχόμενο π.χ. ἀνάλυση τῶν Θείων Μυστηρίων καί εὐαγγελικῶν περικοπῶν. Στίς ὁμιλίες αὐτές οἱ Κωφοί ἔχουν ἀκόμα τήν εὐκαιρία νά θέσουν σημαντικές ἐρωτήσεις καί νά συζητήσουν εὐρύτερα θεολογικά ζητήματα με τόν πατέρα Κωνσταντῖνο. Ἡ προσπάθεια αὐτή ἔχει τίς εὐλογίες τοῦ Θεοφιλέστατου Ἐπισκοποῦ Καρπασίας κ. Χριστόφορου.

Τά πιό πάνω δίνουν τήν εὐκαιρία στούς Κωφούς γιά οὐσιαστική συμμετοχή τους στήν κοινωνία, καθώς καί στήν παροχή ἄμεσης πρόσβασης καί ἴσων εὐκαιριῶν με τούς ἀκούοντες.

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ Α΄ (1927-2007)

Φρίξου Κλεάνθους
Διευθυντή
Ἀρχιεπισκοπικοῦ Γραφείου

Ὁ ἀείμνηστος Ἀρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος Α΄ (1927-2007) ὑπῆρξε μιά μοναδική ἐκκλησιαστική ἡγετική προσωπικότητα καί ἕνας φλογερός καί ἀσυμβίβαστος γιά τά δίκαια τοῦ λαοῦ καί τῆς πατρίδας μας ἐθνικός ἀγωνιστής. Πιό ἀπλά, δέν ἦταν ἕνας ὅποιοσδήποτε Ἀρχιεπίσκοπος, ἀλλά Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ!

Ἦταν, ἀκόμη, ὁ Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας μας, πού δέν ἀντλοῦσε τή δύναμη καί τό κύρος του ἀπό τόν Ἀρχιεπισκοπικό Θρόνο, ἀλλά ὁ ἴδιος ἔδιδε τιμή καί ἀξία στόν Ἀρχιεπισκοπικό Θρόνο. Γενικά, ἂν ἐπρόκειτο νά χαρακτηρίζαμε μέ μιά μόνο λέξη τόν αἰίδιμο Ἀρχιεπίσκοπο Χρυσόστομο Α΄, τότε θά μπορούσαμε νά λέγαμε ὅτι ὁ μακαριστός αὐτός Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας τῆς νήσου μας ὑπῆρξε ΗΓΕΤΗΣ. Ἕνας πραγματικός Ἡγέτης μέ ὅλη τή σημασία τῆς λέξης. Τόνισε, σχετικά, στόν ἐπικήδειο λόγο του ἡ Α.Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κύπρου κ.κ. Χρυσόστομος Β΄ γιά τόν ἀείμνηστο προκατόχου του:

«Ποῖος δέν γνωρίζει τήν δρᾶσιν αὐτοῦ ὡς Ἀρχιεπισκόπου καί τόν ζῆλον, τόν ὅποιον ἐπεδείξατο οὗτος ὑπέρ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καί ἐθνικῶν ἡμῶν πραγμάτων;... Ἀπλῶς ὑπενθυμιζομεν τήν παρ' αὐτοῦ προσφοράν πάσης δυνατῆς βοήθειας πρὸς τούς ἐκτοπισθέντας, τήν ἐνίσχυσιν τῶν συγγενῶν τῶν ἀγνοουμένων καί τῶν θυμάτων τῆς τουρκικῆς εἰσβολῆς, τήν ἐμψύχωσιν τῶν ἐγκλωβισμένων, τήν στήριξιν τῶν ἀγω-

νιστών και τῶν ἐκ τούτων ἐξηρτημένων, τὴν τόνωσιν τοῦ φρονήματος τοῦ ἀγωνιζομένου διὰ τὴν ἐθνικοθρησκευτικὴν του ἐπιβίωσιν λαοῦ μας, τὴν παροχὴν ἐνισχύσεως καὶ συμπαραστάσεως -ἠθικῆς καὶ ὑλικῆς- πρὸς πάντα δυσπραγοῦντα καὶ αἰτοῦντα αὐτὴν συνάνθρωπον ἡμῶν.

Ὁ αἰδέσιμος νεκρὸς ὑπῆρξεν ἀναμφισβητήτως μορφὴ συμπαθῆς καὶ ἐξέχουσα εἰς λόγον μορφώσεως καὶ ἀρετῆς, αὐστηρότητος ἥθους καὶ ἀγνοῦ ἐκκλησιαστικοῦ φρονήματος καὶ ἀκραιφνοῦς ζήλου ὑπὲρ τῆς εὐκλείας τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν. Εἶχεν ὁ μακαριστὸς Ἀρχιεπίσκοπος καὶ τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ τιμίου, τοῦ γνησίου, τοῦ εἰλικρινοῦς καὶ ἀσυμβιβάστου πατριώτου καὶ τοῦ ἀκάμπτου καὶ σταθεροῦ διεκδικητοῦ τῶν δικαίων τοῦ λαοῦ μας. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος ὁ Α΄ ἦτο πλήρης ἀγάπης, ἀνοχῆς καὶ ἀνεξικακίας πρὸς πάντας ἀνεξαίρετως!

Ἀξίζει, νομίζω, νὰ σταθοῦμε στὴ συνέχεια σέ κάποια χαρακτηριστικά γεγονότα, πού μαρτυροῦν τὴν καταξίωση τοῦ μεγάλου καὶ σπουδαίου αὐτοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἀνδρα: Τό Δεκέμβριο τοῦ 1994 εἶχε μεταβεῖ στό Λονδίνο, ὅπου ὑποβλήθηκε σέ ἐγχείριση καρδιάς. Ὅταν, λοιπόν, στίς 3 Ἰανουαρίου 1995 ὁ ἀοίδιμος Ἀρχιεπίσκοπος ἐπέστρεψε στήν Κύπρο, τόν ὑπο-

δέχθηκε προσωπικά στό ἀεροδρόμιο Λάρνακας ὁ τότε Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας κ. Γλαῦκος Κληρίδης, ὁ ὁποῖος καὶ προσφωνώντας τον εἶπε καὶ τὰ ἐξῆς:

—Ἐκφράζουμε, Μακαριώτατε, τὴ χαρὰ τῆς Κυβέρνησης, ἀλλά καὶ ὀλόκληρου τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Κύπρου, γιὰ τὴν ἐπάνοδό Σας, γιὰ νὰ συνεχίσετε τό ἔργο Σας καὶ ὡς Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ ὡς Ἐθνάρχης!

Ἀλλά καὶ ὁ Πρόεδρος τῆς Βουλῆς τῶν Ἀντιπροσώπων κ. Δημήτρης Χριστόφιας, μιλώντας στίς 29 Ἰανουαρίου 2002 σέ μιὰ σεμνὴ τελετὴ στό Παγκύπριο Γυμνάσιο, πρὸς τιμὴ τοῦ ἀεμνήστου Ἀρχιεπισκόπου, τόνισε καὶ τὰ ἀκόλουθα:

«Τό δικό της ρόλο διαδραμάτισε, καὶ διαδραματίζει, ἡ Ἐκκλησία ὑπὸ τὴν καθοδήγηση τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χρυσοστόμου γιὰ τὴν ἐπιτυχή ἔκβαση τοῦ ἀγῶνα, πού διεξάγει ἡ Κύπρος γιὰ δίκαιη καὶ βιώσιμη λύση στό ἐθνικό μας πρόβλημα, ἀποδίδοντας ἰδιαίτερη ἔμφαση στήν κατοχύρωση τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων»!

Οἱ μεγαλύτερές του ἀρετές ἦταν ἡ ἀγάπη καὶ ἡ ἀνεξικακία. Συνέβηκε κάποιες φορές, στή διάρκεια τῆς Ἀρχιεπισκοπείας του,

νά διαφωνήσει ανοικτά είτε με πολιτικά πρόσωπα, είτε ακόμη και με εκκλησιαστικά. Ώστόσο, οὐδέποτε μίσησε, ἢ κράτησε κακία σέ ὅποιοδήποτε ἀπ' αὐτούς. Οἱ ὅποιες διαφωνίες του μαζί τους ἦταν μόνο γιά τίς ἰδέες καί τίς θέσεις τους, τίς ὁποῖες θεωροῦσε ὅτι ζήμιωναν τήν πατρίδα ἢ τήν Ἐκκλησία, ἀντίστοιχα. Κατά τά ἄλλα, εἶχε μιά μεγάλη καρδιά, ἡ ὁποία χωροῦσε μέσα της ὅλο τόν κόσμο. Καί ἀκριβῶς, ὅλοι ἐμεῖς πού τόν ζήσαμε ἀπό κοντά, ἀντλούσαμε -καί συνεχίζουμε καί σήμερα νά ἀντλοῦμε- διδάγματα ἀγάπης καί ἀνεξικακίας ἀπό τό δικό του φωτεινό παράδειγμα καί ἀπό τή δική του στάση ζωῆς.

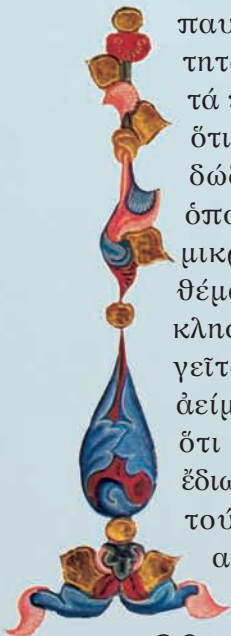
Πρός τούς γονεῖς του ἔτρεφε ἀπεριόριστη ἀγάπη, ἐκτίμηση καί σεβασμό. Ἰδιαίτερα, μιλώντας γι' αὐτούς, σέ κάποιες ὥρες ἀνάπαυλας, τόνιζε τήν αὐστηρότητα, πού αὐτοί εἶχαν πρὸς τά παιδιά τους. Σημειώνεται ὅτι οἱ γονεῖς του ἀπέκτησαν δώδεκα παιδιά, ἀπό τά ὁποῖα τά δύο πέθαναν σέ μικρή ἡλικία. Μάλιστα, σέ θέματα θρησκείας καί Ἐκκλησίας ἦταν ἀπόλυτοι. Διηγείτο, χαρακτηριστικά, ὁ ἀείμνηστος Ἀρχιεπίσκοπος ὅτι κάποτε ὁ πατέρας του ἔδωξε ἀπό τό σπίτι ἕναν ἀπό τούς ἀδελφούς του, ἐπειδή αὐτός δέν τήρησε τή νη-

στεία τῆς ἡμέρας ἐκείνης! Ἔτσι αὐτός ἀναγκάσθηκε νά κοιμηθεῖ τό βράδυ στό σπίτι τοῦ θείου του...

Αὐτήν τήν αὐστηρότητα κράτησε καί ὁ ἴδιος σέ ὅλη του τή ζωή, πρῶτα ἀπ' ὅλα πρὸς τόν ἑαυτό του καί ὕστερα πρὸς τούς ἄλλους. Χαρακτηριστικά, ὅταν τό 1994 εἶχε ἀσθενήσει, μεταφέρθηκε στό Γενικό Νοσοκομεῖο Λευκωσίας γιά θεραπεία. Ἐκεῖ, μέ κανένα λόγο δέν δέχτηκε νά τόν περιποιῶνται νοσοκόμες! Ἀλλά καί ἀργότερα, ὅταν γιά ἱατρικούς λόγους μετέβηκε σέ Νοσοκομεῖο τοῦ Λονδίνου, καί πάλι δέν ἤθελε νά τόν φροντίζουν νοσοκόμες. Τήν ἴδια αὐστηρή στάση κράτησε καί ὅταν πιά ὕστερα, τό 2002, εἶχε τό γνωστό ἀτύχημα στά σκαλιά τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου!

Γενικά, ὡς ἐκκλησιαστικός ἄνδρας ἦταν ἀκέραιος καί ἀμεμπτος. Τηροῦσε ἀπόλυτα καί μέ θρησκευτική εὐλάβεια ὅλες ἀνεξαιρέτα τίς νηστεῖες τῆς Ἐκκλησίας μας, λαδερές καί ἀλάδωτες. Ἦταν, ἀκόμη, πέρα γιά πέρα κληρικός πού ζοῦσε -βίωνε- στό ἔπακρο τίς διάφορες ἐκκλησιαστικές μας ἀκολουθίες, καί ἰδιαίτερα τή θεία Λειτουργία. Θυμοῦμαι, χαρακτηριστικά, τό «παράπονό» του γιά κάποιον, ἄς ποῦμε «ἀπρόσεκτο» ξένο κληρικό, στόν Πανάγιο Τάφο, στά Ἱεροσόλυμα.

- Ἐγώ, ἔλεγε, ἤμουν βουρκωμένος, καί μέ δυσκολία συγκρα-

τούσα τὰ δάκρυά μου, μέ τή σκέψη καί μόνο ὅτι τελοῦσα τή θεία Λειτουργία στόν ἱερό τόπο τοῦ μαρτυρίου τοῦ Χριστοῦ, στόν ἴδιον Πανάγιο Τάφο Του, καί ἐκεῖνος ὁ εὐλογημένος δέν ἦταν ὅσο ἐπρεπε προσεκτικός.....

Γενικά, ὅταν λειτουργοῦσε, ἔδιδε τό αἶσθημα ὅτι ἐφευγε ἀπό τὰ γήινα καί μεταφερόταν στά οὐράνια. Δημιουργοῦσε, ἔτσι, μιά μοναδική κατανυκτική ἀτμόσφαιρα στό ἐκκλησίασμα, ἡ ὁποία βοηθοῦσε καί τούς πιστούς, ὥστε καί αὐτοί μέ τή σειρά τους νά συμμετέχουν καί νά βιώνουν βαθύτερα τήν ἱερότητα τῆς στιγμῆς.

Ἦταν, ἀκόμη, ἄνθρωπος τῆς παράδοσης καί τῆς ἐκκλησιαστικῆς εὐταξίας. Προβληματιζόταν, γιά παράδειγμα, γιά τό γεγονός ὅτι ἐνῶ στά παλαιότερα χρόνια ἡ ἀκολουθία τῆς Ἀνάστασης τοῦ Χριστοῦ γινόταν τήν αὐγή τῆς Κυριακῆς, στίς μέρες μας μεταφέρθηκε καί γίνεται τὰ μεσάνυκτα τοῦ Σαββάτου. Διαφωνοῦσε, ἀκόμη, μέ ὅποιεσδήποτε νεωτεριστικές σκέψεις καί εἰσηγήσεις ἀκούονταν κατά καιρούς γιά ἀλλαγές καί μεταρρυθμίσεις στά ἐκκλησιαστικά μας πράγματα καί στήν ὅλη ἐκκλησιαστική μας ζωή (π.χ. κατάργηση τοῦ ράσου κλπ.).

Ἰδιαίτερη ἀγάπη καί ἐκτίμηση ἔτρεφε πρὸς ὅλους ἀνεξαίρετα τούς Ἀγίους Ἀρχιερεῖς τῆς Ἐκκλησίας μας. Τά ἴδια αἰσθήματα

ἀγάπης ἔτρεφε καί πρὸς ὅλους γενικά τούς κληρικούς μας.

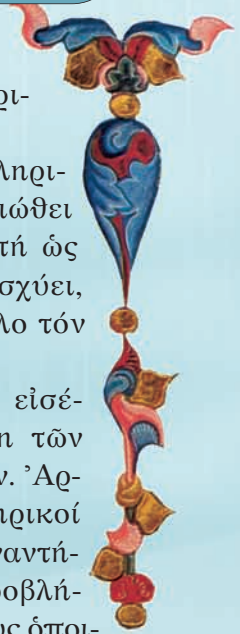
-Καί ὁ τελευταῖος κληρικός, τόνιζε, πρέπει νά νιώθει τήν Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή ὡς σπίτι δικό του. Τό ἴδιο ἰσχύει, συμπλήρωνε, καί γιά ὅλο τόν κόσμο!

Προσωπικά, ὅμως, εἰσέπραττα καί τήν ἀγάπη τῶν κληρικῶν μας πρὸς αὐτόν. Ἀρκεῖ νά τονίσω ὅτι οἱ κληρικοί μας δέν δέχονταν νά συναντήσουν γιά τὰ διάφορα προβλήματα καί τίς ἀνάγκες τους ὅποιοδήποτε ἄλλον ἀπό ἐμᾶς, παρά μόνο τόν Ἀρχιεπίσκοπο.

- Κοντά του, μοῦ ἔλεγαν, βρίσκουμε τήν ψυχική ἐπανάπαυση, τήν ἐσωτερική εἰρήνη καί τή λύση τῶν προβλημάτων μας!

Μέ πατρική ἀγάπη, βέβαια, περιέβαλλε καί ὅλα τὰ μέλη τοῦ προσωπικοῦ τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Κύπρου. Σημειῶνω, μάλιστα, ὅτι μέ ἀρκετούς ἀπό ἐμᾶς, ἀνάλογα καί ἀπό τήν περίσταση, συνήθιζε νά ἀστειεύεται καί νά κάνει πειράγματα.

Ἀναμφίβολα, ὁ ἐλεύθερος χρόνος του ἦταν περιορισμένος. Παρά ταῦτα, ὅμως, πάντοτε χαίροταν νά ἔρχεται σέ ἐπικοινωνία μέ τὰ παιδιά καί τούς νέους μας. Ἰδιαίτερα ἀπολάμβανε τίς ἐπισκέψεις του -τό καλοκαίρι- στοὺς μαθητές τῶν Κατηχητικῶν μας

Σχολείων, πού κατασκίνωναν στον Άγιο Νικόλαο Στέγης. Ἀπαραιτήτα, βέβαια, ἔπαιρνε μαζί του τά πλούσια κεραστικά του πρὸς ὄλους τούς κατασκηνωτές. Παρακολουθοῦσε μέ πατρική ἀγάπη τά ἐορταστικά προγράμματα, που ἐτοίμαζαν τά παιδιά, καί δειπνοῦσε μαζί τους, μέσα σέ μιά πανηγυρική ἀτμόσφαιρα. Ἀπολάμβανε, ἀκόμη, τά ἐκάστοτε ἀξέχαστα στιχουργήματα καί ἄλλα «τσιαττιστά» τοῦ ἀείμνηστου μάγειρα Θεόκλη, πρὸς τόν ὁποῖο κάθε φορά «χάριζε» καί ἕναν... πεῦκο τῆς κατασκίνωσης. Γενικά, ἦταν οἱ στιγμές κατά τίς ὁποῖες μέσα του ἔνωθε μιά ξεχωριστή ἱκανοποίηση γιά τήν εὐλογημένη καρποφορία τοῦ ἐπιτελούμενου πνευματικοῦ ἔργου.

- Ἐκεῖνο πού μέ ἐνδιαφέρει, τόνιζε πρὸς τούς Ὑπευθύνους τῆς Πνευματικῆς καί Κατηχητικῆς Κίνησης, εἶναι νά γίνεται ἔργο. Ἐγὼ θά εἶμαι πάντοτε δίπλα σας!

Ὡς Προκαθήμενος τῆς Ἐκκλησίας μας πατοῦσε γερὰ τά πόδια του στή γῆ. Εἶχε τίς ἀπόψεις καί τίς θέσεις του καί δέν ἐπηρεαζόταν ἀπό ἄλλους, ὅποιοι καί νά ἦταν αὐτοί. Χαρακτηριστικά, κάποτε τόν πλησίασαν κάποιοι καί τοῦ εἰσηγοῦνταν ἐπίμονα καί φορτικά νά παρασημοφοροῦσε ἕναν παράγο-

ντα τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ὁ ἀείμνηστος Ἀρχιεπίσκοπος εὐγενικά καί διακριτικά δέν συγκατένευε. Στό τέλος, ὁμως, καί ἐπειδή οἱ πιέσεις συνεχίζονταν, δέν συγκρατήθηκε:

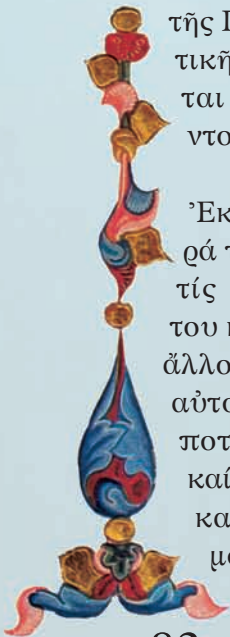
- Νά τούς πεῖς, μοῦ εἶπε, ὅτι δέν θά τόν παρασημοφορήσω, γιατί δέν τοῦ ἀξίζει!

Καί σέ μιά ἄλλη περίπτωση, στήν ὁποία γινόταν ἐπίσης λόγος γιά τήν ἀπονομή μεταλλίων σέ κάποιους, ἀρνήθηκε καί πάλι ὑπογραμμίζοντας:

- Τά μετάλλια τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου εἶναι βαριά, δέν εἶναι «μπακκιρίσιμα»!

Ἡ ἀγάπη τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χρυσοστόμου Α΄ ἦταν ὄντως πατρική καί ἀγκάλιαζε ὄλο τό πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας μας. Χαρακτηριστικά, ἦλθαν κάποτε καί τοῦ εἶπαν ὅτι πέθανε ἕνας πάμπωχος γέροντας, πού δέν εἶχε συγγενεῖς. Ἐτσι, λοιπόν, οὐδεὶς ἐνδιαφερόταν γιά τήν κηδεῖα του. Ὁ ἀείμνηστος Ἀρχιεπίσκοπος ὄχι μόνο ἔδωσε ὁδηγίες γιά τήν ἀγορά τοῦ φερέτρου καί τή διευθέτησι καί τῶν ἄλλων σχετικῶν ἐξόδων πού ἀπαιτοῦνταν, ἀλλά προθυμοποιήθηκε καί τέλεσε ὁ ἴδιος τήν κηδεῖα στόν Καθεδρικό Ναό Ἁγίου Ἰωάννη!

Μοναδικό, ὁμως, ὑπῆρξε καί τό φιλανθρωπικό του ἔργο. Ἀνεπιφύλακτα τονίζω ὅτι σέ κανένα, πού προσέφευγε κοντά του, ἀρνήθηκε νά προσφέρει τή βοήθειά

του. Ἦταν ὁ μέγας ἐλεήμονας τῶν ἡμερῶν του. Ἀξίζει, νομίζω, νά σημειώσω σχετικά καί τοῦτο: Ἦλθε κάποτε στή νήσό μας ἕνας ξένος κληρικός, γιά τήν ἱερατική κανονικότητα τοῦ ὁποίου ὑπῆρχαν σοβαρά ἐρωτηματικά. Ἐφτασε καί στήν Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή, ζητώντας ἀπό τή μιά μεριά οικονομική βοήθεια καί ἀπό τήν ἄλλη τήν ἄδεια γιά νά ἱερουργήσει. Ἐπειδή, λοιπόν, τά ἐρωτηματικά γιά τήν ἱερατική κανονικότητα τούτου ἦταν σοβαρά καί κυκλοφοροῦσαν παντοῦ, ὅλοι τόν βγάλαμε, κατά τό κοινῶς λεγόμενο, ἔξω ἀπό τά Γραφεῖά μας. Ὁ ἀείμνηστος Ἀρχιεπίσκοπος ἄκουσε τό συμβάν καί στενοχωρέθηκε. Ἐδωσε ἀμέσως ὁδηγίες νά πάρομε κοντά του τόν περιεργό ἐκεῖνο ἐπισκέπτη.

– Ἀκουσε, τοῦ εἶπε. Θά σοῦ δώσω χρήματα, στήν ἀνάγκη πού ἔχεις. Δέν θά σοῦ ἐπιτρέψω, ὅμως, νά ἱερουργήσεις, ἐκτός ἂν μοῦ φέρεις Βεβαίωση ἀπό τήν προϊσταμένη σου Ἐκκλησιαστική Ἀρχή γιά τήν ἱερατική σου κανονικότητα.....

Γενικά, ὁ ἀοίδιμος Ἀρχιεπίσκοπος Χρυσόστομος Α' ἀνήκει στους μεγάλους καί σπουδαίους Προκαθημένους τῆς Ἐκκλησίας μας. Ἀνέφερε, σχετικά, γι' αὐτόν ὁ Πρύτανης τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Καθηγητής κ. Κωνσταντῖνος Δημόπουλος, στίς 2 Ἰου-

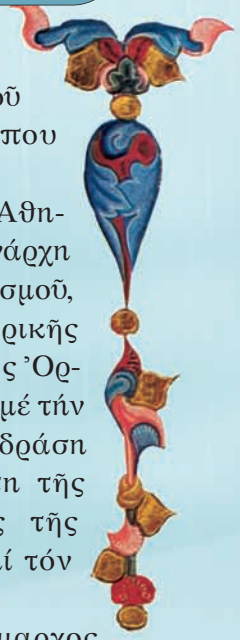
νίου 1998, κατά τήν τελετή ἀναγόρευσης τοῦ ἀειμνήστου Ἀρχιεπισκόπου εἰς Ἐπίτιμο Διδάκτορα:

«Τό Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν τιμᾷ σήμερα τόν Ἐθνάρχη τοῦ Κυπριακοῦ Ἑλληνισμοῦ, τόν ἀγωνιστή τῆς μαρτυρικής Κύπρου, τόν Ἱεράρχη τῆς Ὁρθοδοξίας, πού σφράγισε μέ τήν προσωπικότητα καί τή δράση του τά κρισιμότερα ἔτη τῆς πολυτάραχης ἱστορίας τῆς Μεγαλονήσου, ἀλλά καί τόν σύγχρονο Ἑλληνισμό!»

Ἀλλά καί ὁ τότε Δήμαρχος Ἀθηναίων κ. Δημήτριος Ἀβραμόπουλος, -σημερινός Ὑπουργός Ὑγείας- ἐπιδίδοντας στόν ἀοίδιμο Ἀρχιεπίσκοπο, στίς 3 Ἰουνίου 1998, τό Μετάλλιο τῆς Πόλεως τῶν Ἀθηνῶν, τόνισε καί τά ἑξῆς:

«Μακαριώτατε, ἡ Πόλις τῶν Ἀθηνῶν, ἡ Πρωτεύουσα τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἡ πόλις πού νέος ζήσατε καί σπουδάσατε, τιμᾷ στό πρόσωπό Σας τόν πνευματικό Ἡγέτη καί τόν Ἐθνάρχη, τόν ὑπέρμαχο τῶν δικαίων τῆς Κύπρου μας, μέ τό Μετάλλιο τῆς Πόλης!»

Μέ δύο λόγια, ἡ ὅλη δράση καί ἡ προσφορά του ὑπῆρξε, καί παρέμεινε μέχρι τέλους, Χριστοκεντρική καί Ἑλληνοκεντρική. Εἶθε, ἀπό ἐκεῖ στά οὐράνια, πού τώρα εὐρίσκεται, νά ἔχουμε τήν εὐχή καί τήν εὐλογία του.

ΕΞΕΣΤΗ ΤΑ ΣΥΜΠΑΝΤΑ ΕΠΙ ΤΗ ΘΕΙΑ ΔΟΞΗ ΣΟΥ

Πρωτοπρ. Μιχαήλ Βοσκοῦ

Ἡ πρώτη ἑορτή τοῦ λεγομένου Δωδεκαόρτου, τῆς σειρᾶς δηλαδή τῶν μεγάλων Δεσποτικῶν ἑορτῶν, εἶναι ἡ ἑορτή τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου, πού ἡ Ἐκκλησία μᾶς ἑορτάζει στίς 25 Μαρτίου. Ἡ ἑορτή τοῦ Εὐαγγελισμοῦ εἶναι μιὰ Δεσποτικοθεομτορική ἑορτή. Εἶναι δηλαδή συνάμα Δεσποτική ἑορτή, ἑορτή πού ἀναφέρεται στό Δεσπότη Χριστό, ἀφοῦ εἶναι ἡ ἑορτή τῆς συλλήψεως Του στή γαστέρα τῆς Παρθένου Μαρίας, ἀλλά καί Θεομτορική ἑορτή, ἑορτή πού ἀναφέρεται στή Θεομήτορα, ἀφοῦ αὐτή εἶναι τό πρόσωπο ἐκεῖνο πού συνετέλεσε στή σύλληψη καί τήν ἐνανθρώπηση τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ. Ὁ Εὐαγγελισμός τῆς Θεοτόκου εἶναι ἡ ἀπαρχή καί ἡ ἀνακεφαλαίωση τοῦ ἔργου τῆς ἐνσάρκου θείας οἰκονομίας γιά τή σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου καί τοῦ κόσμου. Εἶναι ἡ φανέρωση τοῦ μυ-

στηρίου «τοῦ ἀποκεκρυμμένου ἀπό τῶν αἰῶνων καί ἀπό τῶν γενεῶν» (Κολ. α', 26), πού εἶναι τό μέγα μυστήριον τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ. Γιά τό λόγο αὐτό ψάλλουμε στό Ἀπολυτίκιον τῆς ἑορτῆς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ: «Σήμερον τῆς σωτηρίας ἡμῶν τό κεφάλαιον καί τοῦ ἀπ' αἰῶνος μυστηρίου ἡ φανέρωσις».

Ὅπως γιά ὅλες τίς μεγάλες Δεσποτικές καί Θεομτορικές ἑορτές, ἔτσι καί γιά τήν ἑορτή τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἔχουν γραφεῖ μοναδικοῦ κάλλους ὕμνοι, στούς ὁποίους ἐκτίθεται μέ ἀπαράμιλλο τρόπο τό θεολογικό νόημα τῆς ἑορτῆς. Ἀνάμεσα σ' αὐτούς ἰδιαίτερη θέση κατέχει ὁ Κανόνας τοῦ Ὁρθρου τῆς ἑορτῆς, ὁ ὁποῖος ἐπιγράφεται στόν Ἅγιο Ἰωάννη τό Δαμασκηνό, παρότι πολλοί ἐρευνητές τόν ἀποδίδουν στόν Ἰωσήφ τόν Ὑμνογράφο. Ὁ Κανόνας αὐτός εἶναι γραμμένος στή μεγαλύτερή του ἔκταση σέ δεύτερο πρόσωπο καί ἀποτελεῖ ἔ-

ναν διάλογο ανάμεσα στην Ὑπεργία Θεοτόκο καί τόν Ἅγγελο, πού δέν εἶναι ἄλλος ἀπό τόν Ἀρχάγγελο Γαβριήλ, τόν Ἅγγελο δηλαδή πού ἔφερε τό χαρμόσυνο μήνυμα τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ στή σεμνή κόρη στή Ναζαρέτ, τήν Παρθένο Μαρία. Ὁ Ἀρχάγγελος Γαβριήλ συνδέεται μέ ὅλα τά γεγονότα τά σχετικά μέ τήν ἐνανθροπία τοῦ Θεοῦ Λόγου.

Ἀπό τόν Κανόνα αὐτό θά ἐπιλέξουμε καί θά σχολιάσουμε τόν Εἶρμό τῆς ε΄ Ὠδῆς, πού μᾶς εἶναι ἰδιαίτερα γνωστός, ἀφοῦ κατά τό μεγαλύτερο μέρος τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους ψάλλονται στόν Ὁρθρο οἱ Καταβασίες «Ἀνοιξω στόμα μου», μέρος τῶν ὁποίων ἀποτελεῖ καί ὁ συγκεκριμένος ὕμνος. Ἀποτελεῖ ἐπίσης μέρος τῆς Ἀκολουθίας τοῦ Ἀκαθίστου Ὑμνου, ἀφοῦ οἱ Εἵρμοί τοῦ Κανόνος τῆς ἐν λόγῳ Ἀκολουθίας εἶναι κατά ἓνα μέρος οἱ ἴδιοι μέ τούς Εἵρμούς τοῦ Κανόνος τοῦ Εὐαγγελισμοῦ. Στόν Εἶρμό τῆς ε΄ Ὠδῆς ψάλλουμε λοιπόν:

«Ἐξέστη τά σύμπαντα ἐπί τῇ θείᾳ δόξῃ σου· σύ γάρ ἀπειρόγαμε Παρθένε, ἔσχες ἐν μήτρᾳ τόν ἐπί πάντων Θεόν, καί τέτοκας ἄχρονον Υἱόν, πᾶσι τοῖς ὕμνοῦσί σε, σωτηριάν βραβεύοντα».

Δηλαδή: ὦ, ἀειπάρθενε Μαρία, τά σύμπαντα (ἐπίγεια καί ἐπουράνια) ἔμειναν ἐκστατικά μπροστά στή θεϊκή σου δόξα. Διότι, ἐσύ Παρθένε, χωρίς νά ἔχεις πείρα γάμου, ἀξιώθηκες νά συλλάβεις στή μήτρα

σου τό Θεό, πού βρίσκεται πάνω ἀπό ὅλα τά κτίσματα (καί τά ἐξουσιάζει) καί ἐγέννησες Υἱόν, ὁ Ὅποιος εἶναι ἄχρονος (δέν ἔχει οὔτε ἀρχή οὔτε τέλος, ὑπάρχει πρό πάντων τῶν αἰώνων) καί παρέχει ὡς βραβεῖο τή σωτηρία, σέ ὅλους, ὅσοι σέ ὑμνοῦν.

Ὁ ὕμνος αὐτός μᾶς τοποθετεῖ ἐνώπιον τοῦ μεγάλου μυστηρίου τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ, ἐνώπιον τοῦ μεγάλου μυστηρίου τῆς συλλήψεως καί τῆς κατά σάρκα γεννήσεως τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ ἀπό τήν Παρθένο Μαρία. Πρόκειται γιά ἓνα μυστήριο ἀκατάληπτο καί ἀνερμήνευτο, ἓνα μυστήριο πού ὑπερβαίνει τά ὅρια τῆς ἀνθρωπίνης λογικῆς καί τούς νόμους τῆς φύσεως, γι' αὐτό καί τά σύμπαντα, ὅλος ὁ κόσμος, ἄγγελοι καί ἄνθρωποι μένουν ἐκστατικοί. Μπροστά σ' ἓνα ἀνερμήνευτο μυστήριο, μπροστά σ' ἓνα θαῦμα, τό μόνο πού μπορεῖ νά κάνει ὁ ἄνθρωπος εἶναι, νά ἀπευθύνει αἶνον καί δοξολογία στό Θεό.

Τό μυστήριο τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ εἶναι ἀνερμήνευτο ἀπό δύο πλευρές· καί ἀπό τήν πλευρά τῆς Παρθένου Μαρίας καί ἀπό τήν πλευρά τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ. Ἡ Παρθένη Μαρία ἀξιώνεται νά συλλάβει στή μήτρα τῆς τόν Υἱό καί Λόγο τοῦ Θεοῦ, ὑπερβαίνοντας τή φυσική τάξη

τῶν πραγμάτων, ἀφοῦ ἡ σύλληψη τοῦ Θεανθρώπου ἐγίνε ἀνευ σποράς, ἐγίνε ἀσπόρως. Στὴν Ἱστορία τοῦ Ἰσραὴλ εἶχαμε πολλές γυναῖκες πού ἦταν στεῖρες καὶ ἀξιώθηκαν μέ θαυματουργικό τρόπο νά συλλάβουν παιδί. Ἀλλά γυναῖκα παρθένος, ἡ ὁποία νά συλλάβει παιδί χωρίς τή φυσική συνάφεια μέ κάποιον ἄνδρα, δέν ὑπῆρξε οὔτε καί θά ὑπάρξει ποτέ. Ἡ σύλληψη τοῦ Θεανθρώπου «ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καί Μαρίας τῆς Παρθένου» ὑπῆρξε μοναδική καί ἀνεπανάληπτη, ὑπῆρξε ἕνα μυστήριο ἀκατάληπτο καί ἀνερμήνευτο, ἕνα μυστήριο πού ὑπερβαίνει τοὺς νόμους τῆς φύσεως. Ὅμως «Θεός ὅπου βούλεται νικάται φύσεως τάξις».

Ὡστόσο τό μεγαλύτερο θαῦμα καί τό μεγαλύτερο μυστήριο δέν εἶναι τό γεγονός ὅτι μία παρθένος γυναῖκα συλλαμβάνει παιδί, ἀλλά τό γεγονός ὅτι τό παιδί πού συλλαμβάνεται εἶναι Αὐτός ὁ ἴδιος ὁ προαιώνιος Θεός. Αὐτός πού δημιούργησε τά σύμπαντα, Αὐτός πού ἐξουσιάζει ὅλα τά ὄντα, Αὐτός πού εἶναι ὁ κύριος ὀλοκλήρου του κόσμου. «Θεοῦ ἐστὶ Λόγος ὁ παρών». Ἡ Παρθένος Μαρία γέννησε «ἄχρονον Υἱόν», ἀφοῦ ὁ γιός της εἶναι ὁ ἄχρονος Υἱός τοῦ Θεοῦ Πατρός, Αὐτός πού ὑπάρχει πρό παντός αἰῶνος καί χρόνου, Αὐτός πού γεννᾶται αἰδίως ἀπό τόν Πατέρα.

Ἴδού λοιπόν τό μέγα μυστήριο τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ: Ὁ κτίστης καί δημιουργός καί κύριος του σύμπαντος κόσμου καταδέχεται νά γίνει κτίσμα καί δημιούργημα, ὁ ἄναρχος καί προαιώνιος Θεός καταδέχεται νά λάβει ἀρχή στήν ἀνθρώπινη Ἱστορία, ὁ ἄσαρκος καταδέχεται νά λάβει ἀνθρώπινη σάρκα. «Ὁ ἔχων θρόνον οὐρανόν, καί ὑπόπodium τήν γῆν, ἐν μήτρα χωρεῖται γυναικός! ὦ, τά Ἐξαπτέρυγα καί Πολύμομα ἀτενίσαι οὐ δύναται, λόγῳ μόνῳ ἐκ ταύτης σαρκωθῆναι νυδόκησε» (Δοξαστικό Ἐσπερινοῦ του Εὐαγγελισμοῦ).

Μπροστά σ' αὐτό τό ἀκατάληπτο καί ἀνερμήνευτο μυστήριο τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ καί Λόγου τοῦ Θεοῦ μένει ἐκστατικός ὁ ἀνθρώπινος νοῦς. Τό μόνο πού μπορεῖ νά κάνει, εἶναι νά δοξολογήσει τόν Πανάγαθο Θεό καί τήν Παρθένο Μητέρα τοῦ Θεανθρώπου. Γιά τόν λόγο αὐτό ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Ὅποιος συνελήφθη καί ἐγεννήθη ἀπό τή Θεοτόκο, βραβεύει μέ τό στεφάνι τῆς σωτηρίας ὅλους ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ὑμνοῦν μέ εὐλάβεια τήν Ἁειπάρθενο Μητέρα Του. Οἱ ὕμνοι πρός τή Μητέρα διαβαίνουν καί πρός τόν Υἱό. Αὐτός πού τιμᾷ τήν Ὑπεραγία Θεοτόκο, τιμᾷ ταυτοχρόνως καί τόν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό.

ΑΝΑΓΚΗ ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΗΣ ΠΙΣΤΗΣ ΜΑΣ ΕΝΑΝΤΙ ΤΩΝ ΑΙΡΕΣΕΩΝ

Ἄνδρέα Στυλιανίδη

Πολλοί συνάνθρωποί μας εγκαταλείπουν -δυστυχώς- τή Μητέρα Ἐκκλησία κι ἐντάσσονται σέ διάφορες αἰρετικές καί ἀποκρυφιστικές - παραθρησκευτικές ομάδες. Ἀσφαλῶς αὐτό δέν εἶναι τυχαῖο. Τά αἷτια εἶναι πολλά. Θά σταθοῦμε ἀπόψε στίς δικές μας εὐθύνες, τά κενά τά ποιμαντικά. Ἐάν δέν προσέξουμε αὐτά τά αἷτια, δέν θά μπορέσουμε νά βοηθήσουμε τελικά τούς ἀδελφούς μας πού παρασύρθηκαν σέ κάποια ομάδα ἀσυμβίβαστη μέ τήν Ὁρθόδοξη Πίστη, ἔστω κι ἂν τήν ἔχουν ἐγκαταλείψει. Διότι ἂν δέν ἐπανενταχθοῦν ὀργανικά στή μάνδρα τῆς Ἐκκλησίας, ἡ σωτηρία τούς ἀκροβατεῖ.

Τό πρῶτο πού ἐπιβάλλεται νά γίνει εἶναι ἡ ὀριοθέτηση τῆς Πίστεως μας. Ἐάν οἱ πιστοί δέν κατηχηθοῦν σωστά καί δέν ἀποκτήσουν τό κατάλληλο κριτήριο καί τό σταθερό σημεῖο ἀναφορᾶς, δέν θά μποροῦν νά κρίνουν καί νά συγκρίνουν. Θά κλυδωνίζονται καί θά παρασύρονται ἀπό κάθε ἄνεμο ψεύτικης διδασκαλίας. Μαζί μέ τήν ὀριοθέτηση πρέπει νά γίνεται καί ἡ σύνδεση τῆς Πίστεως μέ τήν καθημερινή ζωή. Ὁ πιστός πρέπει νά εἶναι σέ θέση νά βιώνει συνειδητά τό μυστήριο τῆς Ἐκκλησίας καί νά «μετρά» ὄχι μόνο τά δόγματα, πού δέ συμβιβάζονται μέ τήν Ὁρθόδοξη Πίστη, ἀλλά καί τή γνησιότητα τῆς προσωπικῆς ἐμπειρίας.

Στό θέμα αὐτό θ' ἀφιερῶσουμε τό περισσότερο μέρος τοῦ σημερινοῦ μας ἄρθρου.

Τό δεύτερο κενό, πού πρέπει νά προσεχθεῖ, εἶναι ἡ μελέτη τῆς

Ἁγίας Γραφῆς. Πολλοί ἄνθρωποι ἐντάχθηκαν σέ προτεσταντικές αἱρέσεις κι ἰδιαίτερα τούς Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά, ἐπειδή ἐπιθυμοῦσαν νά μελετήσουν τήν Ἁγία Γραφή. Αὐτή τήν ἀνάγκη ὀφείλει ἡ Ἐκκλησία νά τήν καλύψει. Νά διδαχθοῦν, δηλαδή, οἱ πιστοί τή μελέτη τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ καί ν' ἀσκηθοῦν σ' αὐτή. Ὁχι, ὅμως, στήν ἀτομική ἐρμηνεία, ἀλλά στήν ἐκκλησιαστική κατανόηση τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Οἱ προτεσταντικές παραφυάδες δέν ἔχουν κάποιο σταθερό μέτρο γιά τήν ἐρμηνεία τῆς Ἁγίας Γραφῆς, γι' αὐτό καί συνεχῶς δημιουργοῦνται νέες ομάδες πού διεκδικοῦν τήν ἀλάθητη ἐρμηνεία. Οἱ Ὁρθόδοξοι ἀκουμποῦμε μέ σιγουριά στήν ἐρμηνεία τῶν Πατέρων, πού φωτισμένοι ἀπό τό Πανάγιο Πνεῦμα, πού βρίσκεται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὀρθοτόμησαν τό λόγο τῆς ἀληθείας. Μακριά ἀπό τήν Εὐχαριστιακή σύναξη δέν εἶναι δυνατό νά ἐρμηνευθεῖ τό Εὐαγγέλιο.

Τρίτο σημεῖο ἀρνητικό, στό ὁποῖο ὀφείλουμε ὡς Ἐκκλησία νά ἐγκύψουμε, εἶναι ἡ μονομερής κάποτε παρουσίαση ἐκ μέρους τῶν ποιμένων, τοῦ Θεοῦ ὡς τιμωροῦ κι ἐκδικητικοῦ. Ὅταν δέν προβάλλεται καθόλου τό ἔλεος καί ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, εἶναι σάν νά σπρώχνουμε κάποιους ἀδελφούς μας ν' ἀναζητήσουν ἔξω τῆς Ἐκκλησίας ἐμπειρίες καί νά ψά-

ξουν γιά ἐξωχριστιανικές ἀντιλήψεις περὶ Θεοῦ. Μ' ἓνα Θεό πού εἶναι Πατέρας, πού ἀγκαλιάζει τά πλάσματά Του μέ ἀγάπη, θέλουμε νά ἔρθουμε σ' ἐπαφή. Τό κήρυγμα τῆς Ἐκκλησίας ὀφείλει νά εἶναι κήρυγμα ἐλπίδας καί νά καλύπτει ὁλόκληρο τόν ἄνθρωπο, ὅπως ὁ Υἱός τοῦ Θεοῦ προσέλαβε ὁλόκληρη τήν ἀνθρώπινη φύση.

Μία τέταρτη ὑποχρέωση τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι νά βοηθήσει τούς πιστούς νά ξεχωρίζουν τίς νόθες ἐμπειρίες ἀπό τίς γνήσιες, ἂν καί δέν προτρέπει νά δίνουμε προτεραιότητα στίς πνευματικές ἐμπειρίες ἢ νά τίς ἐπιδιώκουμε μέ διάφορες τεχνικές. Μία ἐμπειρία μπορεῖ νά εἶναι κτιστῆς τάξεως, νά κινεῖται στό φυσικό ἐπίπεδο ἢ νά εἶναι καρπός τοῦ πνεύματος τῆς πλάνης ἢ νά εἶναι γνήσια πνευματική ἐμπειρία. Οἱ ἐμπειρίες τῶν ομάδων, πού δέν ὁμολογοῦν τόν Ἰησοῦ ὡς ἀνεπανάληπτο Πρόσωπο καί Σωτήρα, δέν προέρχονται ἀπό τό Ἅγιο Πνεῦμα. Ἐκεῖνος ἐπίσης, πού δέν καλλιεργεῖ ταπεινό φρόνημα καί πνεῦμα μετανοίας, δέν ἐμφορεῖται ἀπό τό Ἅγιο Πνεῦμα. Τό Τρίτο Πρόσωπο τῆς Παναγίας Τριάδος δέν ἐξαναγκάζεται μέ ἀνθρώπινες τεχνικές ἢ μεθοδεύσεις. Ἡ ἐμπειρία, ἐν πάσῃ περιπτώσει δέν ἀπολυτοποιεῖται καί δέν ἀποκόπτεται ἀπό τήν ὁμολογία τῆς

Πίστewς.

Ένα πέμπτο πολύ βασικό, πού πρέπει νά τονίζουμε, είναι ή σημασία του πνευματικού πατέρα, πού μπορεί νά χειραγωγήσει τόν πιστό στην πνευματική ζωή και νά τόν προφυλάξει από τήν πλάνη. Ο πνευματικός πατέρας είναι εκείνος πού αναπαύει και προσφέρει βεβαιότητα, σκορπίζοντας τό πνεύμα της αμφιβολίας και της σύγχυσης. Ταυτόχρονα τόν προστατεύει από τήν έπαρση και τόν κίνδυνο νά απολυτοποιήσει τις όποιες εμπειρίες του.

Τέλος, ή Ένορία πρέπει νά λειτουργεί κατά τέτοιο τρόπο πού ή εμπειρία της ένότητας νά γίνεται φανερή. Σ' αυτή τήν αδελφική κοινωνία, ό καθένας πρέπει νά γίνεται σεβαστός και αποδεκτός. Άνάλογα μέ τό δικό του χάρισμα, νά μπορεί νά προσφέρει υπεύθυνα στή ζωή της Ένορίας.

«Είναι κοινό μυστικό, λέει ό Άρχ. Βαρνάβας Λαμπρόπουλος, της Έ. Μητροπόλεως Νικοπόλεως, ότι τό νά βρεθεί κάποιος έξω από ή και μέσα σέ μία Όρθόδοξη εκκλησία δέν αποτελεί έγγύηση ότι κατάλαβε πού βρίσκεται ή αλήθεια».

Οί νεοφανείς αίρέσεις - τόνιζε συνεχώς ό μακαριστός στυλοβάτης του αντιαιρετικού έργου της Εκκλησίας της Ελλάδος κι έμπνευστής των Πανορθόδοξων

Συνδιασκέψεων για τά θέματα αυτά, π. Άντώνιος Άλεβιζόπουλος δέν έχουν σκοπό, νά αδειάσουν τις εκκλησίες μας. Δέν τους άπασχολεί τόσο, τό νά μειώσουν τόν αριθμό των εκκλησιαζομένων. Βασικός τους στόχος είναι τό νά διαστρέψουν τό φρόνημα των πιστών μας και νά τους δημιουργήσουν τήν όλέθρια ψευδαισθηση ότι όλες οι θρησκείες είναι τό ίδιο, ότι όλες οδηγούν στον ίδιο «Θεό», ό όποιος τελικά είναι - όσο κι αν τό αποκρύβουν έντεχνα - ό αυτό-θεοποιημένος άνθρωπος, ό αυτόνομος άνθρωπος.

Κατά συνέπεια απαιτείται συνεχής έπαγρύπνηση, συνεχής κατάρτιση και συντονισμένη ποιμαντική δράση, μέ σκοπό ή Μία, Άγία και Καθολική Εκκλησία νά όριοθετεί όρθά και μέ σαφήνεια τήν «άπαξ παραδοθείσα» Άλήθεια.

Ο Ό Ιησούς επανειλημμένα αναγκάστηκε νά τονίσει τήν προτεραιότητα της μαρτυρίας της αλήθειας στην άποστολή Του. Κι αυτό γινόταν όταν έβλεπε ότι οι άνθρωποι παρερμήνευαν τό έργο Του και τόν θεωρούσαν άλλοτε έλευθερωτή από τους Ρωμαίους κατακτητές κι άλλοτε άναμορφωτή στην παραπαίουςα κοινωνία της έποχής Του.

Η πιο χαρακτηριστική περίπτωση είναι ίσως τά όσα ακολουθήσαν τό θαύμα του χορτασμού

τών Πεντακισχιλίων. Ὁ ὄχλος ζητούσε μέ ἀγωνία νά βρεῖ τό Χριστό κι ὅταν τόν συναντοῦν Αὐτός τούς ἀποπαίρνει: «Ψάχνετε νά μέ βρεῖτε, ὄχι γιά τίποτε ἄλλο, ἀλλά ἐπειδή φάγατε καλά». Στή συνέχεια τούς λέει λόγια παράξενα. Τούς μιλά γιά τήν τροφή πού δέ χάνεται, γιά τόν ἄρτο τῆς ζωῆς, πού κατέβηκε ἀπό τόν οὐρανό καί πού δέν ἦταν ἄλλος ἀπό τόν ἴδιο. Κάμνει ἀκόμα λόγο γιά τήν ἀνάγκη νά τρῶνε τό Σῶμα Του καί νά πίνουν τό Αἷμα Του, ἄν θέλουν νά ἔχουν αἰώνια ζωή.

Ὁ ὄχλος, ἀκούοντας αὐτά, ἄρχισε νά δυσανασχετεῖ καί νά φεύγει. Ὁ Κύριος ἀπευθύνθηκε τότε στούς Δώδεκα καί τούς εἶπε: «Μήπως κι ἐσεῖς θέλετε νά πηγαίσετε; μήπως κι ἐσεῖς δέν ἀντιληφθήκατε τόν κύριο σκοπό τοῦ ἔρχομοῦ μου στόν κόσμο; Μήπως νομίζετε ὅτι ἤρθα νά ἱκανοποιήσω μονάχα τό στομάχι σας;». Εὐτυχῶς ὁ Πέτρος ἀπάντησε στόν Κύριο: «Κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; Ρήματα ζωῆς αἰωνίου ἔχεις» (Ἰω. στ', 69).

Αὐτά τά ρήματα τά ζωοποιά ἐμπιστεύτηκε ὁ Χριστός στούς Ἁγίους του Ἀποστόλους καί στούς διαδόχους τους, τούς ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας. Τούς τά παρέδωκε ὄχι μονάχα γιά νά τά διαφυλάσσουν, ἀλλά καί γιά νά τά διαγγέλλουν στίς ψυχές πού βρίσκονται στό σκοτάδι, στά πρό-

βατα πού δέν ἔχουν ποιμένα.

Ὁ Προφήτης Ἰεζεκιήλ χρησιμοποιοῦν κάποια προτροπή γιά τούς πνευματικούς ἡγέτες τῶν Ἰσραηλιτῶν, πού ἐφαρμόζεται ἀκριβῶς καί στούς ποιμένες τοῦ νέου λαοῦ τοῦ Θεοῦ: «*Υἱέ ἀνθρώπου, σκοπόν δέδωκα σέ τῷ οἴκῳ Ἰσραήλ καί ἀκούση ἐκ τοῦ στόματός μου λόγον καί διαφυλάξεις καί διαγγελεῖς αὐτόν παρ' ἐμοῦ*» (Ἰεζ. γ', 17).

Τά ἴδια λόγια ἀπευθύνει καί ὁ Ἅπ. Παῦλος πρὸς τούς πρεσβυτέρους τῆς Ἐφέσου: «*Προσέχετε οὖν ἑαυτοῖς καί παντί τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ἡμᾶς τό Πνεῦμα τό ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους, ποιμαίνειν τήν ἐκκλησίαν τοῦ Κυρίου καί Θεοῦ*» (Πράξ. κ', 28).

Σκοπός ἡ ἐπίσκοπος εἶναι αὐτός πού φυλάει σκοπιά. Σκοπιά σέ κάποια σύνορα. Καί στή συγκεκριμένη περίπτωση τῆς Ἐκκλησίας, στά σύνορα μεταξύ ἀλήθειας καί πλάνης. Ἐάν παραβαστοῦν αὐτά τά σύνορα, ἄν πάψουν νά ὑπάρχουν σύνορα, ἄν πάψει νά ὑπάρχει μάνδρα, τότε παύει νά ἔχει νόημα καί ἡ θέση τοῦ ποιμένα. Γιά νά ὑπάρξει ποιμένας καί ποιμαντική πρέπει νά ἔχουμε σαφῶς ὀριοθετημένη μάνδρα. Δέν μπορεῖ νά ἐφαρμοστεῖ αὐτή ἡ ὀρολογία μέσα σ' ἓνα «ξέφραγο ἀμπέλι». Ἡ ὅλη ποιμαντική ἐργασία τότε μόνο τελεσφορεῖ, ὅταν στηρίζεται σέ μία ἀλή-

θεια σαφῶς ὀριοθετημένη, ὅταν παραδίδει στους πιστούς ἀκέραια αὐτή τὴν Ἀλήθεια, τὴ Μία Ἀλήθεια.

Ἡ Ἐκκλησία εἶναι μοναδική καὶ ἀναντικατάστατη καὶ διαφέρει ἀπὸ ὄλους τους ἀνθρώπινους θεσμούς καὶ ιδεολογίες, φιλοσοφίες καὶ θρησκείες ἀκόμα, διότι ἀποτελεῖ τὸ «*στύλον καὶ ἑδραῖωμα τῆς Ἀληθείας*» (Α' Τίμ. γ', 15). Διηλαθὴ τὸν αὐθεντικὸ φύλακα καὶ φορέα τῆς Ἀληθείας, πού ὁ Τριαδικὸς Θεὸς μᾶς ἀποκάλυψε.

Σ' αὐτή τὴν ὀριοθέτηση τῆς Ἀληθείας, τὴν κύρια γραμμὴ τῶν συνόρων τὴ χαράσσει ἡ Χριστολογία. Διασώζοντας τὴν ἀλήθεια τοῦ χριστολογικοῦ δόγματος, οἱ θεοφόροι Πατέρες οὐσιαστικά σώζουν τὶς προϋποθέσεις τῆς Ὁρθόδοξης Ποιμαντικῆς, πού σκοπὸ ἔχει νὰ διακονήσῃ τὴ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου. Μόνο ἐν Χριστῷ λειτουργοῦμε κατὰ φύσιν καὶ ἐλεύθερα καὶ ὡς Ἐκκλησία καὶ ὡς πρόσωπα. Παραποιώντας τὸ δόγμα, παραχαράσσουμε καὶ τὴν Ἐκκλησιολογία καὶ τελικὰ θρυμματίζουμε καὶ βασανίζουμε τὸν ἀνθρώπο.

Τὸ καυτὸ ἐρώτημα ποῦ τίθεται εἶναι: «*Ὁ Λόγος ἔγινε Σὰρξ δοκίσει ἢ ἀληθεία;*». Διηλαθὴ ἔχουμε νὰ κάνουμε μὲ χειροπιαστὲς πραγματικότητες ἢ μὲ φαντασιοπληξίες; Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμα-

σκηνὸς ἐπισημαίνει: «*Εἰ δοκίσει καὶ οὐκ ἀληθεία γέγονεν ἀνθρώπος ὁ Κύριος, τότε δοκίσει καὶ οὐκ ἀληθεία σεσώσμεθα*». «*Ἄλλά, ἄπαγε!*» συνεχίζει ὁ θεοφόρος Πατὴρ «*ἡμεῖς τῆς ἀληθοῦς σωτηρίας ἐτύχομεν καὶ τευξόμεθα*».

Ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης μιλᾷ τὴ γλῶσσα τῆς ἐμπειρίας: «*Ὁ ἀκηκόαμεν, ὃ ἐωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, ὃ ἔθεασάμεθα καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐψηλάφησαν περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς. Ἡ ζωὴ ἐφανερώθη καὶ ἐωράκαμεν καὶ μαρτυροῦμεν καὶ ἀπαγγέλλομεν ἡμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον*» (Α' Ἰω. α', 1-2).

Ἀπὸ τὴ στιγμὴ, λοιπόν, πού ἡ Ἀλήθεια «*σὰρξ ἐγένετο*», ἀπὸ τὴ στιγμὴ πού αὐτὴ ἡ Ἀλήθεια εἶναι συγκεκριμένο πρόσωπο, πού εἰσέρχεται στὴν ἱστορία, μπορεῖ πλέον νὰ ὀριοθετηθεῖ μὲ σαφήνεια, μόνον ἀπὸ τοὺς αὐτόπτες κι αὐτήκοους μάρτυρες αὐτοῦ τοῦ Προσώπου. Ἐμεῖς δεχόμεστε τὴ μαρτυρία τους ὡς ἀξιόπιστων μαρτύρων καὶ δὲν προσθέτουμε οὔτε ἀφαιροῦμε ὀ,τιδήποτε σ' αὐτή.

Ὅσοι δὲν υἰοθετοῦν τὴ μαρτυρία τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων καὶ τῶν διαδόχων τους Ἁγίων Πατέρων, σύμφωνα μὲ τὸν Ζ' Κανὸνα τῆς Γ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἂν μὲν εἶναι ποιμένες ἐκπίπτουν τοῦ ἀξιώματός τους, ἂν δὲ εἶναι λαϊκοὶ ἀναθεματίζονται.

Ὁ ἀφορισμός, στὸν ὁποῖο ἀναφερόμαστε καί γιὰ τὸν ὁποῖο συχνά στίς μέρες μας ἡ Ἐκκλησία λοιδορεῖται ὡς σκοταδιστική, δέν εἶναι τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὴν αὐτό-ἐκτόπιση τοῦ ναυαγήσαντος χριστιανοῦ ἔξω ἀπὸ τὰ ὄρια τῆς σωστικῆς Μάνδρας. Ἡ αὐτό-ἀποκοπή του ἀπὸ τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Δέν ἀποτελεῖ μία ἀπάνθρωπη ποινή, πού ἐπιβάλλει ἢ ἐκδικητική μανία τῶν ποιμένων σ' αὐτούς πού ἀλλοιώνουν τὴν ἀλήθεια. Ἀπλούστατα ὁ ἀφορισμός εἶναι ἡ διαπίστωση ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας ὅτι ὁποῖος θίγει τὴν ἀκεραιότητα τῆς Πίστης, αὐτόματα βγαίνει ἀπὸ τὰ σύνορά τῆς Κιβωτοῦ τῆς Ἀλήθειας, ἢ ὁποῖα ἔχει σαφῶς ὀριοθετηθεῖ.

Καί γιὰ νά γίνει αὐτό, δέ χρειάζεται νά παραφθείρει κανεὶς ὅλα τὰ δόγματα. Κι ἔνα ἴδιον ἢ μία κεραία νά θίξει ἕνας, ἀρκεῖ γιὰ ν' ἀκυρώσει ὁλόκληρο τὸ Εὐαγγέλιο. Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος λέει πολὺ παραστατικά: «Ὅπως στὰ βασιλικά νομίσματα, ὁποῖος κόψει κάτι ἀπὸ τὴ μορφὴ τοῦ βασιλιᾶ, καταστρέφει ὁλόκληρο τὸ νόμισμα καί τὸ καταντᾶει κίβδηλο, «ἔτσι καί ὁ τῆς ὑγιοῦς πίστεως καί τὸ βραχύτατον ἀνατρέψας, τῷ παντὶ λυμαινεται, ἐπὶ τὰ χεῖρονα προῖών ἀπὸ τῆς ἀρχῆς».

Στὴν Ὁρθόδοξη θεολογία τὸ δόγμα δέν ἀναφέρεται στή λογική

καί στή σκέψη. Γι' αὐτό καί δέ συνεπάγεται ἀνελεύθερες δεσμεύσεις. Τὸ δόγμα εἶναι ἡ συμβολικὴ διατύπωση μιᾶς ἐμπειρικῆς πραγματικότητας, ἢ ὁποῖα μόνο διὰ τῆς «καρδίας» μπορεῖ νά προσεγγιστεῖ. Μιᾶς καρδιάς φωτισμένης ἀπὸ τὴ Χάρη τοῦ Θεοῦ.

Ὁ ἀείμνηστος πρύτανης τῶν Ὁρθοδόξων θεολόγων π. Γεώργιος Φλωρόφσκυ ἐπιμένει σχετικά: «Τὸ δόγμα προϋποθέτει τὴν ἐμπειρία τῆς ἀλήθειας. Καί μόνο μέσα σ' αὐτὴ τὴν ἐμπειρία, τὸ δόγμα δικαιώνεται κι ἀποκτᾶ νόημα γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου. Τὰ δόγματα δέν ἐξαντλοῦν βέβαια αὐτὴ τὴν ἐμπειρία, ὅπως ἀκριβῶς ἢ Ἀποκάλυψη δέν ἐξαντλεῖται στίς «λέξεις» ἢ στό γράμμα τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Ἡ ἐμπειρία τῆς Ἐκκλησίας εἶναι πιὸ περιεκτικὴ καί πληρέστερη ἀπὸ τὴ λεκτικὴ διατύπωση τῶν δογματικῶν της κειμένων».

Τὰ δόγματα εἶναι τὸ σαφέστατο σχέδιο, μὲ τὸ ὁποῖο ὀριοθετεῖται ἡ Νέα Ἱερουσαλήμ. Ἡ σαφὴς περιγραφή τῶν συνόρων τῆς Πόλης τοῦ Θεοῦ. Τὸ κλειδί μὲ τὸ ὁποῖο μπαίνουμε στή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὴν κάθαρση καί τὸ φωτισμό, δηλαδή ἡ Ὁρθόδοξη Γνωσιολογία. Πρὶν ἀρχίσουμε νά μιλάμε γιὰ τὴ Χριστολογία ἢ τὴν Τριαδολογία, πρέπει νά μάθουμε τίς προϋποθέσεις τοῦ Ὁρθό-

δοξου τρόπου πού θεολογοῦμε, πῶς δηλαδή καθαρίζονται τὰ μάτια μας γιά νά δοῦμε τόν Θεό. Ἡ ψυχή τυφλώνεται ἀπό τήν κενόδοξη φιλαρχία, τή φιληδονία, τήν ἀνθρωπαρέσκεια καί τήν ὑπερηφάνεια. Αὐτά τὰ ἀκάθαρτα πάθη, κατά τόν Ἅγιο Ἀναστάσιο Σιναΐτη, ἀποτελοῦν καί τίς γενεσιουργές αἰτίες τῶν αἱρέσεων.

Ὁ Μ. Βασίλειος χρησιμοποιεῖ μία εἰκόνα, γιά νά τονίσει τή σχέση καθάρσεως καί δυνατότητας πρόσληψης τῶν ἀληθειῶν τῆς Πίστης. «Γιά νά γράφεις πάνω σέ κερί» λέει «πρέπει πρῶτα νά σβήσεις τούς προηγούμενους χαρακτήρες.» Ἐτσι δέν εἶναι δυνατό νά φυτέψεις στήν ψυχή τοῦ ἀνθρώπου τὰ θεῖα δόγματα, ἂν πρῶτα δέν ξεριζώσεις τῆς ἄλογες προλήψεις τῶν παθῶν, πού συνήθως ἔχουν μέ τό χρόνο ριζώσει βαθιά».

Ὁριοθετῶ τήν Ὁρθόδοξη Πίστη δέ σημαίνει σέ καμιά περίπτωση δένω τόν ἀδελφό μου σέ «προκρούστεια» κλίνη κι ἀρχίζω νά τόν βασανίζω. Δέν πρόκειται γιά ποδοσφαιρικό ἀγώνα, στόν ὅποιο μετράμε τὰ γκολ πού βάλουμε στους αἱρετικούς. Τά λόγια του Ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου πρέπει νά ἤχοῦν συνέχεια στίς αὐτιά μας: «Οὐ γάρ νικῆσαι ζητοῦμεν, ἀλλά προσλαβεῖν ἀδελφούς, ὧν τῷ χωρισμῷ σπαρασσόμεθα».

Σκοπός μας εἶναι νά ξαναφέρουμε τὰ ξεστρατισμένα ἀδέλφια μας στό Πατρικό σπίτι, τήν Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία.

Ὁ ἱερός Χρυσόστομος παραλληλίζει τόν ποιμένα μέ τό γιατρό: «Ὅταν ἕνας γιατρός θέλει νά βγάλει τή σαπίλα τῆς πληγῆς, δέν κοιτάζει πῶς νά διατηρήσει τὰ χέρια τοῦ καθαρά, ἀλλά λερώνει τὰ χέρια τοῦ προκειμένου νά καθαρίσει τόν ἄρρωστο. Καί τὰ χέρια τὰ βυθίζει σέ ξένο σῶμα. Ἐμεῖς πῶς εἶναι δυνατό ν' ἀποφύγουμε νά κάνουμε κάτι τέτοιο στό δικό μας σῶμα; Γιατί τί ἄλλο εἶναι τὰ πλανημένα μας πρόβατα παρά σῶμα δικό μας; Ἄρρωστο βέβαια κι ἀκάθαρο, ἀλλά δικό μας σῶμα!»

Ἡ ὀριοθέτηση τῆς Πίστης, ὅπως καί κάθε πνευματικό ἔργο ἀπαιτεῖ θυσίες, ἔχει κόστος. Εἶναι σταυρός. Εἶναι φοβερό, γιά παράδειγμα, νά μελετᾶς - χάριν τῆς ὀριοθέτησης τῆς Πίστης μας καί νά ξεσκεπάσεις αὐτό τό βόθρο ἀπό κακοδοξίες καί δαιμονικές ἐνέργειες, πού συναντοῦμε στίς αἱρέσεις καί τίς ποικιλώνυμες καταστροφικές λατρεῖες. Πρόκειται γιά μία πάλη ὄχι «πρός αἷμα καί σάρκα, ἀλλά πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου» (Ἐφ. στ, 12).

ΘΕΟΠΡΟΒΟΣ

Ἐπίσκοπος Καρπασίας

Δρος Γεωργίου Κάκκουρα

Στίς 24 Ἰανουαρίου συνοροτάζεται μέ τόν ἅγιο Φίλωνα, ἐπίσκοπο Καρπασίας, καί ἄλλος ἅγιος ἐπίσκοπός της, ὁ Θεόπροβος.

Ἡ ἀρχαιότερη ἀναφορά γιά τόν ἅγιο Θεόπροβο γίνεται ἀπό τόν ἅγιο Ἐπιφάνιο, Ἀρχιεπίσκοπο Κύπρου (310-403), σέ μιά ἐπιστολή του πρὸς τόν ἐπίσκοπο Ἱεροσολύμων Ἰωάννη, πού σώθηκε σέ λατινική μετάφραση ἀπό τόν ἅγιο Ἱερώνυμο (P.G. 22, LI). Στήν ἐπιστολή αὐτή ὁ Ἐπιφάνιος, τό 391, ἀναφέρει στόν ἐπίσκοπο Φίλωνα καί στόν ἅγιο Θεόπρεπο (Philonem episkorum et sanctum Theoprepum) ὡς ἐξῆς: «Καί ἐγὼ ὁ ἴδιος προέτρεψα τόν μακαρίας μνήμης ἐπίσκοπο Φίλωνα καί τόν ἅγιο Θεόπρεπο, στίς ἐκκλησίες τῆς Κύπρου, πού ἦταν κοντά τους, ἀλλά πού φαίνονταν ὅτι ἀνῆκαν στήν ἐκκλησία τῆς δικῆς μου παροικίας, γιά τό λόγο ὅτι ἦταν μεγάλη καί εὐρύχωρη ἐπαρχία, νά χειροτονοῦν πρεσβύτερους καί νά φροντίζουν τήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ».

Σχετικά μέ τό ὄνομα Θεόπρεπος (Theoprepus) ἡ Λατινική Πατρολογία γράφει σέ ὑποσημείωση: «Ἐτσι τό διορθώσαμε ἀπό τούς ἀρχαιότερους κώδικες, τόν Βατικανό καί τόν Ἀμβροσιανό, γιατί πρωτύτερα ἦταν Θεόπροβος (Theoprobum) μέ ὄνομα ἕνα μέρος λατινικό καί ἕνα μέρος ἑλληνικό». (Σημ. Θεο+probus = χριστός).

Ἀπό τήν ἐπιστολή αὐτή λοιπόν τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου μπορεῖ νά ἐξαχθεῖ τό ἐξῆς πιθανό συμπέρασμα: Ὁ ἅγιος Θεόπρεπος ἦταν ἐπίσκοπος καί εἶχε διαδεχθεῖ στήν ἐπισκοπή Καρπασίας, τόν ἅγιο Φίλωνα, ἀφοῦ ὁ ἅγιος Ἐπιφάνιος τόν ἀναφέρει μετά ἀπό αὐτόν καί μάλιστα μέ τά λόγια «τόν μακαρίας μνήμης ἐπίσκοπο Φίλωνα», δηλ. εἶχε κοιμηθεῖ. Ἐξάλλου δέ γνωρίζουμε ἄλλη ἐπισκοπή στήν ἐπαρχία τῆς Σαλαμίνας, πού νά ἀνήκε στόν Ἐπιφάνιο. Ἐπομένως ὁ Ἐπιφάνιος, μετά τό θάνατο τοῦ Φίλωνα, χειροτόνησε τό Θεόπρεπο ἐπίσκοπο Καρπασίας καί παρόλο πού δέν τόν κατονομάζει ἐπίσκοπο, ὅπως κάμνει γιά τό Φίλωνα, ἐν τούτοις βλέπουμε νά προτρέπει καί αὐτόν νά χειροτονεῖ, πρᾶγμα πού δηλώνει στά σίγουρα τό ἐπισκοπικό του ἀξίωμα. Πάνω ἀπό ὅλα ὅμως, τό πιό σημαντικό εἶναι πώς, ὁ καθόλα συντηρητικός Μέγας Ἐπιφάνιος ἀναφέρει στόν Θεόπρεπο μέ τόν πιό τιμητικό τίτλο ἐπί τῆς γῆς, δηλ. μέ τό ἅγιος.

Ἡ δεύτερη γραπτή ἀναφορά στόν

Ἅγιο πού διασώζεται, εἶναι αἰῶνες μετά. Ὁ φράγκος χρονογράφος τῆς Κύπρου Στέφανος Λουζινιανός (Lusignan) γράφει τὰ ἐξῆς στή «Χρονογραφία τῆς Κύπρου»: «Ἅγιοι Φίλων καί Θεόπροβος, ὑπῆρξαν ἐπίσκοποι τῆς Κύπρου ἀγνώστου πόλεως, σύγχρονοι τοῦ ἁγίου Ἐπιφανίου». Ἐδῶ παρατηροῦμε πῶς ὁ Λουζινιανός χρησιμοποιοῦ τὸ ὄνομα Θεόπροβος. Ἀπὸ αὐτὸν θὰ τὸ πάρουν καί θὰ τὸ ἀναφέρουν καί ἄλλοι, ὅπως ὁ ἱερέας χρονογράφος Νεόφυτος Ροδινός (1659), ὁ ἱστορικός Ἀρχιμανδρίτης Κυπριανός (1788) καί μεταγενέστερα ὁ ἀγιολόγος Μητροπολίτης Σωφρόνιος Εὐστρατιάδης (1935) καί ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μακάριος Γ' στὸ ἔργο του «Κύπρος, Ἁγία Νῆσος» (1967). Καί πάντα ὡς Θεόπροβος ἐπίσκοπος Καρπασίας.

Οἱ Χάκκετ καί Παπαϊωάννου στὴν «Ἱστορία τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου» (1924) καταγράφοντας ὅλες τίς προγενέστερες ἀναφορές γιὰ τὸν Ἅγιο σημειώνουν πῶς «δύναται νὰ θεωρηθῆ ἐπίσκοπος Καρπασίας καί οὗτος» καί ἀλλοῦ τὰ ἐξῆς: «Ἐπειδὴ δ' ὁ Φίλων ὀρίζεται ὑπὸ τοῦ Συναξαριστοῦ (24 Ἰαν.) ὅτι ἐγένετο ἐπίσκοπος Καρπασίου, εἶναι πιθανόν ὅτι καί ὁ Θεόπροβος ἐχρημάτισεν ἐπίσκοπος τῆς αὐτῆς πόλεως».

Τέλος νὰ ἀναφέρουμε πῶς ὁ Κ. Χατζηϊωάννου στὸ ἔργο του «Ἡ ἀρχαία Κύπρος στὰς ἑλληνικὰς πηγὰς» (1981) γράφει πῶς τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου ἦταν Θεοπρόπος, πού ἀπαντᾷ στὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ σάν οὐσιαστικό καί σήμαινε ὅ,τι καί τὸ θεολόγος, δηλ. προφήτης ἢ ἐξηγητὴς τῆς βουλήσεως τοῦ Θεοῦ. Ἐπομένως, κατὰ τὴν γνώμη μας, πρέπει νὰ ἀποκατασταθῆ στὸ Θεοπρόπος πού εἶναι λέξη τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσας.

Αὐτὰ δυστυχῶς εἶναι τὰ μόνον στοιχεῖα πού γνωρίζουμε γιὰ τὸν ἅγιο Θεόπροβο, ὅπως τὸν σημειώνει καί τὸ Ἡμερολόγιο τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου στὶς 24 Ἰανουαρίου. Ἡ ἀναφορὰ τοῦ Μεγάλου Ἐπιφανίου στὴν ἀγιότητά του καί ἡ συγκαταρτίθμισή του στὸ Ἀγιολόγιο τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου εἶναι βέβαια τὸ «ἅπαν». Ἡ λήθη καί ὁ χρόνος δέν κατάφεραν νὰ σβήσουν ποτέ τὰ σημεῖα αὐτά. Γιατί καθὼς γράφει καί ἡ Σοφία Σειράχ, «Αἰνέσωμεν δὴ ἄνδρας ἐνδόξους καί τοὺς πατέρας ἡμῶν τῇ γενέσει... ἕως αἰῶνος μενεῖ σπέρμα αὐτῶν, καί ἡ δόξα αὐτῶν οὐκ ἐξαλειφθήσεται, τὰ σώματα αὐτῶν ἐν εἰρήνῃ ἐτάφη, καί τὸ ὄνομα αὐτῶν ζῆ εἰς γενεάς, σοφίαν αὐτῶν διηγῶνται λαοί, καί τὸν ἔπαινον ἐξαγγέλλει ἑκκλησία» (44,1,13-15). Δηλ. ἂς ἐπαινέσουμε λοιπὸν τοὺς ἐνδόξους ἄνδρες (Ἁγίους) καί τοὺς προπάτορές μας... Στούς αἰῶνες θὰ παραμείνουν τὰ παιδιά τους καί ἡ δόξα τους δέν θὰ ἐξαληφθῆ. Τὰ σώματά τους ἐνταφιάσθηκαν σὲ εἰρήνη καί τὸ ὄνομά τους θὰ ζεῖ σὲ γενεές γενεῶν.

Ἄλλὰ καί ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ἀπαραίτητο ἔπαινον, ὀφείλουμε νὰ μιμούμαστε καί τὸ αἰῶνιο ἅγιο παράδειγμα τῆς χριστιανικῆς βιοτῆς τους.

Ὁ γέρων Γερμανός

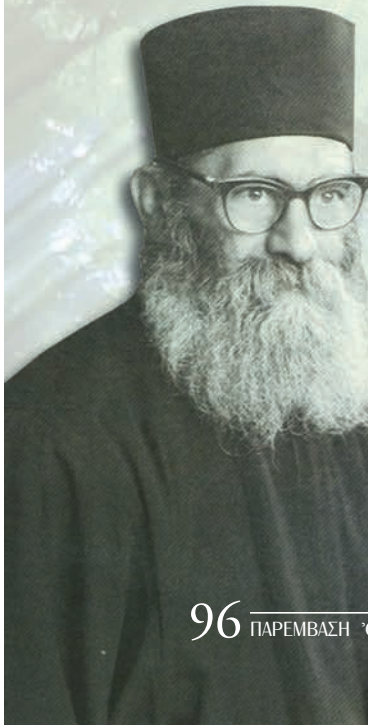
Σταυροβουνιώτης 1906–1982

Πρωτοπρ. Σάββα Χατζηγιωνᾶ

Ὁ γέροντας Γερμανός (κατὰ κόσμο Γεώργιος Χατζηγεωργίου) γεννήθηκε στό χωριό Αὐγόρου τῆς ἐπαρχίας Ἀμμοχώστου τό 1906 ἀπό γονεῖς εὐσεβεῖς, τό Νικόλαο καί τή Μαργαρίτα. Εἶχε ἄλλα δύο ἀδέλφια, τό μεγαλύτερό του Ζένιο καί τήν Παναγιώτα. Οἱ γονεῖς του ἀσχολοῦνταν μέ τήν γεωργία καί τήν κτηνοτροφία. Εἶχαν δικό τους κοπάδι καί καλλιεργοῦσαν τά κτήματά τους, βοηθούμενοι ἀπό τά παιδιά τους. Παρόλο πού ἦσαν αὐτάρκεις σέ ὑλικά ἀγαθά, δέν ὑστεροῦσαν ὥστόσο στά πνευματικά. Ἀντίθετα προσπαθοῦσαν νά ἀναθρέψουν καί τά τρία παιδιά τους «ἐν παιδείᾳ καί νοουθεσίᾳ Κυρίου».

Ὁ μικρός Γεώργιος, παράλληλα μέ τήν ἐνάρετη ζωή του, εἶχε ἔντονη ἔφεση καί διακαή πόθο γιά μόρφωση. Ἦταν ὁ καλύτερος μαθητής σέ κάθε σχολική χρονιά καί ἀποφοίτησε ἀπό τό Δημοτικό σχολεῖο μέ βαθμό «Ἀριστα». Ἡ ἐπιθυμία του νά συνεχίσει τίς σπουδές του στό Γυμνάσιο δέν πραγματοποιήθηκε τελικά, κυρίως λόγω τῆς ἀνάγκης γιά ἐργασία στά οἰκογενειακά κτήματα καί κοπάδια. Ὑποτάχθηκε στήν πατρική βούληση καί μαζί μέ τόν ἀδελφό του Ζένιο, ἀχώριστοι πλέον σύντροφοι, περνούσαν τό χρόνο τους ἐργαζόμενοι στά χωράφια, μελετώντας καί προσευχόμενοι στό σπίτι καί ἐκκλησιαζόμενοι κατά τίς μεγάλες γιορτές καί Κυριακές στό ναό τοῦ ἁγίου Γεωργίου. Ὁ πόθος τοῦ νεαροῦ Γεωργίου γιά πιό ἔντονη λατρευτική ζωή, ἡ ἀγάπη του γιά τήν προσευχή καί τή νηστεία, πολύ σύντομα γέννησαν στή δεκτική ψυχή του τήν ἐπιθυμία γιά ὀλοκληρωτική ἀφιέρωση στό Χριστό. Ἀφορμή γι' αὐτό στάθηκε ἡ ἀνάγνωση τοῦ βίου τοῦ ἁγίου Ἰωάννη τοῦ Καλυβίτη. Ἡ ἀφάνεια καί ἡ ξενιτεία, πού στόλιζαν τή μετέπειτα μοναχική του βιοτή, μαρτυροῦν ὅτι ὄντως ἐφάρμοσε στή ζωή του τό παράδειγμα τοῦ ἀγαπημένου του Ἀγίου.

Τό 1922, σέ ἡλικία 15 χρονῶν, φεύγει κρυφά ἀπό τό σπίτι του καί κατευθύνεται στό Σταυροβούνι. Οἱ οἰκογενειακές ἀνάγκες, τό νεαρό τῆς

ήλικίας του, αλλά και ἡ ἀνέχεια καὶ λειψανδρία τῆς μονῆς ὠθοῦν τὸν Ἑγούμενο Βαρνάβα νά τὸν στείλει πίσω στοὺς δικούς του. Μετά ἀπὸ τρεῖς μῆνες ἐπιχειρεῖ ξανά νά φύγει, ἀλλά καὶ πάλι δέν γίνεται δεκτός. Ἀκολουθεῖ καὶ τρίτη προσπάθεια, μόλις ἔκλεισε τὰ 16 τοῦ χρόνια, καὶ τότε οἱ πατέρες τῆς μονῆς τὸν δέχτηκαν ὡς δόκιμο μοναχό. Ἀπὸ τότε παρέμεινε μέ τῆ Χάρι τοῦ Θεοῦ στό Σταυροβούνι γιά 60 ὀλόκληρα χρόνια!

Πολύ σύντομα προσλήφθηκε ἀπὸ τὸν περίφημο πνευματικό πάπα-Κυπριανό ὡς ὑποτακτικός του, καὶ ἔκτοτε ἐργαζόταν κοντά του στίς πολύμοχθες γεωργικές ἐργασίες τῆς Μονῆς. Ὁ Γέροντας τὸν μύησε ὄχι μόνο στίς γεωργικές ἐργασίες, ὅπου κοπίαζε 15 ὥρες τὴν ἡμέρα, ἀλλά κυρίως ἐμφύτευσε στὴν ἀγαθὴ ψυχὴ τοῦ ὑποτακτικοῦ τοῦ τὸν σπόρο τῆς ἀγιότητας. Γνήσιο τέκνο τῆς ὑπακοῆς καὶ τῆς αὐταπάρ- νησης, γράφει ἀργότερα ὡς Ἑγούμενος σέ πνευματικό του παιδί: *«...κατάλαβα ὅτι ἡ ὑπακοή εἶναι ἡ μόνη ἀρετὴ πού «πληρώνει» ὅσο καμιὰ ἄλλη τὸν κόπο! Ὅταν κάμεις ὑπακοή στίς ἐντολές τῶν προε- στῶτων μέ προθυμία καὶ τελειώσεις αὐτό πού σέ πρόσταξαν, αἰσθάνεσαι μία ἐσωτερικὴ χαρὰ, μία μεγάλη ψυχικὴ ἀνάταση. Αὐτὴ τῆ χαρὰ αἰσθανόμουν ὅταν ἤμουν ὑποτακτικός ... καὶ ταλανίζω τὸν ἑαυτό μου ὅτι ἔχασα τῆ ζωὴ τῆς ὑπακοῆς».*

Μετά ἀπὸ μακρόχρονη δοκιμασία ἐκάρη μοναχός τὸ 1930, μετονο- μασθεὶς σέ Γερμανό μοναχό. Τὸν ἴδιο χρόνο προκρίθηκε ἄξιος νά λάβει καὶ τὸ χάρισμα τῆς ἱερωσύνης, χειροτονηθεὶς διάκονος. Τὸ Μέγα Σάβ- βατο τοῦ 1935 ὁ διάκο-Γερμανός ἔλαβε τὸ Μέγα καὶ Ἀγγελικὸ Μοναχ- κὸ Σχῆμα καὶ ἀργότερα, τὸ 1943 σέ ἡλικία 37 ἐτῶν, χειροτονήθηκε εἰς πρεσβύτερο ἀπὸ τὸν ἐπίσκοπο Πάφου Λεόντιο. Ἐκτοτε, ὁ παπα-Γερ- μανός συνέχισε καὶ αὐξήσε τούς πνευματικούς του ἀγῶνες μέ πολλή αὐταπάρνηση, ὥστε ὁ ὀσιώτατος πνευματικός του π. Κυπριανός νά ὁμολογεῖ σέ ἄλλους: *«Ὁ π. Γερμανός μᾶς ξεπέρασε ὅλους στὴν ὑπομο- νή, τὴν ταπείνωση καὶ τὴν ἐργατικότητα».*

Τὸ 1952 μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Ἑγουμένου τῆς Μονῆς, Γέροντος Διονυσίου Β', οἱ πατέρες τῆς Μονῆς ἐξέλεξαν τὸν ταπεινὸ ἱερομόναχο Γερμανό ὡς Ἑγούμενο, ζητώντας του νά ἀναλάβει αὐτὸς τὴν προστα- σία καὶ καθοδήγηση τῆς Μονῆς. Μὲ τὴν ἀνοδὸ του στὴ θέση τοῦ Ἑγου- μένου, τίποτε σχεδόν δέν ἄλλαξε στὴν ἐξωτερικὴ ζωὴ τοῦ Γέροντα Γερμανοῦ. Παραμένει ταπεινός, συνεσταλμένος, ἀφανής, ἀμνησί- κακος, μέγας νηστευτής. Ἐργάζεται ὅπως πάντα σκληρὰ, συμμετέχει στίς πολὺωρες ἀκολουθίες, ἀγρυπνᾷ, λειτουργεῖ καταναυκτικὰ καὶ διακρίνεται ὡς φωτισμένος καὶ διακριτικὸς Πνευματικὸς, στό πετρα-

χίλι τοῦ ὁποίου ἀναπαύονται πλῆθος μοναχῶν καί λαϊκῶν. Ὅταν γινόταν φανερή κάποια ἀρετή του, ὅπως ἡ ἀνεξικακία, αὐτός μέ ταπεινώση ὁμολογοῦσε πῶς «...δέν εἶναι κατόρθωμά μου, μά τό ἔχω ἀπό χαρακτήρος, τό ἔχω σάν φυσικό μου ἀπό μικρός, καί δέν κρατῶ κακία σέ κανένα...». Στό πρόσωπο τοῦ Γέροντα Γερμανοῦ ἦταν ἐκδηλος ἕνας ὠραιότατος καί ἴσως σπάνιος συνδυασμός: Ἡ βίωση τῆς ξενιτείας καί ἀφάνειας συμπορευόταν μέ μία πραγματική, ἀδολη καί πατρική ἀγάπη πρὸς ὅλους τους ἀνθρώπους, χωρίς ἴχνος ὑποτίμησις ἢ περιφρόνησις, ἀλλά μέ πολλή προσοχή καί διάκριση.

Στίς 31 Αὐγούστου 1982 ὁ Γέροντας Γερμανός «μετέστη ἐκ τῶν προσκαίρων εἰς τά αἰώνια» καί ἀναπαύθηκε ἀπό τοὺς ἀσκητικούς του ἀγῶνες στά σπλάχνα τῆς μητέρας γῆς πού τόσο εἶχε ἀγαπήσει καί δουλέψει. Αἰωνία του ἡ μνήμη.

Πνευματικοὶ Λόγοι τοῦ Γέροντα Γερμανοῦ

✓ Ἡ σιωπή δέν ἐγκεῖται μόνο στά λόγια πού θά πεῖ κάποιος. Εἶναι καί ἡ σιωπή τῶν λογισμῶν! Ἐάν σιωπᾶ ἡ γλῶσσα σου, καί οἱ λογισμοὶ σου κατακρίνουν τοὺς ἄλλους, αὐτό δέν λέγεται σιωπή.

✓ Αὐτό εἶναι τό «γνώθι σαυτόν»: Τό νά ἀναγνωρίζεις τήν ἀδυναμία σου ἐνώπιόν τοῦ Θεοῦ.

✓ Ἡ ἀληθινή πίστη φαίνεται στήν ὥρα τοῦ πειρασμοῦ. Ἡ ψεύτικη πίστη ἀνθίζει μόνο στόν καιρό τῶν ἀνέσεων καί μαραίνεται στήν ὥρα τῆς δοκιμασίας.

✓ Πιστεύω στό Θεό δέν σημαίνει νά ἀναμένω δίχως ἄλλο ἢ καί νά ἀπαιτῶ νά κάνει ὁ Θεός ὑπακοή σέ μένα, ἐκπληρώνοντας Αὐτός τό δικό μου θέλημα, ἀλλά σημαίνει ἐγώ νά κάνω ὑπακοή στόν Θεό, ἐκπληρώνοντας ἐγώ τό δικό Του θέλημα.

✓ Ὅσο περισσότερο ἀγωνίζεσαι νά ἀγαπᾶς τό Θεό, τόσο περισσότερο Αὐτός σου ἀποκαλύπτεται.

✓ Δέν ἔχει τόση ἀξία τό νά ἀγαποῦμε ὅσους μᾶς ἀγαποῦν. Ἀξία ἔχει τό νά ἀγαποῦμε αὐτούς πού μᾶς ἐχθρεύονται καί αὐτούς πού μᾶς μισοῦν.

✓ Εἶναι ἀδύνατο νά ἀποκτήσεις ἀληθινή προσευχή, ἂν προηγουμένως δέν ἀφήσεις κάθε ὑπόνοια καί καχυποψία ἐναντίον τῶν ἄλλων.

✓ “Όταν προσευχόμαστε, νά καταλαβαίνουμε τήν έννοια αὐτῶν πού λέμε.” Οχι νά βαττολογοῦμε καί ὁ νοῦς μας νά πετᾷ ἄλλοῦ.

✓ Χωρίς τό ἐλατήριο τῆς ἀγάπης, ἡ προσευχή δέν ἐξακοντίζεται στόν οὐρανό.

✓ “Ό,τι πράττεις νά τό πράττεις μέ ταπείνωση, γιά νά μή ζημιώνεσαι ἀπό τά καλά σου ἔργα.

✓ Νηστεία καί προσευχή ὅταν πᾶνε μαζί, κάνουν θαύματα!

✓ Ἐπειδή πολλές φορές μᾶς λείπουν τά ζωντανά παραδείγματα ἀγιότητας δίπλα μας, ἐπιβάλλεται νά μελετοῦμε τούς Βίους τῶν Ἁγίων, γιά νά φωτιζόμαστε.

✓ “Όποιος εἶναι φίλαυτος, δέν μπορεῖ νά εἶναι φιλόθεος.

✓ Πίσω ἀπό κάθε πτώση κρύβεται ἡ ὑπερηφάνεια. Πίσω ἀπό κάθε ἀρετή κρύβεται ἡ ταπείνωση.

✓ Κατακρίνεις; Εἶναι ἀκόμα μέσα σου ζωντανός ὁ παλαιός ἄνθρωπος.

✓ Ὁ Θεός μᾶς ἔδωσε τή δυνατότητα νά κρίνουμε, ὄχι γιά νά καταδικάζουμε τούς ἄλλους, ἀλλά γιά νά διαπιστώνουμε τά δικά μας λάθη καί νά διορθώνουμε τόν ἑαυτό μας.

✓ Τή συμπεριφορά μας νά τή στολίζει τό μέτρο. Χωρίς τό μέτρο, ἀκόμα κι αὐτά πού θεωροῦνται ὡς καλά, καταντοῦν βαρετά καί βλαβερά.

✓ Εἶπε κάποιος: «Μή χορτάσεις ψωμί καί δέν θά ἐπιθυμήσεις κρασί». Αὐτό θέλει νά πεῖ ὅτι ἡ πτώση σ’ ἓνα πάθος ὀδηγεῖ σέ πτώση καί σ’ ἄλλο πάθος.

* Τό πιό πάνω κείμενο βασίστηκε στό βιβλίο: «Ὁ Γέρον Γερμανός Σταυροβουνιώτης», Ἀρχιμ. Ἀθανασίου, Καθηγομένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Σταυροβουνίου, Λευκωσία, Ὀκτ. 2000, στό ὁποῖο μπορεῖ νά ἀνατρεῖται ὁ ἀναγνώστης γιά πληρέστερη ἐνημέρωση.

Ὁ μέγας ἔνοχος

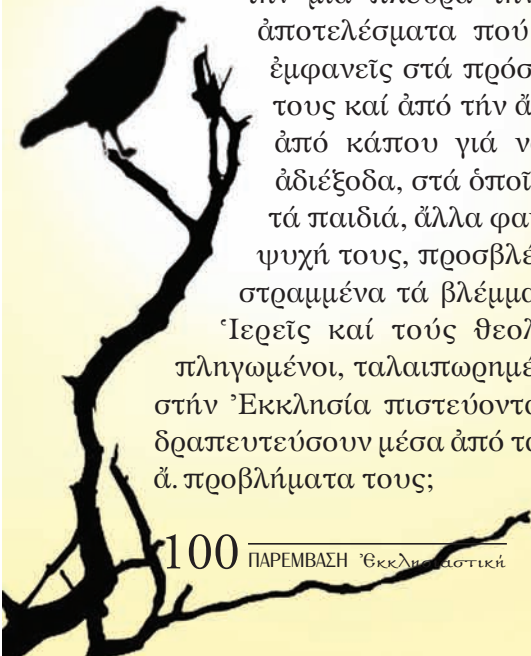
Ἐπισκόπου Καρπασίας κ. Χριστοφόρου

Ἐίμαστε ὅλοι μάρτυρες ὅτι οἱ νέοι μας δέχονται μία ἀνελέπη ἐπίθεση ἀπό ποικίλα ρεύματα, τὰ ὁποῖα ἀφ' ἑνός τούς ἀποπροσανατολίζουν ἀπό τόν πραγματικό σκοπό καί νόημα τῆς ζωῆς καί ἀφ' ἑτέρου τούς δημιουργοῦν πολλά ψυχοπαθολογικά προβλήματα, πού τούς ἀποσυντονίζουν καί τούς ἐκτρέπουν ἀπό τόν προορισμό τους.

Ἐάν ληφθεῖ ὑπόψη τό γεγονός αὐτό, σέ συνδυασμό μέ τήν πραγματικότητα ὅτι μέσα στήν κοινωνία μας ἔχουν εἰσδύσει ἄλλες παραδόσεις, πού σαφῶς διαφοροποιοῦνται ἀπό τήν δική μας παράδοση, ἀλλά καί ἡ ἀδυναμία παραγματικῆς ἀντιστάσεως σ' αὐτή τήν εἰσβολή, τότε μπορεῖ κάποιος νά ἀντιληφθεῖ τὰ τεράστια προβλήματα, τὰ ὁποῖα δημιουργήθηκαν καί δημιουργοῦνται ἀνάμεσα στους ὀρθόδοξους Χριστιανούς καί κυρίως στους νέους μας. Γι' αὐτό καί ἐπιβάλλεται ἡ μελέτη τοῦ ὅλου προβλήματος καί ἡ ἐπανατοποθέτησή του μέσα στά ποιμαντικά - ἐκκλησιαστικά πλαίσια, ὥστε νά δωθοῦν ὀρθές πνευματικές ἀπαντήσεις, οἱ ὁποῖες νά μποροῦν νά βοηθήσουν οὐσιαστικά τόν ἄνθρωπο.

Σήμερα συναντᾶ κανεῖς μέσα στά σχολεῖα, στίς μεγαλουπόλεις ἀκόμα καί στίς μικρές κοινότητες τῆς πατρίδας μας νέους, οἱ ὁποῖοι διαπνέονται ἀπό ὅλες τίς σύγχρονες ἰδεολογίες καί τάσεις πού ὑπάρχουν στήν δύση καί στήν ἀνατολή, μέ ὅλες τίς συνέπειές τους.

Ἐνάμεσα σ' αὐτούς τούς νέους συναντοῦμε καί διαπιστώνουμε ἀπό τήν μία πλευρά τήν ἀπογοήτευση ἀπό τὰ παραμορφωτικά ἀποτελέσματα πού δημιουργοῦν οἱ τάσεις αὐτές καί εἶναι ἐμφανεῖς στά πρόσωπα, στίς συμπεριφορές καί ἀντιδράσεις τους καί ἀπό τήν ἄλλη πλευρά τήν ἀγωνία τους νά πιαστοῦν ἀπό κάπου γιά νά ἀπελευθερωθοῦν ἀπό τὰ τρομακτικά ἀδιέξοδα, στά ὁποῖα βρίσκονται. Καί πιστέψτε με, ὅλα αὐτά τὰ παιδιά, ἄλλα φανερά καί ἄλλα κρυφά μέσα στήν πονεμένη ψυχή τους, προσβλέπουν στήν Ὁρθοδοξία. Ἐάν θέλετε ἔχουν στραμμένα τὰ βλέμματά τους σέ μᾶς, τούς Ἐπισκόπους, τούς Ἱερεῖς καί τούς θεολόγους. Ξέρετε πόσες φορές ἄνθρωποι πληγωμένοι, ταλαιπωρημένοι καί ἀπογοητευμένοι ἔχουν καταφύγει στήν Ἐκκλησία πιστεύοντας ὅτι εἶναι ἡ τελευταία τους ἐλπίδα νά θεραπευτεῦσουν μέσα ἀπό τὰ ὑπαρξιακά, πνευματικά, οἰκογενειακά κ. ἄ. προβλήματα τους;

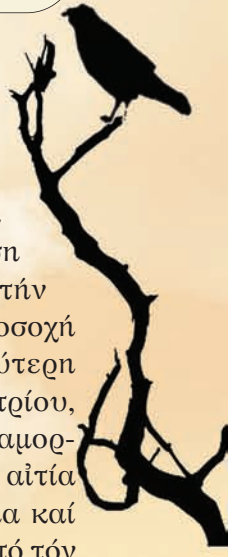

Ποιός είναι ο μεγάλος ένοχος πού καλλιεργεί και δημιουργεί τά προβλήματα αυτά; Έμεις οί μεγάλοι!!!, πού διαχειριζόμαστε τίς παντός είδους έξουσίες. "Ας αναλογισθοῦμε τί μοντέλα και πρότυπα προτείνουμε στους νέους μας. Τά μοντέλα είναι αυτά, τά όποια προβάλλονται μέσα από τά μέσα ενημέρωσης, τά σήριαλς, τά βίντεοκλιπς, τά όποια έχουν σχέση μέ τήν απόλαυση και τήν ήδονή, τό φαγητό και τό ποτό, τήν διασκέδαση, τήν σεξουαλική ίκανοποίηση κλπ. Έάν παρατηρήσει κανείς μέ προσοχή τά προγράμματα στήν τηλεόραση, πού έχουν τήν μεγαλύτερη άκροαματικότητα, θά δει ότι είναι βλακώδη και κάτω του μετρίου, προσβάλλουν τήν νοημοσύνη των τελεθεατών, και όμως διαμορφώνουν ένα συγκεκριμένο τρόπο ζωής, ό όποιος είναι ή βασική αίτια πού ύποφέρουν οί άνθρωποι. Μέ δύο λόγια υπερτιμοῦν τό σώμα και άγνοοῦν τήν ψυχή. Προκαλοῦν έτσι τόν χωρισμό του ανθρώπου από τόν Θεό. Ποιό είναι τό τρομακτικό αποτέλεσμα από όλα αυτά; Μέσα στήν ψυχή των νέων μας αναπτύσσονται τά πάθη, μέ κεντρικά πάθη τήν φιλαντία και τήν φιληδονία. Τά πάθη, ως άρρώστιες τής ψυχής, ή όποια είναι συνδεδεμένη μέ τό σώμα, ταιλαιπωροῦν τόν άνθρωπο και του προκαλοῦν όλες τίς συγχύσεις, αναστατώσεις, αντιδράσεις. Του στεροῦν τήν πραγματική ζωή.

‘Ο Ἀπόστολος Παῦλος περιγράφει αυτή τήν κατάσταση μ’ ένα πολύ χαρακτηριστικό τρόπο: «*Τούτο δέ γίνωσκε (γράφει στον Τιμόθεο), ότι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις, ἐνστήσονται καιροί χαλεποί ἔσονται γάρ οί άνθρωποι φίλαντοι, φιλάργυροι, ἀλαζόνες, υπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι, ἀνόσιοι, ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι, ἀφιλάγαθοι, προδόται... φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι... ἡ γάρ ἄνοια αὐτῶν ἐκδηλος ἔσται πᾶσιν...*» (Β΄ Τιμ. γ΄, 1-9).

“Όλα όσα έχουμε αναφέρει πιο πάνω καταδεικνύουν ότι τό πρόβλημα άφ’ ενός είναι πολύ σοβαρό και άφ’ ετέρου ότι χρήζει άμεσης θεραπείας.

‘Η άσθένεια, σύμφωνα μέ τήν όρθόδοξη παράδοση, αρχίζει από τόν σκοτισμό του νοῦ, επεκτείνεται στήν ψυχή, στό σώμα, στον κοινωνικό χώρο και σ’ όλόκληρη τήν δημιουργία. Από αυτό αντιλαμβανόμαστε ότι τό πρόβλημα δεν είναι άπλά άτομικό, αλλά προσωπικό, δηλαδή άφορά τό πρόσωπο - ύπαρξη γι’ αυτό και είναι ύπαρξιακό, κοινωνικό και γίνεται παγκόσμιο. Συνεπώς, και ή θεραπεία δεν γίνεται μέ τήν άποβολή κάποιων άτομικών ένοχων ἢ μέ τίς καλές πράξεις, αλλά μέ τήν όλοκληρωτική άλλαγή όλης τής ύπαρξεως του ανθρώπου (Μετανοείτε).

Ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὅποιος θέλει νά θεραπευτεῖ, πρέπει νά ἐνταχθεῖ στήν Ἐκκλησία καί νά συνδεθεῖ μέ τήν ζωή της, σ' ὅλες της τίς ἐκφάνσεις καί μορφές. Ὅλα ὅσα γίνονται μέσα στήν Ἐκκλησία ἀποσκοποῦν στήν θεραπεία τοῦ ἀνθρώπου ἀπό τά πάθη καί στήν ἐνοίκηση τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ μέσα του. Τό Βάπτισμα θεραπεύει τήν ἀρρωστημένη φύση τοῦ ἀνθρώπου καί φωτίζει τόν σκοτισμένο νοῦ του. Ἔτσι ὁ ἄνθρωπος μετά τό Βάπτισμα καλεῖται μέσα ἀπό τήν τήρηση τῶν ἐντολῶν, τήν ἀσκηση, τήν μυστηριακή ζωή, τήν κοινωνία μέ τούς ἐν Χριστῷ ἀδελφούς, τά δόγματα, τόν Πνευματικό Πατέρα κλπ. νά διατηρήσει τήν καθαρότητα καί τήν χάρη τοῦ Θεοῦ μέσα του καί νά τήν αὐξήσει. Εἶναι ἐνδεικτικό ὅτι ἀμέσως μετά τήν Θεία Κοινωνία οἱ πιστοί ψάλλουν μέ ἔμφαση: *«Εἶδομεν τό Φῶς τό ἀληθινόν, ἐλάβομεν Πνεῦμα ἐπουράνιον...»*. Αὐτό δείχνει ὅτι ἡ κοινωνία μέ τόν Χριστό εἶναι ὁ φωτισμός τοῦ ἀνθρώπου καί ἡ θέωσή του. Δηλαδή ἡ ἀπαλλαγή του ἀπό τήν κυριαρχία τῶν παθῶν καί ἡ ἐν Χριστῷ ἐλευθερία. Εἶναι αὐτό πού σημειώνει ὁ Εὐαγγελιστής τῆς ἀγάπης, τό ὅποιο ἔζησε ἀπό τόν Χριστό: *«Γνώσεσθε τήν ἀλήθεια καί ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς»*. Ἀκόμα στήν ἀκολουθία τῆς Θείας Μεταλήψεως, τήν ὁποία διαβά-

ζουμε μετά ἀπό τήν Θεία Κοινωνία, λέμε: *«Φλέξον δ' ἀκάνθας τῶν ὄλων μου πταισμάτων ψυχῆν κάθαρων, ἀγίασον τάς φρένας τάς ἰγνύας στήριξον, ὁστέοις ἅμα, αἰσθήσεων φώτισον ἀπλήν πεντάδα... Ἀγνίξε καί κάθαρε, καί ρυθμίξέ με, κάλλυνε, συνέτιξε, καί φώτιξέ με»*.

Ὁ Χῶρος τῆς Ἐκκλησίας, μποροῦμε νά ποῦμε, ὅτι εἶναι ἕνα πάντοτε σύγχρονο θεραπευτήριο, ὅπου καθαρίζεται καί θεραπεύεται ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου, φωτίζεται καί μπορεῖ νά διακρίνει ὅλα ὅσα τόν περιβάλλουν ἀντικειμενικά, νά τά ἀξιολογήσει ὀρθά καί νά τά χρησιμοποιήσει λογικά πρὸς τό συμφέρον του. Θά ἔλεγα ὅτι τό ἔργο τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως μᾶς τό παρέδωσε ὁ Χριστός, εἶναι νά βοηθήσουμε τόν ἄνθρωπο νά εἶναι πνευματικά ὑγιής καί νά φθάσει στήν ἔνωσή του μέ τόν Θεό, αὐτό τό ὅποιο ἀποκαλοῦμε θέωση. Ὁ ἄνθρωπος, καθαιρόμενος μέ τήν Χάρη τοῦ Θεοῦ, βλέπει τόν κόσμο μέσα ἀπό ἕνα ἄλλο διαφορετικό πρίσμα, βρῖσκει παντοῦ μέσα στήν κτίση καί τούς ἀνθρώπους τήν προοπτική τῆς ὀλοκλήρωσής του καί ἔτσι γίνεται ὄντως Ἄνθρωπος.

Ἡ εὐθύνη τῶν μεγάλων καί κυρίως τῶν πνευματικῶν ἀνθρώπων εἶναι τεράστια ἀπέναντι στοὺς νέους μας...

Η ΚΟΚΑ ΚΟΛΑ ΚΑΙ ΟΙ «ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΕΣ» ΤΗΣ

Έπιμέλεια πρωτοπρ. Γεωργίου Άντωνίου

«Οι αγρότες του κρατιδίου Άντρα Πραντές της Ίνδίας, οι οποίοι στήν αρχή τά έβαλαν μέ τήν επιχείρηση τής Κόκα-κόλα, γιατί άντλοΰσε μεγάλες ποσότητες νερού για τά έμφιαλωτήριά της, μετά συμφιλιώθηκαν μαζί της, όταν ανακάλυψαν μία καινούργια χρήση του άναφυκτικού. Δέν τό άγόραζαν για νά τό πιούν ή για νά τό δώσουν στά παιδιά τους, αλλά για νά ψεκάσουν τά χωράφια τους! Νά προστατεύσουν τίς καλλιέργειες βαμβακιού και πιπεριάς. Τούς έρχόταν πολύ πιό φτηνή.» Ένα λίτρο συνηθισμένου έντομοκτόνου κοστίζει 10.000 ρουπίες (περίπου 170 ευρώ), ένω έναμισι λίτρο Κόκα-κόλα, πού παρασκευάζεται στήν Ίνδια, δέν στοιχίζει πάνω από 30 ρουπίες (50 λεπτά). Και τά άποτελέσματα ήταν θαυματοργά. Διαπίστωσαν ότι λίγο μετά τον ψεκάσμό τά βλαβερά έντομα πεθαίνουν, λέει ένας αγρότης σέ τοπική έφημερίδα.

Είναι αλήθεια ότι ή Κόκα-κόλα έχει και άλλες χρησιμότητες. Καθαρίζει άποτελεσματικά τήν τουαλέτα, προστατεύει από τή σκουριά». («Τά Νέα», 15/11/04)

Θά τί στερηθοΰμε λοιπόν; Μά είναι δυνατό κάτι τέτοιο; Και πώς θά ζήσουμε χωρίς αύτήν; Σάν νά λέμε: «Πώς θά ζήσουμε χωρίς Λακεδαιμονίους»;

ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ, ΕΦΗΒΕΙΑ ΚΑΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ

Πρωτοπρ. Δημητρίου Μαρπούρα

Είναι γενικά παραδεκτό πώς σήμερα οί έφηβοι κινούνται σ' ένα κοινωνικό περιβάλλον, τό οποίο διευκολύνει τήν έπαφή, τήν έπικοινωνία και τό διάλογο μεταξύ τών ατόμων του αντίθετου φύλου. Παράλληλα σέ αυτό τό περιβάλλον διαφημίζεται και τελικά ένθαρρύνεται μέ ποικίλους τρόπους (τηλεόραση, διαδίκτυο, περιοδικός τύπος κ.ά.) σέ ανάπτυξη σχέσεων μεταξύ τών έφήβων του αντίθετου φύλου. Μέ τόν όρο «σχέσεις τών δύο φύλων» καλοϋμε κάθε ιδιαίτερη ψυχολογική ή και σωματική σχέση, ή όποία είναι δυνατόν νά αναπτυχθεί περιστασιακά μεταξύ ενός άγοριού και ενός κοριτσιού στην έφηβική ήλικία και ή όποία μπορεί νά εκτείνεται από τήν άπλή συμπάθεια μέχρι και τήν ολοκληρωμένη έρωτική έπαφή.

Γενικά, τό θέμα τών διαφυλικών σχέσεων και ειδικότερα αυτό του έρωτα παρουσιάζει για τούς έφήβους τέτοιο ένδιαφέρον, ώστε νά δίνει τήν έντύπωση ότι άποτελεί κεντρικό άξονα, γύρω από τόν όποιο περιστρέφεται ή έφηβική προσωπικότητα. Ταυτόχρονα, τό θέμα τών διαφυλικών σχέσεων - πέρα από τή γοητεία πού προκαλεί τό συναίσθημα του έρωτα - κρύβει και μία άνείπωτη τραγικότητα. Τό τόσο χαρμόσυνο και έλπιδοφόρο γεγονός του έρωτα βλέπουμε νά μετατρέπεται συχνά σέ τραγωδία, όταν τό ίδιο ζευγάρι, πού παντρεύεται μέσα σέ κλίμα χαράς και έλπίδας, τό συναντούμε μετά από λίγο καιρό, νά έρχεται σέ έμπόλεμη κατάσταση και νά ζητά βοήθεια, και πολλές φορές νά όδηγείται στή λύση του γάμου, μέ τραγικές συνέπειες τόσο για τούς δύο συζύγους όσο και για τά παιδιά. Ένα άλλο στοιχείο αυτής της τραγικότητας άποτελεί τό ένδεχόμενο νά συνδεθεί τό γεγονός του έρωτα μέ τόν ίδιο τό θάνατο, αφού άποτελεί για παράδειγμα τό μέσο, μέ τό όποιο μεταδίδονται σοβαρά νοσήματα, όπως τό AIDS.

Λόγω της τεράστιας σημασίας του, τό ζήτημα τών διαφυλικών σχέσεων άπετέλεσε πρό έτών καί θέμα έρευνας του προγράμματος άγωγής υγείας «ΕΥ ΖΗΝ» από τό Λύκειο Βεργίνας στή Λάρνακα, μέ τίτλο «Έφηβεία-Διαφυλικές σχέσεις». Ός ένδιάμεσος βασικός στόχος του προγράμματος τέθηκε ή ανάπτυξη ένός έρωτηματολογίου, πού νά έχει τί δυνατότητα νά άντλήσει πληροφορίες σχετικά μέ τίς σχέσεις τών δύο φύλων στήν έφηβική ήλικία, σέ συσχέτιση μέ τήν έμπειρία τών έφήβων ως μελών της Όρθόδοξης Έκκλησίας. Στο έρωτηματολόγιο αυτό κλήθηκαν νά άπαντήσουν 283 μαθητές καί μαθήτριες της Β΄ τάξης του Ένιαίου Λυκείου ήλικίας δεκαέξι χρόνων. Μερικά από τά σημαντικά άποτελέσματα καί συμπεράσματα της έρευνας αυτής παρουσιάζονται καί αναλύονται στή συνέχεια.

Τά άποτελέσματα ύποστηρίζουν ισχυρά τήν άποψη ότι ή εικόνα, πού παρουσιάζουν οί έφηβοι στό ζήτημα τών διαφυλικών σχέσεων, δέν εΐναι πρωτίστως θέμα άπόψεων, δηλ. άποτέλεσμα διανοητικής διαδικασίας σέ γνωσιολογικό επίπεδο, αλλά θέμα στάσεων καί συμπεριφορών, δηλ. άποτέλεσμα συνειδητών ή άσυνειδητων συναισθηματικών άποκρυσταλλώσεων σέ ψυχολογικό καί ήθικό-πνευματικό επίπεδο.

Α. Σέ ψυχολογικό επίπεδο αυτό γίνεται έμφανές από τί δημιουργία μεταξύ τών έφήβων διαφόρων ειδών σχέσεων, πού αναπτύσσονται ως άποτέλεσμα τών πιέσεων του θυμικού καί επιθυμητικού, καί συγκεκριμένα:

Οί έφηβοι, ιδιαίτερα τά κορίτσια, τείνουν νά συνάπτουν συχνά σχέσεις μέ τό άλλο φύλο, μέ σκοπό νά κατακτήσουν τήν άνεξαρτησία τους (πού άλλιώς δέ θά μπορούσαν νά διεκδικήσουν), ώστε νά ξεφύγουν από διάφορες πιεστικές καταστάσεις, πού βιώνουν μέσα στήν οικογένεια.

Δημιουργούνται άνώριμες σχέσεις, πού χαρακτηρίζονται από έξάρτηση, δηλ. ένα είδος σχέσης, στό όποιο δέ λειτουργοΐν καί τά δύο μέλη ως προσωπικότητες, οί όποιες σέβονται ή μία τήν άλλη καί αναπτύσσουν όλο τό δυναμικό τους. Στήν έξάρτηση έχουμε μία παθολογική προσκόλληση του ένός προς τόν άλλο καί ή προσωπικότητα, ή όποία προσκολλάται, δέν αναπτύσσεται.

Αναπτύσσονται σπασμωδικές σχέσεις, πού κινοΐνται κυρίως από τήν ανάγκη για σεξουαλική ίκανοποίηση.

Αυτή η ανάγκη μπορεί να γίνει τόσο ισχυρή ώστε να πείσει μερικούς εφήβους, αγόρια βασικά, ότι είναι εξωτετευμένοι, ενώ στην πράξη πιέζονται κυρίως βιολογικά.

Δημιουργία έγωκεντρικών σχέσεων.

Στήν πραγματικότητα, οί έφηβοι χρησιμοποιοιοϋν τόν άλλο άνθρωπο μέ τόν όποιο συνάπτουν δεσμό, γιά νά τονωθει ή αυτοεκτίμησή τους και νά γίνουν αποδεκτοί από τήν ομάδα. Δηλαδή, γιά νά γίνουν αποδεκτοί από τήν ομάδα, χρειάζονται ένα άλλο άνθρωπο, τόν όποιο και χρησιμοποιοιοϋν, πράξη πού όδηγει sé εντελώς αντίθετα από τά επιδιωκόμενα αποτελέσματα.

Μπορεί νά έχουμε τυφλές σχέσεις, μέ τήν έννοια ότι λείπει ή επίγνωση τών συναισθημάτων. Ό έφηβος, κατά κανόνα, δέν είναι sé επικοινωνία μέ τά συναισθήματά του και δέν έχει επίγνωση γιά τό τί πραγματικά νιώθει πέρα από ένα διάχυτο ένθουσιασμό. Αυτό βασικά ύπαινίσσεται και ή αποδοχή της δήλωσης, ότι βασικά, μόνο στό μεγάλο κύκλο της φιλικής συντροφιάς ό έφηβος, είτε αγόρι είτε κορίτσι, εκφράζει τόν αληθινό έαυτό του.

Πολύ περισσότερο ό έφηβος φαίνεται νά μίν έχει επίγνωση τών συναισθημάτων, πού επικρατοϋν στό άλλο άτομο. Ίδιαίτερα τά αγόρια φαίνεται νά κρίνουν έξ' ιδίων τά άλλότρια, και νά πιστεύουν ότι τά κορίτσια συνάπτουν σχέσεις όδηγούμενα από τήν ανάγκη γιά σεξουαλική ίκανοποίηση ή γιά αυτοεπιβεβαίωση, ενώ ύποβαθμίζουν τήν ανάγκη τών κοριτσιών γιά συναισθηματική κάλυψη, καθώς και τό ισχυρό κίνητρο της περιέργειας, πού τά διακατέχει.

Αυτά είναι μερικά δείγματα σχέσεων κατά τήν έφηβεία, πού μαζί μέ τό γεγονός ότι στή συντριπτική τους πλειοψηφία διαλύονται γρήγορα, θά μπορούσε κανείς νά τό θεωρήσει πραγματικά ισχυρή απόδειξη, γιά τό ότι οί περισσότερες σχέσεις τή δεδομένη περίοδο είναι συναισθηματικά αναξιόπιστες. Λόγω της γρήγορης και συνεχούς συναισθηματικής εξέλιξης, στήν όποία βρίσκονται τά άτομα κατά τήν έφηβεία, δυσκολεύονται νά έχουν επίγνωση τών συναισθημάτων και τών κινήτρων τους. Έτσι, λοιπόν, «τά φτιάχνου» δύο παιδιά σήμερα και sé δύο-τρεις ή έξι μήνες μπορεί νά αισθάνονται ότι δέ συνδέει τίποτε τόν ένα μέ τόν άλλο, και, μάλιστα, άποροϋν μέ τόν έαυτό τους, πώς προχώρησαν στή σχέση αυτή. Δέν είναι μάλιστα λίγες οί

περιπτώσεις στίς όποίες, άτομα, πού άρχικά ύπόσχονταν ό ένας στόν άλλο «αίώνια πίστη», φτάνουν μετά άπό λίγους μήνες, στό σημείο, όχι μόνο νά μή μιλά ό ένας στόν άλλο, αλλά και νά άλληλοκατηγορούνται καταστρέφοντας ούσιαστικά τή φιλία τους.

Β. Τό γνωσιολογικό επίπεδο, συνήθως ύπερτονίζεται στίς συζητήσεις, πού γίνονται τά τελευταία χρόνια γιά τό θέμα τής διαφυλικής άγωγής. Άκόμη και άπό τά μέσα μαζικής έννημέρωσης άκούγεται συνεχώς ή άποψη, ότι χρειάζεται ή προσφορά πρός τούς νέους μας περισσότερης «γνώσης και έννημέρωσης» γύρω άπό τό θέμα αυτό. Μήπως γιά τά παρεπόμενα τών άνώριμων διαφυλικών σχέσεων, όπως έγκυμοσύνες, έκτρώσεις, σεξουαλικώς μεταδιδόμενα νοσήματα, άπόπειρες αυτοκτονίας λόγω έρωτικών άπογοητεύσεων, φταίει ή έλλειψη «γνώσης και έννημέρωσης»;

Οί έφηβοι, άγόρια και κορίτσια, σέ επίπεδο γνωσιολογικό, γνωρίζουν ότι είναι πολύ εύκολο νά όδηγηθούν μέσω τών σχέσεων σέ επιλογές, πού μπορεί νά τούς φέρουν σέ καταστάσεις, πού ένδεχομέως θά σημαδέψουν τραγικά τό ύπόλοιπο τής ζωής τους.

Είναι έπομένως φανερό, ιδιαίτερα γιά τήν ήλικία του Λυκείου, ότι τό θέμα δέν είναι ή έλλειψη γνώσεων. Παίρνοντας παραδείγματα και άπό άλλες συμπεριφορές τών εφήβων, γνωρίζουμε καλά ότι πολλοί έφηβοι διαλέγουν συχνά ένα επικίνδυνο τρόπο ζωής, έν γνώσει τους ότι ύπάρχει κίνδυνος. Η νέα έλξη είναι ή άνάληψη του ρίσκου, λόγω τής άδρεναλίνης πού εκλύεται. Γι' αυτό και ζοϋμε σέ μία έποχή πού τά επικίνδυνα παιχνίδια, τά παιχνίδια πού αύξάνουν τήν άδρεναλίνη στόν άνθρωπο, είναι ιδιαίτερα δημοφιλή. Δέν λείπει ή πληροφορόρηση άπό τόν νέο, όταν κάνει χρήση ναρκωτικών ή όδηγει επικίνδυνα μέ τή μοτοσικλέτα κάνοντας θανάσιμους έλιγμούς. Έδω δέν είναι θέμα έννημέρωσης (ποιός έφηβος άγνοεί σήμερα πώς ή ήρωίνη ή ταχύτητα σκοτώνει;), αλλά είναι τό παιχνίδι μέ τόν κίνδυνο. Η επιλογή γιά ένα φλερτάρισμα μέ τόν κίνδυνο, είναι μία όλόκληρη στάση ζωής. Καταντά δέ λιγάκι άφελές νά πιστεύεται ότι τό βάρος πρέπει νά δίνεται στην παροχή γνώσεων, (άποψη πού πολλές φορές εκφράζεται και άπό επίσημους φορείς) λές και οί έφηβοι συνιστοϋν ψύχραιμους, ούδέτερους πολίτες, οί όποιοι χρειάζονται έννημέρωση γιά νά πάρουν τίς αποφάσεις τους.

Ύπάρχουν ίσως κάποια επί μέρους λεπτομερειακά σημεία, στά

όποια όρισμένα παιδιά μπορεί νά χρειάζονται κάποια γνώση, ή όποια πρέπει νά προσφέρεται σταδιακά· και εἶναι πράγματι ένδιαφέρον τό ότι οἱ έφηβοι δείχνουν ένδιαφέρον γιά μία πλειάδα θεμάτων, πού θά ήθελαν νά τούς άπασχολήσουν στά πλαίσια μίας παρεχόμενης άπό τό σχολείο διαφυλικής άγωγής.

Ἡ θεματολογία, πού προτείνεται άπό τούς έφήβους, δέν κινεῖται μόνο γύρω άπό τή σεξουαλική λειτουργία, τήν άντισύλληψη και τά σεξουαλικώς μεταδιδόμενα νοσήματα (θέματα καθαρά γνωσιολογικά) αλλά και σέ θέματα πού άσχολοῦνται μέ τήν άγωγή τοῦ συναισθήματος και τής έπιθυμίας.

Ἐπομένως μία θεματολογία αὐτῆς τῆς μορφῆς ξεφεύγει άπό τήν κλασσική άντιμετώπιση ενός γνωσιολογικοῦ μαθήματος σεξουαλικῆς άγωγῆς. Τό ζητούμενο εἶναι μία γενικότερη άγωγή διαφυλικῶν σχέσεων, μία άγωγή τοῦ συναισθήματος και τής έπιθυμίας μαζί μέ τή γνώση (για νά θυμηθοῦμε έδῶ τήν τριμερή διάκριση τοῦ άνθρώπινου εἶναι) σέ λογικό, σέ συναίσθημα και σέ έπιθυμία. Κι όταν λέμε άγωγή τοῦ συναισθήματος και τής έπιθυμίας, δέν έννοοῦμε χειραγωγή, δηλαδή νά ποῦμε στό παιδί τί νά αισθάνεται ή τί νά έπιθυμεῖ, αλλά προσπάθεια νά καταστήσουμε τόν έφηβο περισσότερο ένήμερο γιά τό τί συμβαίνει μέσα του, στό συναίσθημα και στίς έπιθυμίες του, και περισσότερο ένήμερο τῶν παραλόγων δυνάμεων, οἱ όποῖες ὑπάρχουν στόν άνθρωπο και μέ τίς όποῖες δίνει τή μάχη καθημερινά. Καί μετά, άφοῦ όχυρωθεῖ άπέναντι στίς παράλογες δυνάμεις, όπως εἶναι γιά παράδειγμα τό παιγνίδι μέ τόν κίνδυνο, ἄς κάνει τίς έπιλογές του, κι ἄν τό θελήσει και όποτε τό θελήσει, ἄς χρησιμοποήσει τή βοήθεια πού τοῦ ἔχει δοθεῖ.

Ἡ ένήμερωση γιά τόν ψυχισμό τοῦ άντίθετου φύλου εἶναι επίσης άπαραίτητη, ὥστε νά αὐξήσουμε τόν έκατέρωθεν σεβασμό και τήν άποδοχή τῶν ιδιαιτεροτήτων κάθε φύλου.

Προετοιμάζοντας τούς έφήβους μέ τέτοιες γνώσεις τούς βοηθοῦμε νά έξοικειωθοῦν μέ τό άλλο φύλο.

Εἶναι έκπληκτικό τό πόσο άκόμα και έμεῖς οἱ μεγαλύτεροι άγνοοῦμε βασικά στοιχεία τοῦ ψυχισμοῦ τοῦ άλλου φύλου. Οἱ άνδρες άγνοοῦμε κάποια χαρακτηριστικά τῶν γυναικῶν, οἱ γυναῖκες κάποια χαρακτηριστικά τῶν άνδρῶν, πού ἄν τά γνωρίζαμε, θά εἶχαμε ὑγιέστερους γάμους και δέ θά βρισκόμασταν σέ συνεχῆ σύγκρουση και διαμαρτυρία μέσα στίς οικογένειες.

(συνεχίζεται)

Ποιμαντική προσέγγιση τῶν νέων

Ἀνδρέα Ζαχαρίου

Στὴν Πατερικὴ Παράδοση ἡ ποιμαντικὴ προσέγγιση τῶν νέων δὲν ἀπαιτεῖ παιδαγωγικὴ δεινότητα, ἀλλὰ σύντονο ἀγώνα ἀπαλλαγῆς ἀπὸ «τόν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ» (Κολ. γ', 9 καὶ Ἐφ. δ', 22).

Ἐπιβλέπων ὁ Πλουσιώτης ἔλεγε «...ὅτι βίος ἄνευ λόγου μᾶλλον ὠφελεῖν πέφυκεν, ἢ λόγος ἄνευ βίου. Ὁ μὲν γὰρ καὶ σιγῶν ὠφελεῖ· ὁ δὲ καὶ βοῶν ἐνοχλεῖ. Εἰ δὲ καὶ λόγος καὶ βίος συνδράμοι, ἐν φιλοσοφίας ἀπάσης ἀποτελοῦσιν ἄγαλμα» (Παλλαδίου, Ἀποφθέγματα τῶν ἁγίων Γερόντων, P.G. 65, 221D). Ἐν προκειμένῳ, στό συγκεκριμένο ἀπόφθεγμα τονίζεται τὸ αὐτονόητο στή σχέση ποιμένα καὶ ποιμενόμενου. Στὴν ἐποχὴ τῆς ἀκατά-παστης ροῆς τῶν πάσης φύσεως πληροφοριῶν, ἡ φλυαρία περὶ τοῦ Θεοῦ ἀπλά κουράζει. Αὐτὸ πού ἀπουσιάζει ἀπὸ τῆ ζωῆ τῶν νέων δὲν εἶναι ἡ γνώση γιὰ τὸ ἓνα ἢ τὸ ἄλλο θέμα, ἀλλὰ ἡ ἄλλου εἶδους βιωτῆ, ἡ καινὴ ζωὴ τῆς Βασιλείας τῶν οὐρανῶν.

Χωρὶς οἱ ποιμένες νὰ ἔχουν γευτεῖ

τά κάλλη τῆς Ἐνω Ἱερουσαλήμ δέν πρέπει νά ἐπιχειροῦν τήν καθοδήγηση τῶν ἀνθρώπων. Ἡ ὑπευθυνότητα πού συνεπάγεται τό ἔργο τους ἀπαιτεῖ ἔμπροσθεν ἐμπειρία, ὥστε ὡς παθόντες καί μαθόντες τά θεῖα, νά δύνανται νά χειρίζονται τό πολυποικίλο τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν. Δέν εἶναι ἐπιτρεπτό στόν πρῶτο τυχόντα νά ἀναλαμβάνει τήν θεραπεία ἀμαρτωλῶν καταστάσεων καί ἀντί σέ λιμένα νά ὀδηγεῖ σέ ἀκόμα μεγαλύτερη τρικυμία, μέ τόν κίνδυνο τοῦ καταπονητισμοῦ νά ἐπικρέματα ὡς δαμόκλειος σπάθην.

Ἡ ὅλη ζωή τοῦ ποιμένα ὀφείλει νά εἶναι ἀγία καί ἕνα φωτεινό παράδειγμα, τό ὁποῖο νά προσφέρεται ἀπό μόνο του πρὸς μίμηση. Ἡ ἀγιότητα ὄχι μόνο δέν κρύβεται, ἀλλά ἐλκύει ἀκόπως τόν κόσμον καί τό διδάσκει ἀδιδάκτως. Ἡ ἠρεμία, ἡ ἀγάπη καί ἡ εἰρήνη πού ἐπιδαψιλεύει στόν ἀγωνιστή τῆς πίστεως ἡ Χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἀντανακλᾶται καί στούς ἄλλους ἀνθρώπους, ὀδηγώντας τους στήν καλή ἀλλοίωση, σύμφωνα καί μέ τό μακαριστό Ἁγιορείτη π. Παῖσιο. Ἄντ' αὐτοῦ ὅμως, ὅταν ἀπουσιάζει ὁ προ-

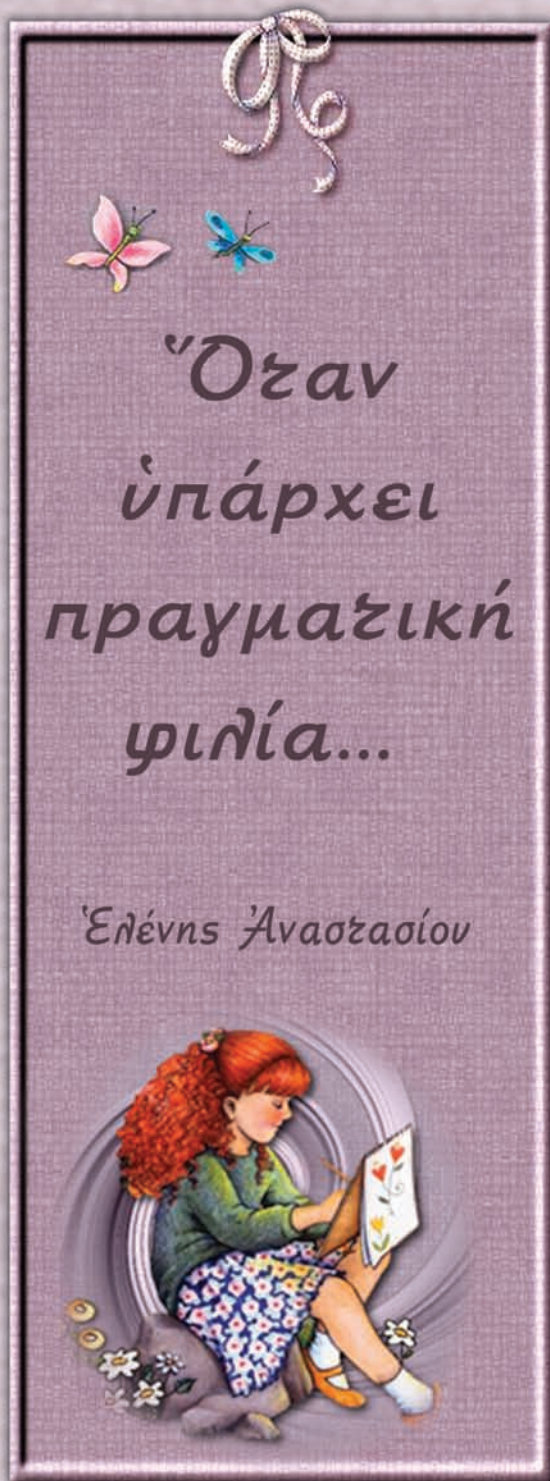
σωπικός ἀγώνας κάθαρσης καί ὅλες οἱ προσπάθειες καταρτισμοῦ ἀφοροῦν ἀπλά καί μόνο τήν ἐντρύφηση στίς θύραθεν ἐπιστῆμες (τίς λεγόμενες ἀνθρωπιστικές), τότε τίποτε τό οὐσιαστικό δέν μπορεῖ νά ἐπιτευχθεῖ: «Ἡ γάρ λογική παιδευσίς, τῆς πρακτικῆς ἐνεργείας ἥττων καί ἀσθενεστέρα διδάσκαλος» (Ἀστερίου Ἀμασειᾶς, Ἐγκώμιον εἰς ἅγιον ἱερομάρτυρα Φωκᾶν, P.G. 40, 301A). Σέ αὐτή τήν περίπτωση ὅ,τι καί νά πεῖ ὁ ποιμένας, ὅσο θεολογικά σωστό καί νά εἶναι καί ὅποια προβλήματα τοῦ ἐν γένει ποιμνίου νά ἐπιχειρήσει νά ἀντιμετωπίσει, δέν μπορεῖ νά πληροφορήσει κανένα. Πολύ περισσότερο ὅταν ὑπάρχει μέγα χάσμα μεταξύ τῶν λόγων καί τῶν πράξεων του.

Ἡ ἄτακτη καί ἀδέσποτη ζωή τοῦ ποιμένα, χωρὶς ὄρους καί ὅρια, ὑποτεταγμένη σέ ἐπιθυμίες «πολλὰς ἀνοήτους καί βλαβερὰς» (Α' Τιμ. στ', 9) ἀδυνατεῖ νά πείσει τούς νέους γιά ὅ,τιδήποτε πνευματικό. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ὁ κίνδυνος εἶναι διττός: οἱ λέξεις τοῦ ποιμένα θά προσκρούουν σέ ὧτα μὴ ἀκουόντων, θεωρούμενες ὡς ἐνοχ-

λητικός θόρυβος, ὡς «χαλκός ἠχῶν ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον» (Α' Κόρ. ιγ', 1), ἐνῶ παράλληλα ἐνδέχεται νά προξενήσει, διά τοῦ μή προσήκοντος παραδείγματός του, μεγαλύτερη ζημιὰ ἀπό αὐτή, πού ζητᾶ νά θεραπεύσει. Αὐτό βέβαια συμβαίνει, διότι ἡ διά τῶν ἔργων διδασκαλία εἶναι ἀκριβέστερη καί πιό ἀξιόπιστη ἀπ' αὐτήν τῶν λόγων «καί ὅσῳ τῆς ἀκοῆς τήν ὄψιν ἀκριβεστέραν εἶναι φαμέν, τοσοῦτω διωμολόγηται τοῦ λόγου τήν πρᾶξιν κρατεῖν» (Ἄστεριου Ἰαμασείας, Ἐγκώμιον εἰς ἅγιον ἱερομάρτυρα Φωκᾶν, P.G. 40, 301A).

Τοιουτοτρόπως, τό ψεύτικο καί κατ' ἐπίφασιν πού ἀνακλᾶ ὁ ποιμένας, ἄγει στό ποικιλόμορφο σκάνδαλο, μέ ὄντως τραγικές συνέπειες τόσο γιά τό ποίμνιο, ὅσο καί γιά τόν ποιμένα. Τό πρῶτο ἀδυνατεῖ νά ὀρθοποδήσει καί παραπαίει πνευματικά τῆδε κακεῖσε, ἐνῶ ὁ δεύτερος καθίσταται ὑπεύθυνος γιά τό σκανδαλισμό τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ «ὅς δ' ἂν σκανδαλίση ἓνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ, συμφέρει αὐτῷ, ἵνα κρεμασθῆ μύλος ὀνικός εἰς τόν τράχηλον αὐτοῦ καί καταποντισθῆ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης» (Μάτθ. ιη', 6).

Ὅταν ὁμοῦς ὁ ποιμένας διακρίνεται γιά τήν κατά Θεοῦ ἀρετή του, χειραγωγεῖ εὐχερῶς καί ἀπλανῶς τό ποίμνιό του. Ἡ ἀξιολογία τοῦ προσώπου του «εὐπαράδεκτον μέν τόν λόγον καθίστησι, προσεχεστέρους δέ τοὺς διδασκομένους παρασκευάζει» (Μ. Βασιλείου, Ὁμιλία ΙΒ', P.G. 31, 388 CD). Ἡ χαριτωμένη ὑπαρξή του καί ἡ εὐωδία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, πού αὐτή ἀναδίδει, συνεπάγονται ὅτι θά γνωρίζει «πῶς δεῖ ... ἐνί ἐκάστῳ ἀποκρίνεσθαι», ἐνῶ ὁ λόγος του θά εἶναι «πάντοτε ἐν χάριτι» καί θά ἐκφέρεται «ἅλατι ἠρτυμένος» (Κολ. δ', 6). Ὡς στοργικός πατέρας καί ἀγαθός ποιμὴν θά μάχεται καί θά ἐπιζητεῖ μόνο τό συμφέρον τῶν ἄλλων καί ὄχι τό δικό του, θυσιάζοντας καθ' ἐκάστη τήν ψυχὴ του «ὑπὲρ τῶν προβάτων» (Ἰω. ι', 10-15). Ὡς ἐκ τούτου, βιώνοντας τήν καινὴ ζωὴ τοῦ Παραδείσου θά ἀναπαύει τοὺς κατάκοπους νέους, ὀδηγώντας τους στό νά διαπιστώσουν «τό ἐπὶ γῆς παίγνιον» (Γρηγορίου Θεολόγου, Λόγος 7, 19, P.G. 35, 777CD), ὥστε ἐλευθερα πλέον νά στραφοῦν καί νά κατανοήσουν ὅτι «ἐνός δέ ἐστὶ χρεία» (Λουκ. ι', 2).

«Νά σκέφτεσαι κάτι άλλο για νά ξεχνιέσαι». “Ολοι αυτό τής έλεγαν, αλλά ή Κατερίνα δέν μπορούσε νά ήσυχάσει. Έβγαλε άνεμοβλογιά και είχε γεμίσει όλο της τό σώμα μέ σπυριά, πού τής προκαλούσαν μία βασανιστική φαγούρα. Δέν έπρεπε όμως νά τά ένοχλεί, είχαν πει οί γιατροί, γιατί θά τής άφηναν σημάδια. Τί νά σκεφτεί όμως ή καμμένη; Μήπως τήν εκδρομή στό Περιβαλλοντικό Κέντρο πού έχασε ή τή γιορτή του δέντρου, στην όποία είχε πρωταγωνιστικό ρόλο και δέν παρευρέθηκε; Αυτές οί σκέψεις τήν έκαναν χειρότερα.

- Εύκαιρία νά κάνεις προσευχή, εισηγήθηκε ή μαμά.

- Τό κάνω, μανούλα. “Ολο παρακαλάω τήν Παναγία νά μέ κάνει καλά. Άλλά και πάλι κάθε φορά πού τό λέω, θυμάμαι πόσο ύποφέρω.

Δέν είχε ούτε παρέα. Φοβόντουσαν μίν κολλήσουν τά άλλα παιδιά και δέν τά άφηναν νά τήν επισκεφτοϋν. Έκανε άπλά ύπομονή... Πέρασαν ήδη τέσσερις μέρες, δέν θά άρχίσει νά ύποχωρεί ή

ἀρρώστια;

Τήν Παρασκευή τό ἀπόγευμα μπήκε ἡ μαμά τῆς Κατερίνας στό δωμάτιό της καί ἀνοιξε τά παραθυρόφυλλα τῆς μπαλκονόπορτας. Κάθε μέρα ἀνοίγε τά παράθυρα, ὅταν ἡ Κατερίνα δέν ἦταν στό δωμάτιο, γιά νά ἀεριστεῖ ὁ χῶρος.

- Μαμά, μέ ἐνοχλεῖ λίγο τό φῶς, ἄστο καλύτερα.

- Νά βλέπεις καί λίγο ἔξω, κορίτσι μου, εἶπε καί τῆς ἐκλείσε πονηρά τό μάτι.

Εἶχε ἄραγε κάτι ὑπόψη της ἡ μαμά; Ἡ ἀλήθεια εἶναι ὅτι ξεχάστηκε γιά λίγο κοιτάζοντας τά σύννεφα πού ἀνακατεύονταν, τά πουλιά πού πετοῦσαν καί κάτι γατάκια πού ἐπαιζαν στό διπλανό χωράφι. Κάποια στιγμή ἄκουσε φωνές νά πλησιάζουν καί σέ λίγο φάνηκαν ἔξω ἀπό τήν μπαλκονόπορτα τά κορίτσια: Ἡ Μαρίνα, ἡ Νικολέτα, ἡ Εἰρήνη, ἡ Ἀγγελική καί ἡ Ἑλένη. Πετάχτηκε πάνω ἡ Κατερίνα καί ἔτρεξε στό τζάμι. Τή χαιρέτησαν ὄλο ἐνθουσιασμό οἱ φίλες της κι ἐκείνη τούς ἔδειχνε στεναχωρημένη τά σπυριά της. Τότε ἐμφάνισαν μία τεράστια ζωγραφιά μέ λουλούδια. Ἦταν μία κάρτα! Τήν ἀνοίξαν καί μέσα ἔγραφε «Ἀγαπημένη μᾶς Κατερινούλα, περαστικά σου! Νά μᾶς ἔρθεις γρήγορα πίσω. Ὅλη ἡ τάξη σέ περιμένει. Σ' ἀγαπᾶμε πολύ, οἱ φίλες σου». Βούρκωσαν τά μάτια τῆς Κατερίνας καί φώναξε «Εὐχαριστώωω» ὅσο πιό δυνατά μπορούσε γιά νά τήν ἀκούσουν. Κάθισαν ἐκεῖ ἔξω κανένα δεκάλεπτο τά κορίτσια κι ἔκαναν νοήματα μέ τή φίλη τους. Μετά πῆγαν μέσα νά τίς κερᾶσει τσαί ἡ μαμά τῆς Κατερίνας, γιατί ἄρχισαν νά παγώνουν.

Ἡ Κατερίνα ἐπέστρεψε φυσικά στό κρεβάτι της. Μέ ἄλλη διάθεση ὁμως τώρα πιά. Τώρα εἶχε κάτι νά σκέφτεται γιά νά ξεχνιέται. Ἀναβίωνε συνεχῶς ἐκεῖνα τά δέκα λεπτά μέ τά κορίτσια ἔξω ἀπό τήν μπαλκονόπορτα. Καί ἔκανε συνέχεια προσευχή. Δέν χόρταινε νά εὐχαριστεῖ τό Θεό γιά τίς φίλες της...! Τίς πραγματικές της φίλες πού δέν τήν ξέχασαν κι ἔκαναν ὅ,τι μπορούσαν γιά νά τῆς μεταφέρουν τήν ἀγάπη τους καί νά βρεθοῦν κοντά της σέ μία δύσκολη στιγμή, μέ ὅποιο τρόπο γινόταν!

Οὔτε κατάλαβε πότε πέρασε ἡ ὥρα. Τά βήματα στά σκαλιά ἔδειχναν ὅτι πρέπει νά πῆγαν τό τσαῖ τους οἱ φιλενάδες της καί ἔφευγαν. Καλά μάντευσε. Τό ἐπιβεβαίωσε ὅταν ξαναφάνηκαν στό τζάμι καί φώναξαν ὄλες μαζί: «Θά ξανάρθουμε». «Θά εἶστε συνέχεια ἐδῶ», μουρμούρισε ἡ Κατερίνα καί ἀπό τή συγκίνηση κατάφερε μόνο νά τίς χαιρετίσει, κουνώντας τό χέρι της.

ΘΕΟΛΟΓΙΚΑ ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ ΙΕΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Κυπριανού Ἀθανασίου

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ
ΘΕΟΛΟΓΙΚΟΥ
ΣΕΜΙΝΑΡΙΟΥ

«ΔΟΓΜΑ ΚΑΙ
ΖΩΗ
ΕΙΣ ΤΗΝ
ΟΡΘΟΔΟΞΟΝ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ»

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ
– ΜΑΪΟΣ 2008

ΙΕΡΑ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗ ΚΥΠΡΟΥ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ
ΚΑΤΗΧΗΣΕΩΣ ΚΑΙ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ

Ἡ Ἱερά Ἀρχιεπισκοπή Κύπρου, στά πλαίσια τῆς μέριμνάς της γιά τήν ἀριότερη θεολογική κατάρτιση τῶν κληρικῶν καί στελεχῶν της, διοργάνωσε φέτος σειρά θεολογικῶν σεμιναρίων μέ γενικό θέμα: «*Δόγμα καί ζωή εἰς τήν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν*».

Ἡ ἐπιλογή τοῦ γενικοῦ θέματος δέν ἦταν τυχαία. Τό δόγμα ἢ ἀλλιῶς ἡ ἀλήθεια τῆς Ἐκκλησίας ἀποτελεῖ τήν ἀποκάλυψη τοῦ Θεοῦ μέσα στόν κόσμο. Τούτη ἡ ἀλήθεια δέν εἶναι ἄλλη ἀπό τόν Υἱό καί Λόγο τοῦ Θεοῦ πού σαρκώνεται, προκειμένου νά χαρίσει στόν ἄνθρωπο τή δυνατότητα νά γίνει θεός κατά χάρι, δηλαδή νά κοινωνεῖ ὄντολογικά μέ τό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ καί δι' Αὐτοῦ μέ τά ὑπόλοιπα πρόσωπα τῆς Ἁγίας Τριάδας. Αὐτή ἡ θεοκοινωνία εἶναι αὐτό, πού ἀποκαλοῦμε Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν ἢ σωτηρία.

Ὁ Χριστός παράλληλα μέ τή σωτηρία, μᾶς προσέφερε τό αὐθεντικό ἦθος τοῦ, κατ' εἰκόνα Θεοῦ δημιουργηθέντος, ἀνθρώπου πού ὀδηγεῖ στή Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν. Τό ἦθος αὐτό εἶναι θεανθρώπινο. Δηλαδή ὁ χριστιανός

καλεῖται νά βιώσει τή ζωή τοῦ Θεανθρώπου Χριστοῦ, μία ζωή, ἡ ὁποία δέν περιορίζεται μόνο στά πλαίσια τοῦ κόσμου τούτου, ἀλλά ἐκτείνεται ταυτόχρονα πρὸς τά Ἔσχατα. Εἶναι μία διαρκῆ πορεία συσταύρωσης, συνταφῆς καί συνανάστασης μέ τό Χριστό, μία πορεία ἐκούσιας ταύτισης τοῦ θελήματός μας μέ τό θέλημα τοῦ Θεοῦ κατά τό πρότυπο τοῦ Χριστοῦ, στόν ὁποῖο τό θέλημα τῆς ἀνθρώπινης φύσεως ὑπακούει ἐλεύθερα στό θέλημα τῆς θείας.

Ἡ ἀλήθεια καί τό ἥθος τῆς Ἐκκλησίας λειτουργοῦν κατά τόν τύπο τῶν συγκοινωνούντων δοχείων, ἐπειδή ἀλήθεια καί ζωή εἶναι τό ἴδιο πρόσωπο, ὁ ἀποκεκαλυμμένος Υἱός καί Λόγος τοῦ Θεοῦ. Ἄρα ἡ ὁποιαδήποτε διαστρέβλωση ἢ ἀκόμα ἀτελής γνώση τοῦ δόγματος ὀδηγεῖ σ' ἓνα ἥθος προβληματικό καί ἄρρωστο. Τανάπαλιν ἓνα ἀνορθόδοξο ἥθος ὀδηγεῖ σ' ἓνα ἀνορθόδοξο δόγμα. Γι' αὐτό ἡ ὀρθή γνώση καί κατάρτιση τῶν πιστῶν ἐπί τοῦ συγκεκριμένου θέματος ἀποτελεῖ ἀδήριτη ἀνάγκη.

Ἡ πιό πάνω ἀνάγκη ἔδωσε τήν ὠθηση γιά τή διοργάνωση τοῦ θεολογικοῦ σεμιναρίου. Καί τοῦτο, διότι οἱ κληρικοί καί τά στελέχη εἶναι τά πρόσωπα ἐκεῖνα, πού διακονοῦν στό ἔργο τῆς κατήχησης τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι αὐτοί πού μεταλαμπαδεύουν στούς πιστούς τήν ἀλήθεια καί τή ζωή της.

Ἡ διοργάνωση τῶν σεμιναρίων ἦταν ἀπαραίτητη γιά ἀκόμα δύο λόγους. Πρῶτο: Ἡ Ἐκκλησία διαχρονικά καλεῖται νά δώσει τή μαρτυρία τῆς σώζουσας ἀλήθειας της μέσα στόν κόσμο. Ἡ μαρτυρία αὐτή σήμερα κρίνεται περισσότερο ἐπιτακτική, ἐξαιτίας τῶν ποικίλων προκλήσεων πού ταλανίζουν τήν ἀνθρωπότητα. Δεύτερο: Ἡ Ἐκκλησία, μέσα ἀπό τήν ἀλήθεια καί τή ζωή της, μπορεῖ νά συμβάλει θετικά στή διαμόρφωση ὑγιῶν ἀξιῶν καί ἀρχῶν μέσα στό χῶρο τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἑνώσης, στήν ὁποία ἀνήκει ἡ πατρίδα μας. Γιά νά ἐπιτευχθοῦν τά πιό πάνω ἀπαιτεῖται ἡ ὑπαρξη μίας σωστῆς αὐτοσυνειδησίας ἐκ μέρους τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλησίας.

Τά σεμινάρια εἶναι τριήμερα καί πραγματοποιοῦνται μία φορά τό μήνα (τό Μάιο δύο φορές), μέ διαφορετικό κάθε φορά ὀμιλητή. Ὁ ὀμιλητής τίς πρῶτες δύο μέρες μιᾶ, στήν αἴθουσα τελετῶν τοῦ Ἰδρύματος Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ', στούς κληρικούς καί τά στελέχη τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἐνῶ τήν τρίτη μέρα μιᾶ γιά τό ἴδιο θέμα στό εὐρύτερο κοινό σ' ἓνα, διαφορετικό κάθε φορά, ναό τῆς Λευκωσίας. Οἱ εἰσηγήσεις τῶν ὀμιλητῶν γίνονται ἀπόγευμα. Τά σεμινάρια ξεκίνησαν τόν Ἰανουάριο καί θά συνεχιστοῦν μέχρι τό Μάιο. Μετά τό πέρας τοῦ σεμιναρίου θά ἐπιδοθεῖ βεβαίωση παρακολούθησης.

Τό πρῶτο σεμινάριο πραγματοποιήθηκε στίς 28 καί 29 Ἰανουαρίου ἀπό τό Σεβασμιώτατο Ἐπίσκοπο πρῶν Ἐρζεγοβίνης κ. Ἀθανάσιο Γιέφτιτς. Ἡ εἰσήγηση τοῦ Σεβασμιωτάτου ἦταν μία εἰσαγωγή στό γενικό θέμα τοῦ σεμιναρίου. Ἀναφέρθηκε στή σύνδεση τῆς ἀλήθειας (δόγματος) καί τοῦ ἥθους τῆς Ἐκκλησίας καί στό Χριστοκεντρικό τους χαρακτήρα. Ἀλήθεια καί ζωή ταυτίζονται, ἀφοῦ καί τά δύο εἶναι ὁ Θεάνθρωπος Χριστός. Ὁ Χριστός ὡς

ἀλήθεια καί ζωή, κατά τό Σεβασμιώτατο, βιώνεται αὐθεντικά καί οὐσιαστικά μέσα στό μυστήριο τῆς Θείας Εὐχαριστίας.

Γιά τό ἴδιο θέμα ὁ Σεβασμιώτατος μίλησε στό εὐρύτερο κοινό στίς 30 Ἰανουαρίου, στόν Ἱερό Ναό Ἀπ. Βαρνάβα Δασουπόλεως.

Τό πρόγραμμα τῶν ὑπολοίπων εἰσηγήσεων τοῦ σεμιναρίου ἔχει ὡς ἑξῆς:

Τρίτη 26 Φεβρουαρίου 2008 & Τετάρτη 27 Φεβρουαρίου 2008

Εἰσηγητής: Κωνσταντῖνος Σκουτέρης, Ὁμότιμος Καθηγητής Θεολογικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Ὁρα: 6.30' μ.μ. στήν αἴθουσα τοῦ Ἰδρύματος Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ', στό προαύλιο τοῦ Καθηδρικοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου στή Λευκωσία (προαύλιο Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς).

Θέμα: «Δόγμα καί πράξεις εἰς τήν διδασκαλίαν τῶν Πατέρων τοῦ Δ' αἰῶνος».

Πέμπτη 28 Φεβρουαρίου 2008

Ὁ Καθηγητής θά μιλήσει, ἀπευθυνόμενος πρός τό εὐρύτερο κοινό, στόν Ἱερό Ναό Παναγίας Παλλουριωτίσσης, στίς 6.30' μ.μ.

Τετάρτη 12 Μαρτίου 2008 & Πέμπτη 13 Μαρτίου 2008

Εἰσηγητής: Δημήτριος Τσελεγγίδης, Καθηγητής Θεολογικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Ὁρα: 6.30' μ.μ. στήν αἴθουσα τοῦ Ἰδρύματος Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ', στό προαύλιο τοῦ Καθηδρικοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου στή Λευκωσία (προαύλιο Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς).

Θέμα: «Τά δόγματα τῆς πίστεως καί ἡ ἀγιοπνευματική ζωή (Προϋποθέσεις διαλόγου μέ τοὺς ἑτεροδόξους γιά τήν ἐνότητα)».

Κυριακή 16 Μαρτίου 2008

Ὁ Καθηγητής θά μιλήσει στά πλαίσια τοῦ Κατανυκτικοῦ Ἑσπερινοῦ στόν Ἱερό Ναό Ἁγίου Παντελεήμονος στή Μακεδονίτισσα, στίς 5.00' μ.μ.

Κυριακή 13 Ἀπριλίου 2008

Ὁ Πρωτοπρεσβύτερος Κωνσταντῖνος Παπαδόπουλος, Καθηγη-

τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, θά μιλήσει στά πλαίσια τοῦ Κατανυκτικοῦ Ἑσπερινοῦ στόν Ἱερό Ναό Ἁγίου Νικολάου Ἐγκωμης, στίς 6.00' μ.μ.

Δευτέρα 14 Ἀπριλίου 2008 & Τρίτη 15 Ἀπριλίου 2008

Εἰσηγητής: Πρωτοπρεσβύτερος Κωνσταντῖνος Παπαδόπουλος.
ῶρα: 6.30' μ.μ. στήν αἴθουσα τοῦ Ἰδρύματος Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ', στό προαύλιο τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου στή Λευκωσία.

Θέμα: *«Τό δόγμα εἰς τήν Λειτουργικὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας».*

Δευτέρα 5 Μαΐου 2008 & Τρίτη 6 Μαΐου 2008

Εἰσηγητής: Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ναυπάκτου καί Ἁγίου Βλασίου κ. Ἱερόθεος.
ῶρα: 6.30' μ.μ. στήν αἴθουσα τοῦ Ἰδρύματος Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ', στό προαύλιο τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου στή Λευκωσία.

Θέμα: *«Δόγμα καί ἦθος».*

Τετάρτη 7 Μαΐου 2008

Ὁ Σεβασμιώτατος θά μιλήσει, ἀπευθυνόμενος πρὸς τό εὐρύτερο κοινό, στόν Ἱερό Ναό Ἁγίου Στυλιανοῦ στίς Ἀσπρες Στροβόλου, στίς 6.30' μ.μ.

Δευτέρα 26 Μαΐου 2008 & Τρίτη 27 Μαΐου 2008

Εἰσηγητής: Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μπάτσκας κ. Εἰρηναῖος (Μπούλοβιτς).
ῶρα: 6.30' μ.μ. στήν αἴθουσα τοῦ Ἰδρύματος Ἀρχιεπισκόπου Μακαρίου Γ', στό προαύλιο τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου στή Λευκωσία.

Θέμα: *«Ἡ ἀναγκαιότητα τοῦ Δόγματος εἰς τήν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας».*

Τετάρτη 28 Μαΐου 2008

Ὁ Σεβασμιώτατος θά μιλήσει, ἀπευθυνόμενος πρὸς τό εὐρύτερο κοινό στόν Ἱερό Ναό Ἁγίας Παρασκευῆς στήν Κάτω Λακατάμεια, στίς 7.00' μ.μ.

ΚΟΙΜΗΣΗ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΘΗΝΩΝ ΚΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Γιάννη Ἀντωνιάδη

Στίς 28 Ἰανουαρίου 2008 καί ὥρα 5:15 τό πρωῖ, ἐκοιμήθη ὁ μακαριστός Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί Πάσης Ἑλλάδος κυρός Χριστόδουλος.

Ἡ σορός τοῦ Ἀρχιεπισκόπου ἐξετέθη σέ τετραήμερο λαϊκό προσκύνημα στή Μητρόπολη Ἀθηνῶν, ὅπου καί προσέλκυσε χιλιάδες κόσμου. Ἡ κηδεία του ἔγινε μέ τιμές ἀρχηγοῦ κράτους, τήν Πέμ-

πτη 31 Ἰανουαρίου, καί ἐτάφη στό Α΄ Νεκροταφεῖο Ἀθηνῶν.

Ὁ Μακαριστός Ἀρχιεπίσκοπος γεννήθηκε τό 1939 στήν Ξάνθη καί σπούδασε Νομικά καί Θεολογία. Χαρισματικός ἀπό τά νεανικά του χρόνια, διδάκτωρ Θεολογίας, πτυχιούχος γαλλικῆς καί ἀγγλικῆς γλώσσας, γνώστης ἰταλικῆς καί γερμανικῆς, χειροτονήθηκε διάκονος τό 1961 καί πρεσβύτερος τό 1965.

Ἐννέα χρόνια ἦταν ἱεροκήρυκας στό ναό τῆς Κοιμήσεως Θεοτόκου (Παναγίτσα) Φαλήρου, ἐνῶ διετέλεσε ἐπί ἑπτά χρόνια γραμματέας τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

Νεότατος, μόλις 35 ἐτῶν, τό 1974 ἐξελέγη μητροπολίτης Δημητριάδος.

Τό 1998 ἐξελέγη Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος.

Πῆρε μέρος σέ πολλές ἐκκλησιαστικές ἀποστολές στό ἐξωτερικό, ἐνῶ συνέγραψε πλήθος ἐπιστημονικῶν καί ἐποικοδομητικῶν κειμένων. Ἀρθρογράφησε στόν ἐκκλησιαστικό Τύπο, ἀλλά καί σέ ἐφημερίδες.

Ἀνάμεσα στίς πρόσφατες δημοσιεύσεις ξεχωρίζουν: «Ἑλληνισμός προσήλυτος. Ἡ μετάβαση ἀπό τήν ἀρχαιότητα στόν χριστιανισμό», «Ἡ

ψυχή της Εὐρώπης». Μνημειῶδες θεωρεῖται τό ἔργο του, τό ὁποῖο ἀποτελεῖ καί τή διατριβή του στό Πανεπιστήμιο μέ τίτλο: «Ἱστορική καί Κανονική θεώρησις τοῦ παλαιομερολογητικοῦ ζητήματος κατὰ τήν γένεσιν καί τήν ἐξέλιξιν αὐτοῦ ἐν Ἑλλάδι», ἐνῶ ἐμπεριστατωμένες θεωροῦνται οἱ μελέτες του γιά τόν Μελέτιο Πηγᾶ καί τό Θεῖο Πάθος.

Ἰσχυρῶς ἐπιβεβαιώνεται ὑπό τήν ἡγεσίαν του, προάγεται τό ἔργο τῆς Ἐκκλησίας σέ ὁλόκληρο τόν κοινωνικό τομέα. Ἰδρύονται νέοι ὀργανισμοί πού καλύπτουν τομεῖς, ὅπως ἡ βιοηθική, ἡ μέριμνα γιά τούς τοξικομανεῖς, τήν κακοποιημένη γυναίκα, τήν ἀγαμν μπτέρα. Τέλος ἰδρύσεται τήν Μή Κυβερνητική Ὁργάνωση «Ἀλληλεγγύη» μέσω τῆς ὁποίας γίνεται μεγάλη παρέμβαση μέ ἀνθρωπιστική βοήθεια, σέ παγκόσμια κλίμακα.

Ἀκόμη καί στήν ἐπικοινωνία τῆς Ἐκκλησίας παρενέβη δυναμικά, ὀδηγώντας τήν στό νέο κόσμο τῆς ψηφιακῆς ἐποχῆς, ἀφοῦ ἰδρύσεται τήν ὑπηρεσία Διαδικτύου, δημιουργώντας συγχρόνως ψηφιακή βιβλιοθήκη σέ ἐννέα γλώσσες, πινακοθήκη, μουσικοθήκη καί πύλη πολιτιστικῶν εἰδήσεων

στά ἑλληνικά καί ἀγγλικά.

Ὁ Μακαριστός Ἀρχιεπίσκοπος μέ τό λόγο του, εἴτε ἀπό ἀμβωνος, εἴτε σέ ἐκδηλώσεις, εἴτε σέ δηλώσεις του, προκάλεσε ἀντιδράσεις. Σχολιάσθηκε θετικά, ἀλλά καί ἀρνητικά. Τά χαρίσματά του ἦταν πολλά. Ὁ ἴδιος ἔλεγε ἀπλά πώς τό μόνο πού τόν ἐνδιαφέρει εἶναι ἡ Ἐκκλησία, οἱ ἀγῶνες, οἱ ρίζες καί ἡ ταυτότητα τοῦ ἑλληνισμοῦ. Εἶχε μία ξεχωριστή ἀγάπη γιά τήν Κύπρο, ὅπου συχνά στόν λόγο του, ἀλλά καί κατὰ τήν ἐδῶ ἐπίσκεψή του, ἔκανε ἀναφορές γιά τήν συνεχιζόμενη Τουρκική κατοχή καί τήν ἀνάγκη γιά ἀγῶνα μέχρι τήν ἀπελευθέρωση τοῦ νησιοῦ μας.

Ὁ Μακαριστός Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Χριστόδουλος, ὑπῆρξε δημοφιλέστατος, στίς πρῶτες θέσεις τῶν δημοσκοπήσεων, ἔμπαινε στίς καρδιές τῶν ἀπλῶν ἀνθρώπων. Μποροῦσε νά προκαλεῖ μέ τά λόγια του τόν ἐνθουσιασμό ἀκόμη καί τῶν νέων, μιλώντας τους γιά θέματα πού τούς ἀπασχολοῦσαν, χρησιμοποιώντας εἰκόνες καί σχήματα μέσα ἀπ τή ζωή τους.

Αἰωνία του ἡ μνήμη.

